

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ν. ΓΟΥΔΗ

ΠΡΩΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΚΛΑΣΙΚΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΗΣ ΒΑΡΒΑΚΕΙΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΣΧΟΛΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΙΧ.

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ

«Χαριεντος τύραννον ἅπαντες αὐτὸν
ἐπιγράφουσιν ὡς ἐξέχοντα πάσης τῆς
Σοφοκλέους ποιήσεως». Ὑπομνημ.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΜΕΤ' ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΣΤ'

Πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς ΣΤ' τάξεως
τῶν ἐξαταξίων Γυμνασίων κλπ.

ΑΝΤΙΤΥΠΑ 3000

Τιμᾶται μετὰ τοῦ βιβλίου, καὶ φόρου Ἄν. δαν.	15.20
Τὴν λειανικὴν πωλήσεως	10.—
Ἄξια βιβλιοθήμου	4.—
Φόρος Ἄν. Δαν.	1.20
	54661
Ἀριθμὸς ἀδείας κυκλοφορίας	16-4-36

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΚΥΡΙΑΚΟΥ
ΟΔΟΣ ΤΑΪΝΗ 16

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Ερευνας Ελληνικής Παιδείας

40

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ν. ΓΟΥΔΗ

ΠΡΩΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΚΛΑΣΣΙΚΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΚΑΙ
ΠΡΩΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΗΣ ΒΑΡΒΑΚΕΙΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΣΧΟΛΗΣ

1938
ΣΑΦ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΙΧ.

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ

«Χαριέντως τύραννον ἅπαντες αὐτὸν
ἐπιγράφουσιν ὡς ἔξεχοντα πάσης τῆς
Σοφοκλέους ποιήσεως». Ὑπομνημ.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΜΕΤ' ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΣΤ'

Πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς ΣΤ' τάξεως
τῶν ἑξαταξίων Γυμνασίων κλπ.

ΑΝΤΙΤΥΠΑ 3000

ΕΚ

Υ

1938

ΔΗΜΙΤΡΙΟΥ Ν. ΤΟΥΔΗ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ

16

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

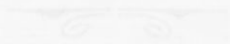
ΟΪΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ

Εκδόσεις: 1952
Τόμος: 16
Σελίδες: 128

ΚΡΙΜΕΝΟΝ ΜΕΤΕΡΑΤΗΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΤΕΡΗΣ

Ημερομηνία: 1952
Αριθμός: 16

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Ν. Α. ΚΥΡΙΑΚΟΥ
ΔΟΥΚΕΣ ΤΑΧΙΔΙΩΝ

1952

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΙΔΙΠΟΔΑ ΤΥΡΑΝΝΟΝ

Α'. ΓΕΝΕΣΙΣ ΤΗΣ ΤΡΑΓΩΙΔΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Πῶς διετέθη ὁ κατὰ φύσιν ἄνθρωπος πρὸς τὰ φυσικὰ φαινόμενα ; Ὁ κατὰ φύσιν ἄνθρωπος, βλέπων μετὰ θαυμασμοῦ καὶ καταπλήξεως τὴν μεγαλοπρεπῆ τοῦ ἡλίου ἀνατολὴν, τὴν δύσιν αὐτοῦ καὶ τὸν σκοτισμὸν τῆς γῆς, τὴν ἐμφάνισιν τῶν ἀπειροπληθῶν ἀστέρων ἐν τῷ οὐρανῷ, τὸν αἰφνίδιον αὐτῶν ἀφανισμόν, τὴν βλάστησιν καὶ τὸν μαρασμὸν τῆς φύσεως καὶ τὴν ἀπειρίαν ἄλλων φυσικῶν φαινομένων, ἐπροσωποποίησε καὶ ἐθεοποίησεν αὐτά, τὰς δ' ἐναλλαγὰς τοῦ αὐτοῦ φυσικοῦ φαινομένου ἐξέλαβεν ὡς περιπετείας καὶ πάθη τοῦ θεοῦ, π. χ. τὸν μὲν μαρασμὸν τῆς φύσεως ὡς θάνατον τοῦ θεοῦ, τὴν δὲ βλάστησιν ὡς γέννησιν ἢ ἀνάστασιν αὐτοῦ.

Πρὸς τὴν φύσιν ἐπὶ ταῖς περιπετείαις αὐτῆς ἠσθάνθη ὁ ἄνθρωπος ἰσχυρὰν συμπάθειαν καὶ μάλιστα πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς γῆς βλάστησιν (τὸν Διόνυσον), διότι ἐν μέσῳ αὐτῆς διαρκῶς ἔζη ἔβλεπε τὴν γῆν ἀπαύστως ἀναφύουσαν ἐκ τοῦ μητρικοῦ αὐτῆς κόλπου ἀπειρίαν βλαστήσεως καὶ καρπῶν καὶ δὴ τὴν γλυκυτάτην σταφυλὴν (τὸν θεὸν (ἀνα)γεννώμενον), καὶ αἴφνης τὸ θέρος ἢ τὸ φθινόπωρον ἔβλεπε τὰ ἄνθη κλίνοντα τὴν ὠχρὰν αὐτῶν κεφαλὴν καὶ ἀποθνήσκοντα, τὰ δένδρα φυλλορροοῦντα, τὰ πάντα μαραινόμενα καὶ ἐκτάδην ἐξαπλούμενα εἰς τὸν παγερὸν τῆς μητρὸς κόλπον, ὃν περιέβαλλε μετ' ὀλίγον τὸ λευκὸν τῆς χιόνος καὶ τῶν πάγων σάβανον (τὸν θεὸν σπαρασσόμενον ὑπὸ τῶν πολεμίων).

Πῶς ἐξεδήλωσεν οἱ Ἕλληγες τὴν πρὸς τὸν Διόνυσον συμπάθειαν ; Τὴν πρὸς τὸν Διόνυσον συμπάθειαν οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος καὶ δὴ οἱ ἀμπελοουργοὶ θὰ ἐξεδήλωνον κατ' ἀρχὰς διὰ ζωηρῶν συναισθηματικῶν ἐκρήξεων καὶ ἀρρῦθμων ἁσμάτων, τὰ ὁποῖα θὰ συνῴδευον καὶ δι' ἀναλόγων κινήσεων, σὺν τῷ χρόνῳ δ' ὅμως ἐδημιούργησαν ἄσματα λυρικά παραφύρου ἐνθου-

σιασμοῦ (διότι θὰ ἦδον μαινόμενοι ὡς μεθύοντες), ἀδόμηνα πρὸς αὐτὸν καὶ συνοδευόμενα διὰ ζωηρῶν μιμικῶν (ὄρχηστικῶν) κινήσεων, τὰ ὅποια ἐκάλεσαν **διθύραμβους**. Οἱ χορευταὶ συγκινοῦμενοι, ὅτε ἔψαλλον τὰς περιπετείας τοῦ θεοῦ, καὶ ὑπὸ μανίας καταλαμβανόμενοι ἐξήτησαν νὰ συμπάσχωσι μετὰ τοῦ θεοῦ, γινόμενοι ἀκόλουθοι αὐτοῦ, καὶ πρὸς ἐπιτυχίαν τούτου μετημφιέννυντο εἰς Σατύρους, δαίμονας τῶν δασῶν καὶ τῆς ἀγρίας φύσεως, οἵτινες **κατ' ἀρχὰς ἀπετέλουν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἀρκαδικοῦ θεοῦ Πανός**, ἀλλὰ κατόπιν προσεκολλήθησαν, ἄγνωστον ποῦ τὸ πρῶτον καὶ πότε, εἰς τὴν λατρείαν τοῦ νεήλυδος ἐκ Θοράκης θεοῦ τοῦ οἴνου, τοῦ πολυπαθοῦς Διονύσου, τοῦ ὁποίου ἡ λατρεία εἶχεν ἐπικρατήσει νικηφόρος ἐν Πελοποννήσῳ καὶ δὴ καὶ ἐν Ἀθήναις. Παρίσταντο τραγόμορφοι ὡς ὁ Πάν¹, φέροντες κέρατα τράγων, ὀξέα ὄτα, ῥίνα σιμῆν, γένειον, λασίας κνήμας, χηλὰς καὶ οὐρὰν τράγου, καὶ διὰ τοῦτο οἱ χορευταὶ, μεταμφιεννύμενοι εἰς τούτους, ἐκαλοῦντο καὶ αὐτοὶ **τράγοι**, φέροντες προσέτι στέφανον κισσοῦ, ἱεροῦ τοῦ Διονύσου, καὶ καλύπτοντες τὸ πρόσωπον διὰ φύλλων, φλοιοῦ δένδρων κλπ. χάριν παραισθήσεως (illusion)· οὕτως ἔπασχον **ἐκστασιν**², οἷαν βλέπομεν ἐν ταῖς Βάχαις τοῦ Εὐριπίδου, πιστεύοντες ὅτι ὄντως ἦσαν Σάτυροι.

Ἀλλὰ τὴν καλλιτεχνικὴν αὐτοῦ μορφήν ἔλαβεν ὁ διθύραμβος ἐν Κορίνθῳ. Ἐκεῖ ὁ Λέσβιος ποιητῆς Ἀρίων, τυγχάνων τῆς προστασίας τοῦ τυράννου τῆς πόλεως Περιάνδρου, ἐνεφάνισε κατὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ Διονύσου κύκλιον χορὸν ἐκ 50 ἀνδρῶν, οἵτινες μετημφιεσμένοι εἰς Σατύρους ἦδον πρὸς τιμὴν τοῦ θεοῦ διθύραμβον καὶ ὠροῦντο κύκλῳ ἐν περιτέχνῳ ὀυθμῷ. Τὸ θρησκευτικὸν τοῦτο ἄσμα, προκάλεσαν τότε διὰ τῆς καλλιτεχνικῆς αὐτοῦ ἐκτελέσεως τὸν γενικὸν θαυμασμόν, μετηνέχθη καὶ εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ μεγαλοπρεποῦς Πεισιστράτου, ὅστις ἰδρύσας τῷ 534 π. Χ. ἐν Ἀθήναις τὰ μεγάλα Διονύσια εἰσήγαγε καὶ τὸν διθύραμβον εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς ἐορτῆς. Ἐκτοτε ὁ τύραννος καὶ οἱ φιλόμουσοι Πεισιστρατίδαι παρεσκευάζον διὰ τὰς μεγαλοπρεπεῖς ταύτας τῆς πόλεως ἐορτὰς καλλι-

¹ Ὑπὸ τίνα μορφήν ἐφαντάζοντο τοὺς θεοὺς των οἱ Προμηκηναῖκοι κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος ἰδὲ ἡμετ. Πραγματεία: **Αἱ ἀνθρωπομορφίαι ἐν Ἀρκαδίᾳ**, ἐκδοθησομένην λίαν προσεχῶς.

² Περί ἐκστάσεως ἰδὲ ἡμετ. Πραγματεία: **Τὸ Μαντεῖον τῶν Δελφῶν** ἐν σ. 17 κέ. 62 κέ.

στους χορούς, ἵνα ἄδοντες καὶ ὀρχούμενοι ἐν ὀρχήστρα περὶ τὸν βωμὸν τοῦ Διονύσου ἐκτελῶσι διθυράμβους, τοὺς ὁποίους θὰ ἐπιούην ἀντὶ ἀμοιβῆς εἰδικοί ποιηταί. Ἄλλ' ἐν Ἀθήναις οἱ χορευταὶ μετήλλαξαν μορφὴν, μεταμφιεσμένοι εἰς Σιληνοὺς, ἵππανθρώπους ὁμοίους περίπου πρὸς τοὺς Κενταύρους, ἔχοντας λάσιον τὸ δέσμα καὶ πόδας καὶ οὐρὰν ἵππου· καὶ ὅμως καὶ μετὰ τὴν μεταλλαγὴν ταύτην οἱ χορευταὶ ἐξηκολούθησαν καλούμενοι κατὰ τὴν κρατήσασαν πλέον παράδοσιν *τράγοι*.

Ἐκ τοῦ διθυράμβου τὸ δρᾶμα. Ἡ συμπάθεια καὶ ἡ παραίσθησις χορευτῶν καὶ θεατῶν θάπτεται ἐν ἰσχυροτάτῃ, ἐὰν ἔβλεπον αὐτὸν τὸν θεὸν πάσχοντα ἢ διηγούμενον τὰ πάθη αὐτοῦ. Ὅντως ὁ κορυφαῖος τοῦ χοροῦ, μεταμφιεσμένος ἤδη εἰς Διόνυσον, ἀπεσπᾶτο τῶν λοιπῶν χορευτῶν καὶ ἀναβαίνων ἐπὶ τὰς βαθμίδας τοῦ βωμοῦ διελέγετο ἐν τροχαϊκῷ τετραμέτρῳ ἢ (ἕστερον) ἰαμβικῷ τριμέτρῳ πρὸς τὸν χορὸν περὶ τῶν παθημάτων του. Αἴφνης ὅμως ὁ ἐξ Ἰκαρίας τῆς Ἀττικῆς ποιητῆς Θέσπις, ὅστις εἶχεν εἰσαγάγει καὶ τὰ ἐξ ὀθόνης προσωπεῖα, ἀντὶ τοῦ κορυφαίου τοῦ χοροῦ εἰσήγαγεν ἴδιον πρόσωπον ὡς τὸν θεόν, ἀνεξάρτητον τοῦ χοροῦ, τὸν *ὑποκριτὴν* (*ὑποκρίεσθαι ἀποκρίεσθαι*), ὅστις θάπτεται εἰς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ χοροῦ (τοῦ κορυφαίου) καὶ θάφηγετο τὰς περιπετείας του (τοιοῦτον ἀνάλογον διάλογον παρέχει ὁ διθυράμβος τοῦ Βακχυλίδου *Θησεύς*, ὅπου χορὸς Ἀθηναίων ὑποβάλλει ἐρωτήσεις πρὸς τὸν κορυφαῖον αὐτοῦ Αἰγέα, βασιλέα τῶν Ἀθηναίων, εἰς ἃς ἐκεῖνος ἀποκρίνεται, ἰδὲ ἡμετ. Λυρ. Ἀνθολ. 204,5). Μεθ' οὗ ὁ χορὸς ὠρχεῖτο ἐκδηλῶν ἐν ἄσματι τὰ κατέχοντ' αὐτὸν συναισθήματα. Οὕτως ἔχομεν ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸν *διάλογον* κορυφαίου καὶ ὑποκριτοῦ ἱστοροῦντα τὰ πάθη τοῦ θεοῦ, στοιχεῖον ἐπικόν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ ἄσμα τοῦ χοροῦ, τὸ *χορικόν*, τὸ ἐκδηλοῦν τὰ συναισθήματ' αὐτοῦ, στοιχεῖον λυρικόν, διὰ τοῦ συνδυασμοῦ δὲ τῶν δύο τούτων στοιχείων παρήχθη ἐκ τοῦ διθυράμβου νέον εἶδος ποιήσεως, τὸ *δρᾶμα*, κληθὲν οὕτω, διότι ἀντὶ νεκρᾶς διηγήσεως μύθων ἀπωτάτου παρελθόντος ἔχομεν ἀπὸ τὴν ζωντανὴν ἀναπαράστασιν αὐτῶν ἐν τῷ παρόντι καὶ οὕτω παριστάμεθα πλέον οὐχὶ ὡς ἀπλοὶ ἀκροαταί, ἀλλ' ὡς αὐτόπται μάρτυρες αὐτῶν, *δρωμένων* ἐνώπιον ἡμῶν (προβλ. *τελετή, ὄργια* (ἐργάζομαι), *λειτουργία*· τὸ πάλαι θὰ ὠνομάζετο *τραγωδία* ὡς τράγων ᾠδὴ ἢ ᾠδὴ πρὸς τὸν τράγον, τὸν Διόνυσον), τὸ ὁποῖον ὡς τέκνον τοῦ διθυράμβου ἐκκληρονόμησε παρὰ τοῦ πατρὸς : 1) τὸν χορὸν ἐκ 50 ἀνδρῶν μετῃμφιεσμένων καὶ φερόντων

στέφανον κισσοῦ, 2) παρίστατο ἐν ὀρχήστορα περὶ βωμὸν τοῦ Διονύσου, 3) ἐθεωρεῖτο ἱερὸν τοῦ θεοῦ, ἀποτελοῦν μέρος τῆς λατρείας αὐτοῦ, 4) ἐδιδάσκετο ἐν ἡμέρᾳ καὶ ἐν ὑπαίθρῳ κατὰ τὰ Διονύσια καὶ 5) ἀπὸ τῆς παλινορθώσεως τῆς δημοκρατίας μετὰ τὴν ἔκπτωσιν τῶν τυράννων τῶν Ἀθηνῶν ὠρίζοντο κατ' ἔτος ὑπὸ τῆς πολιτείας τρεῖς πλούσιοι πολῖται, οἱ *χορηγοί*, ἀναλαμβάνοντες τὰς δαπάνας τῆς διδασκαλίας τῶν δραμάτων τριῶν ποιητῶν, ἀμιλλωμένων πρὸς ἀλλήλους ἐν ἀγῶνι περὶ τῆς νίκης ἐκάστου διὰ μιᾶς *τετραλογίας* ἦτοι τεσσάρων δραμάτων, ἵνα διὰ τούτων ψυχαγωγῆται ὁ κυρίαρχος δήμος, ὅπως εἰς τὰς αὐτὰς ἡγεμόνων καὶ τυράννων συνέρροεν μεγάλοι λυρικοί, Σιμωνίδης, Πίνδαρος, Βοκχυλίδης, Ἀνακρέων, τέροντες αὐτοὺς διὰ τῶν ᾄσμάτων αὐτῶν.

Διαίρεσις τοῦ δράματος, ἐξέλιξις τῆς τραγωδίας.

Οἱ μῦθοι τοῦ Διονύσου ἠδύναντο νὰ διαιρεθῶσιν εἰς δύο θεμελιώδεις κατηγορίας, 1) εἰς τοὺς θλιβεροὺς, τοὺς ἀναφερομένους εἰς τὰ πάθη τοῦ θεοῦ, καὶ 2) εἰς τοὺς φαιδρούς, τοὺς ἀναφερομένους εἰς τοὺς θριάμβους τοῦ θεοῦ· ἀλλὰ μεγίστη φαιδρότης καὶ εὐθυμία ἐβασίλευε καὶ κατὰ τὸν *κῶμον*, ὅστις ἦτο ἡ ὄμιλος μεθύοντων μὲ τὰ πρόσωπα ἐπιχερισμένα διὰ τρυγός, περιερχόμενος θορυβωδῶς μὲ ἀγαλινώτους ἀστεῖσμούς τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν, ἢ ἱερὰ πομπὴ προσερχομένη εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Διονύσου, καθ' ἣν χορὸς μετημφισμένων πρὸ τοῦ ᾄσματος εἰς τὸν θεόν, *κῶμου* καὶ αὐτοῦ καλουμένου, καὶ μάλιστα μετὰ τοῦτο, ἐν μέσῳ δαιμονίων ἀλαλαγμῶν ἐξ-απέλυε κατὰ τοῦ κοινοῦ παντοῖα σκώματα (πρβλ. καὶ τοὺς *γεφυρισμούς* κατὰ τὰ μεγάλα μυστήρια τῆς Ἐλευσίως¹⁾). Ἐντεῦθεν καὶ τὸ δράμα διεσπάσθη εἰς τὴν *τραγωδίαν*, ἔχουσαν τὴν ὑπόθεσιν σοβαρὰν καὶ θλιβεράν, καὶ 2) εἰς τὴν *κωμωδίαν* (*ῥῶδην κῶμον*), ἔχουσαν φαιδρὰν καὶ ἠλαρὰν τὴν ὑπόθεσιν.

Χάριν ποικιλίας αἱ ὑποθέσεις τῶν τραγωδιῶν ἐλαμβάνοντο καὶ ἐξ ἄλλων κύκλων μύθων, ἐκ τῶν μύθων ἡρώων ἐπίσης πολυπαθῶν, ὅτε κατ' ἀνάγκην συμμετεβάλλετο καὶ ὁ χορὸς, ἀποτελούμενος ἐκ προσώπων ἐχόντων σχέσιν πρὸς τὸν ἥρωα, μετ' ἀναλόγου περιβολῆς, διότι ἄλλως τὰ πάθη τοῦ ἥρωος οὐδὲν διαφέρουν καὶ οὐδεμίαν συμπάθειαν θὰ προσκάλουν παρὰ τῷ χορῷ. Ἄλλ' ἐν ᾧ οἱ Σάτυροι (ἢ Σιληνοὶ) ἐξετοπίζοντο βαθμηδὸν ἐκ τῆς τραγωδίας, διετηρήθη-

¹⁾ Περὶ τούτου ἰδὲ τὴν ἡμετέραν πραγματείαν *Τὰ Μυστήρια τῆς Ἐλευσίως* ἐν σ. 54-5.

σαν ὅμως ἐξ εὐλαβείας πρὸς τὴν παράδοσιν τῶν εὐθύμων ἑορτῶν ἐν ἰδιαιτέρῳ εἶδει δράματος Ἰλαροῦ, ἐν τῷ *σατυρικῷ δράματι*, τοῦ ὁποίου ὁ χορὸς ἀπειλεῖτο ἀποκλειστικῶς ἐκ Σατύρων, ἔχων κορυφαῖον Σιληνόν. Σατυρικὸν δράμα ἦτο ἀναγκαίως καὶ διὰ λόγου ψυχαγωγικούς τὸ τέταρτον δράμα πάσης τετραλογίας παντὸς τραγικοῦ ποιητοῦ, ὡς φαιδρὰ κατακλείς τῆς διδασκαλίας τῶν σοβαρῶν τραγωδιῶν.

Ἐπειδὴ ὁ εἷς ὑποκριτὴς ἦτο ἀνθρωπίνως ἀδύνατον νὰ ὑποδυθῇ πολλὰ πρόσωπα, ὁ τραγικὸς Αἰσχύλος προσέθηκε καὶ δευτέρον, καὶ ὁ μὲν ὑποδύμενος τὸν ἥρωα ἐκαλεῖτο *πρωταγωνιστής*, ὁ δὲ ἀντιδρῶν *δευτεραγωνιστής*. Οὕτως ὁ *διάλογος*, ὁ ὁποῖος μέχρι τοῦδε διεξήγετο μόνον μεταξὺ τοῦ ὑποκριτοῦ καὶ τοῦ κορυφαίου τοῦ χοροῦ, ἐνισχυθεὶς καὶ ὑπὸ τοῦ δευτεραγωνιστοῦ καὶ ἐπεκταθεὶς κατίσχυσε τῶν *χορικῶν* (ἄσματων) καὶ ἀπέβη ὁ πρωτεύων, ἐν ᾧ τὰ χορικά τὸ δευτερεῖον. Ἐπειδὴ δὲ οἱ μῦθοι περιεῖχον καὶ γυναικεῖα πρόσωπα, προσετέθησαν καὶ τοιαῦτα, τὰ ὅποια ὅμως ὑπεδύοντο ἄνδρες.

Β'. ΘΕΑΤΡΟΝ

Τὰ πρῶτα στοιχεῖα τοῦ θεάτρου. Οἱ διθύραμβοι καὶ τὰ δράματα ἐδιδάσκοντο ἐν Ἀθήναις παρὰ τὰς ΝΑ. κλιτύς τῆς Ἀκροπόλεως ἐντὸς τεμένους τοῦ Διονύσου ἐν κυκλικῇ ὀρχήστρᾳ, ἣτις ἐν τῷ μέσῳ εἶχε βωμὸν (*θυμέλην*;) τοῦ θεοῦ, περὶ ὃν ὄρχετο ὁ χορὸς, πανταχόθεν δὲ ἐπλημμύρουσαν κύκλῳ περὶ τὴν ὀρχήστραν πλήθη θεατῶν, ἐκ τῶν ὁποίων τὰς πρώτας θέσεις κατεῖχον οἱ ἐπίσημοι καὶ δὴ οἱ ἱερεῖς, πρῶτος δὲ πάντων ὁ ἱερεὺς τοῦ Διονύσου. Ἐπειδὴ ὅμως ὑφίστατο ἀνάγκη ἰδίου οἰκήματος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου οἱ ὑποκριταὶ νὰ ἀμφιεννύονται καὶ νὰ μεταμφιεννύονται κατὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ δράματος, πρὸς τοῦτο δὲ κατεσκευάσθη πρὸς τὴν νοτίαν πλευρὰν τῆς ὀρχήστρας ξύλινον παράπηγμα, ἡ *σκηνή* (ἦτοι καλύβη), ἔκτοτε οἱ θεαταὶ ἐθεῶντο ἀπὸ τῶν τριῶν ἄλλων πλευρῶν τῆς ὀρχήστρας.

Τὸ πρῶτον θέατρον. Ἰνα ὅμως οἱ θεαταὶ ἀπόνως θεῶνται καὶ ἀκούωσιν εὐκρινῶς τὰ διδασκόμενα ἔργα, κατεσκευάσθησαν χάριν αὐτῶν περὶ τὴν ὀρχήστραν ἴκρια, ξύλινα ἐδώλια, στηριζόμενα ὡς τὰ πολλὰ ἀμέσως ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῶν νοτίων κλιτύων τῆς Ἀκροπόλεως, εἰς πολλὰς σειρὰς ὁμοκέντρους, ὧν ἐκάστη ἐπομένη ἦτο ὑψηλοτέρα τῆς προηγουμένης καὶ μὲ σταθερῶς μεγεθυνο-

μένην ἀκτιῖα, ἐξ ὧν τὴν πρώτην σειράν περὶ τὴν ὀρχήστραν, τὸ *πρῶτον ξύλον*, κατελάμβανον οἱ ἐπίσημοι. Ἐπειδὴ ὅμως τὰ ἴκρια κατέρρευσαν περὶ τὸ 500 π. Χ., ἴσως κατὰ τὰς πτέρυγας, ὅπου δὲν ἔστηρίζοντο τὰ ἐδῶλια ἀμέσως ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, θὰ ἔγιναν τότε προσχώσεις ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ὅπου ὑπῆρχον κοιλότητες, καὶ οἱ θεαταὶ εἴτε θὰ ἐκάθηντο ἀμέσως ἐπὶ τοῦ ἐδάφους εἴτε ἐπὶ ἐδωλίων ξυλίνων ἢ κτιστῶν, καλυπτομένων διὰ λιθίνων πλακῶν (πάντως οὐδὲν ἕλκος ἐδωλίων ἐκ τῶν χρόνων τῆς ἀκμῆς τῶν Ἀθηναίων εὐρέθη ἐν τῷ Διονυσιακῷ θεάτρῳ κατὰ τὰς διαφόρους ἀνασκαφάς), οὕτως ὥστε ὁ ὅλος οὗτος ἐπικλινῆς χώρος νὰ γίνῃ ἅμα καὶ κοῖλος, ἀμφιθεατροειδής, κληθεὶς διὰ τοῦτο καὶ *κοῖλον*. Τοιοῦτον θὰ ἦτο τὸ θέατρον ἐπὶ Περικλέους, τὸ *ἐν Διονύσου* (τεμένει) καλούμενον, τὸ ὁποῖον ἀπετελέσθη 1) ἐκ τῆς *ὀρχήστρας* χάριν τοῦ χοροῦ καὶ τῶν ὑποκριτῶν, 2) ἐκ τῆς *σκηνῆς* καὶ 3) ἐκ τοῦ *κοίλου* ἢ κυρίως *θεάτρου* χάριν τῶν θεατῶν.

Ἐξέλιξις τοῦ θεάτρου. Ἀλλὰ περὶ τὸ 350 π. Χ. ἤρξατο ἢ ἐκ Πειραϊκοῦ (πωρίνου) λίθου κατασκευὴ ἐν τῷ αὐτῷ χώρῳ νέου θεάτρου, ὅπερ ἐπερατώθη ἐπὶ τοῦ ῥήτορος Λυκούργου καὶ κατὰ μέγα μέρος σφίζεται καὶ σήμερον Πίν. Β'.

Α'. Τὸ κοῖλον τούτου χωρίζεται ἀπὸ τῆς ὀρχήστρας, ἐχούσης διάμετρον 27 μ. περίπου, δι' εὐρέως διαδρόμου Πίν. Β' (ὅστις ἐχρησίμευε διὰ τὴν εἴσοδον καὶ ἔξοδον τῶν θεατῶν ἐκ τοῦ θεάτρου καὶ κατὰ μὲν τὸ κέντρον ἦτο στενωτέρως, κατὰ δὲ τὰς πτέρυγας Πίν. Β' ι-κ εὐρύτερος πρὸς εὐκολίαν τῆς ἐξόδου τῶν θεατῶν), ἀπετελεῖτο δὲ ἐξ 78 ἐπαλλήλων σειρῶν καθισμάτων, δυναμένων νὰ περιλάβωσι τρισμυρίους θεατάς, ἄνευ ἐρείσματος τῶν νώτων, ἡμικυκλικῶν σχεδόν, ὁμοκέντρων, ἀνερχομένων κατὰ μικρὸν κανονικῶς κατὰ τὴν ὁμαλὴν ἀνωφέρειαν τοῦ ἐδάφους, αἵτινες ἠκολούθουν τὰ τόξα τῶν κύκλων, οὔτινες ἔχοντες κέντρον τὸ τῆς ὀρχήστρας καὶ ἀκτιῖα κατὰ σταθερὸν μῆκος ἐκάστοτε μηκνομένην διεγράφοντο μετὰ τὸν διάδρομον. Ἡ ἀνωτέρα ἐπιφάνεια τῶν καθισμάτων δὲν ἦτο ἐπίπεδος, ἀλλὰ τὸ μὲν πρόσθιον τμήμα αὐτῆς, ἐφ' οὗ ἐκάθηντο, Πίν. Γ', εἶχεν ὕψος 0,33 μ., τὸ δὲ ὀπίσθιον Πίν. Γ' e f ἦτο χαμηλότερον κατὰ 0,04 μ., τὸ μὲν ἵνα πατώσιν ἐν αὐτῷ ἀνετώτερον οἱ πόδες τῶν καθημένων ἐπὶ τῆς ἀμέσως ἐπομένης ὑψηλοτέρας σειρᾶς, τὸ δὲ ἵνα διευκολύνῃ τὴν δι' αὐτοῦ κυκλοφορίαν. Ἐπειδὴ τῶν ἐδωλίων, ἐφ' ὧν ἐκάθηντο, τὸ ὕψος 0,33 μ. δὲν παρεῖχεν ἀνετον κάθισμα (τὰ σημερινὰ καθίσμα-

τα ἔχουσι μέσον ὕψος 0,45 μ. περίπου), ἐφρόντιζον οἱ θεαταὶ νὰ ἐπαυξάνωσιν αὐτὸ διὰ τυλῶν (προσκεφαλαίων), ὡς ἐκόμιζον μεθ' ἑαυτῶν οἴκοθεν. Δι' ἕκαστον θεατὴν διετίθετο γῶρος μήκους 0,33 μ., καθοριζόμενος δι' εὐθειῶν γραμμῶν ἐγκαράκτων ἐπὶ τῆς ἀνωτέρας ἐπιφανείας τοῦ καθίσματος. Πολυτελέστερα καὶ φέροντα ἑρείσματα τῶν νώτων ἦσαν τὰ 67 καθίσματα τῆς α' σειρᾶς τῆς κατωτάτης, πάντα ἐκ πεντελαιοῦ μαρμάρου, ἐφ' ὧν ἐκάθητο ἱερεῖς, στρατηγοί, ἄρχοντες, πρέσβεις καὶ ὅσοι εἶχον τιμηθῆ διὰ *προεδρίας*, λαμπρότατος δὲ πάντων ἦτο ὁ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς σειρᾶς θρόνος, κεκοσμημένος καὶ δι' ἀναγλύφων παραστάσεων, ἐφ' οὗ ἐκάθητο ὁ ἱερεὺς τοῦ Διονύσου Ἐλευθερέως, Πίν. Δ'. Ἴδιον τμήμα τοῦ θεάτρου, τὸ *βουλευτικόν*, ἦτο προωρισμένον διὰ τοὺς 500 βουλευτάς, ὅπως ὕστερον καὶ τὸ *ἐφηβικόν* διὰ τοὺς ἐφήβους.

Τὸ κοινὸν εἰσήρχετο εἰς τὸ θέατρον διὰ τῶν *παρόδων*, διόδων μεταξὺ τῶν πτερυγῶν τοῦ κοίλου καὶ τῆς σκηνῆς, Πίν. Ε' Ι, τὴν δὲ εὐκόλον κυκλοφορίαν αὐτοῦ ὑπεβοήθουν τὸ μὲν τὰ δύο *διαζώματα* Πίν. Β' Ι, Ε' Ι, εὐρεῖς διάδρομοι διασχίζοντες τὸ κοῖλον παραλλήλως πρὸς τὰς σειρὰς τῶν ἐδωλίων καὶ διαιροῦντες αὐτὸ εἰς 3 ἀνίσους ζώνας (τὰ τμήματα τοῦ κοίλου τὰ μεταξὺ δύο ἐφεξῆς διαζωμάτων)· τὸ ἀνώτατον διάζωμα Πίν. Β' Ι εἶχε τὸ πλάτος συνήθους ὁδοῦ, διότι ἀπετέλει συνέχειαν ὁδοῦ τῆς πόλεως φερούσης ἀπὸ τῶν ἀνατολικῶν τῆς πόλεως εἰς τὴν ἀκρόπολιν· τὸ δὲ αἰ *κλίμακες* Πίν. Β' Ι κ. Ε' Ι, δι' ὧν ἀνήρχοντο οἱ θεαταί, ἀποτελοῦσαι προέκτασιν ἀκτίων τοῦ κύκλου τῆς ὀρχήστρας, ἀνερχόμεναι μέχρι τῆς ἀνωτάτης σειρᾶς τῶν ἐδωλίων καὶ διαιροῦσαι τὸ κοῖλον εἰς σφηνοειδῆ τμήματα, τὰς *κερκίδας*. Τῆς κάτω ζώνης αἰ *κλίμακες* εἶναι 14, αἰ κερκίδες 13. Ἄλλ' αἰ κερκίδες τῆς β' καὶ γ' ζώνης ὡς πολὺ εὐρύτεραι διετέμνοντο καὶ διὰ διαμέσων κλιμάκων, ὑποδιαιρούμεναι ἕκαστη εἰς δύο μικρότερας κερκίδας, ὡς βλέπομεν ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς Ἐπίδαυρου Πίν. Ε' Ι, ὅπερ εἶναι τὸ λαμπρότατον ὑπόδειγμα ἀρχαίου θεάτρου καὶ δὴ τοῦ κοίλου, σωθὲν σχεδὸν ὀλόκληρον, ἔργον τοῦ νεωτέρου Πολυκλείτου, θαυμαζόμενον διὰ τὸ κάλλος καὶ τὴν ἀρμονίαν καὶ τὴν ἀπαράμιλλον ἀκουστικὴν· ἡ ὀρχήστρα αὐτοῦ εἶναι πλήρης κύκλος, ἐν ᾧ ἡ τοῦ Διονυσιακοῦ εἶναι πεταλοειδής.

Β' Ἴνα καλυφθῆ ἡ ἀσχημία τῆς ξυλίνης σκηνῆς καὶ ἀποκρύπτωνται αἱ κινήσεις τῶν ὑποκριτῶν, ἐτέθη πρὸ αὐτῆς παραλλήλως μέγα ἐκ σανίδων διάφραγμα, τὸ *προσκήνιον*, Πίν. Ε' Ι, ἀφήνον μεταξὺ ἑαυτοῦ καὶ τῶν δύο πτερυγῶν τοῦ κοίλου τὰς δύο Παρόδους.

Τοῦτο ζωγραφούμενον (σκηνογραφία) παρίστα ἀνάκτορον Πίν. ΣΤ' ἢ ἄλλο τι (δάσος, σπήλαιον, ναὸν κλπ.) κατὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ δράματος, ἔφερε θύραν (ἢ θύρας), δι' ἧς παρήρχετο ἐπὶ τὴν ὀρχήστραν ὁ ἦρωα τῆς τραγωδίας ἢ εἰσήρχετο εἰς αὐτὸ ὡς εἰς κατοικίαν του, ἐν ᾧ ὁ χορὸς παρήρχετο ἐπὶ τὴν ὀρχήστραν ἢ ἐξήρχετο ἐκεῖθεν διὰ τῶν παρόδων. Ὁ δεύτερος ὑποκριτής, εἰὰν δὲν ἦτο οἰκείος τοῦ πρωταγωνιστοῦ, παρήρχετο ἢ διὰ τῆς δεξιᾶς (ὡς πρὸς τὸν θεατὴν) παρόδου, ὅτε ἐπιστεύετο ὅτι ἦρχετο ἐκ τῆς πόλεως ἢ ἐκ τῶν λιμένων, ἢ διὰ τῆς ἀριστερᾶς, ὅτε ἐπιστεύετο ὅτι ἦρχετο ἐκ τῶν ἀγρῶν ἢ ἐκ τῆς ξένης Πίν. Ε' Ι.

Ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Λυκούργου καὶ ἡ σκηνὴ κατεσκευάσθη λιθίνῃ. Ἀλλὰ δυστυχῶς οὐδενὸς ἀρχαίου θεάτρου διεσώθη ἡ σκηνὴ ὡς εἶχε κατὰ τοὺς κλασσικοὺς χρόνους, ἀλλὰ πᾶσαι εἶναι τῶν Ἑλληνιστικῶν χρόνων ἢ ἔχουν μεταρρυθμισθῆ κατὰ τοὺς Ῥωμ. χρόνους, ὅτε οἱ ὑποκριταί, ἀποσπασθέντες τοῦ Χοροῦ, ὅστις διαρκῶς ἔφθινε, ἔπαιζον ἐν δαπέδῳ τῆς σκηνῆς ἐπιμήκει, ὑπὲρ τὸ 1 μ. ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ὀρχήστρας, ὅπερ ἐκαλεῖτο *λογεῖον*, Πίν. Ζ', καταργηθέντος τοῦ προκαλύπτοντος τὴν σκηνὴν Προσκηνίου, ὅπερ μετεβλήθη εἰς ὑποσκήνιον, κοσμοῦν τὸ ὑπὸ τὸ δάπεδον τοῦ λογείου μέτωπον αὐτῆς Πίν. Ζ'. Ὁ τοῖχος ὁ ἐν τῷ βάθει τοῦ λογείου Πίν. Ζ' ἔφερε τρεῖς πύλας, δι' ὧν παρήρχοντο οἱ ὑποκριταὶ ἢ ἐξήρχοντο. Ἐπειδὴ ὅμως πολλοὶ πιστεύουσιν ὅτι καὶ ἐν τοῖς κλασσικοῖς χρόνοις οἱ ὑποκριταὶ ἔπαιζον ἐν τῷ λογείῳ κεχωρισμένοι τοῦ Χοροῦ, ὅστις ἕστατο καὶ ὠρχεῖτο ἐν τῇ ὀρχήστρᾳ, ὁ φιλολογικὸς καὶ ὁ ἀρχαιολογικὸς κόσμος εἶναι διηρημένοι εἰς δύο στρατόπεδα, ὧν τὸ μὲν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Γερμανοῦ Dörpfeld, τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς νέας θεωρίας, δέχεται τὴν ὀρχήστραν ὡς πεδῖον δράσεως ὑποκριτῶν καὶ Χοροῦ, τὸ δὲ τὴν ὀρχήστραν διὰ τὸν Χορὸν καὶ τὸ λογεῖον διὰ τοὺς ὑποκριτάς. Τὴν κρίσιμον λύσιν τοῦ ζητήματος θὰ δώσῃ ἡ ἐνδεχομένη εὔρεσις σκηνῆς ἀρχαίου θεάτρου, ἀπορροεῦσης ἐκ τῶν κλασσικῶν χρόνων καὶ μὴ μεταρρυθμισθείσης ἐν νεωτέροις χρόνοις.

Γ'. ΣΚΕΥΗ ΥΠΟΚΡΙΤΩΝ ΚΑΙ ΧΟΡΟΥ.

Ἐφ' ὅσον ὑπῆρχεν εἰς μόνον ὑποκριτής, ἵνα εἶναι περίοπτος, θᾶνέβαινε ἐπὶ τὰς βαθμίδας τοῦ βωμοῦ (θυμέλης) καὶ ἐκεῖθεν θὰ διελέγετο πρὸς τὸν κορυφαῖον τοῦ Χοροῦ· ἀλλ' ἀφ' ὅτου προσετέθη καὶ δεύτερος ὑποκριτής, δὲν ἦτο δυνατὸν πλέον ἀναβαίνωσιν

ἀμφοτέροι ἐπὶ τὴν αὐτὴν θέσιν. Ὄθεν κατῆλθον εἰς τὸ δάπεδον τῆς ὀρχήστρας, ὅπου καὶ ὁ Χορός, ἀλλ' ἵνα ἐναργῶς διακρίνωνται τῶν χορευτῶν καὶ εἶναι περίοπτοι, ἐφρόντιζον νὰ παρίστανται μεγαλοσωμότεροι, ὡς ἦσαν οἱ ἥρωες καὶ διότι τοῦτο ἀπῆται τὸ μέγεθος τοῦ θεάτρου καὶ ἡ ἀπόστασις αὐτῶν ἀπὸ τῶν θεατῶν· καὶ τὸ μὲν ὕψος τοῦ σώματος ἠϋξάνον 1) διὰ τῶν *κοθόρων*, ὑποδημάτων φερόντων ὑψηλὰ κατύματα, ἐν ᾧ τὰ τοῦ χοροῦ ἔφερον λεπτότερα, 2) διὰ τοῦ *προσωπείου*, φέροντος τὸν λεγόμενον *ὄγκον*, ἔξαρμα τοῦ μετώπου πρὸς τὰ ἄνω ὡς περιέθετο φενάκην (τὰ προσωπεῖα μετεχειρίζοντο ἐξ εὐλαβείας πρὸς τὴν παράδοσιν, ἵνα ἀποκρύπτωσι τὸ γνωστὸν τοῖς θεαταῖς πρόσωπον τοῦ ὑποκριτοῦ καὶ χορευτοῦ καὶ κερδαίνωσι τὰ χαρακτηριστικά, τὰ ὅποια εἶχε τὸ μυθικὸν πρόσωπον· πλὴν τούτου ὁ αὐτὸς ὑποκριτὴς ὑπεδύετο διάφορα πρόσωπα καὶ διὰ τοῦτο ὄφειλε νὰ μεταλλάσῃ προσωπεῖον), ἔφερον δὲ ταῦτα ἔντονα χαρακτηριστικὰ τοῦ φύλου, τῆς ἡλικίας, τῆς διαθέσεως κλπ., Πίν. Θ', καὶ 3) διὰ χιτῶνων ἐχόντων ἐγγρόους κατακορύφους ῥαβδώσεις (ὀπτική ἀπάτη). Τὸ δὲ πάχος ἠϋξάνον διὰ τῶν *σωματίων* (παραγεμισμάτων), *προστερνιδίων*, *προγαστριδίων*, καὶ διὰ *χειρῶν*, *ἀναξυριδίων* κλπ. Πρβλ. Πίν. Η'.

Ἐν τούτοις τὰ τῆς σκευῆς τῶν ὑποκριτῶν κατὰ τοὺς κλασσικοὺς χρόνους εἶναι ἀβέβαια καὶ ἀσαφῆ.

Ἐπειδὴ δὲ τὰ σπουδαιότερα τῆς τραγωδίας πρόσωπα εἶναι ἥρωικά, ἡγεμόνες, ἐπιφανεῖς ἄνδρες κλπ., αἱ δὲ διδασκαλῖαι ἦσαν μεγαλοπρεπεῖς ἱεραὶ τελεταὶ καὶ οἱ ὑποκριταὶ λειτουργοὶ τούτων, διὰ τοῦτο καὶ τὰ ἐνδύματα αὐτῶν ἦσαν συνήθως φανταστικά, πομπώδη καὶ μεγαλοπρεπῆ, ὅπως καὶ σήμερον οἱ Κληρικοὶ ἐν μεγάλας τελεταῖς φέρουσι βαρυτιμώτατα ἄμφια. Ἐφόρον χιτῶνας ποδήρεις, ἔχοντας ἄνθη ἐνυφασμένα, ἱμάτια δὲ ἢ χλαμύδας πορφυρεῶς καὶ χρυσοπάστους. Οἱ χορευταὶ ἔφερον ἀνάλογον πρὸς τὸ ἀξίωμα αὐτῶν καὶ τὴν κοινωνικὴν τάξιν περιβολὴν, προσωπεῖα καὶ χρυσοῦς στεφάνους κισσοῦ¹⁾.

Δ'. ΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΙ ΤΩΝ ΤΡΑΓΩΔΙΩΝ

Τὰ πρὸ τῆς ἐν τῷ θεάτρῳ διδασκαλίης. Ἡ μεγαλοπρεποτάτη πασῶν τῶν Διονυσιακῶν ἐορτῶν ἐν Ἀθήναις ἦσαν τὰ

1) Ἐκτενέστερον τὰ τῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὴν ἐρμηνεῖαν ἀρχαίας τραγωδίας ἐκτίθενται ἐν τοῖς ἡμετέροις *Διδακτικοῖς* ἐν σ. 283-89.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

μεγάλα Διονύσια, τελούμενα κατ' ἔτος κατὰ μῆνα Ἐλαφηβολιῶνα (Μάρτ.—Ἀπρίλ.), καθ' ἃ ἐδιδάσκοντο πάντοτε νέαι τραγωδίαί, ὧν ἡ διδασκαλία (παράστασις) ἔφερε χαρακτηῖρα ἀγῶνος καὶ ἐκαλεῖτο **ἀγών**. Τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἑορτῆς εἶχεν ὁ σπουδαιότατος τῶν ἐννέα ἀρχόντων, ὁ **ἀρχων**. Οἱ ποιηταί, εἴτε πολῖται εἴτε ξένοι, οἱ ἔχοντες ἐτοιμους νέας τετραλογίας, δι' αἰτήσεως πρὸς αὐτὸν ἐζήτουν πολὺ πρὸ τῆς ἑορτῆς τὴν ἄδειαν νὰ μετὰσχῶσι τοῦ ἀγῶνος, **ἦτιον χορὸν**, ἐπισυνάπτοντες καὶ τὰς τετραλογίας των. Ἐκ τούτων ὁ ἀρχων ἐξέλεγε τρεῖς τετραλογίας, τὰς κατὰ τὴν γνώμην του ἀρίστας, καὶ εἰς τοὺς ποιητὰς αὐτῶν παρείχε τὴν ἄδειαν, **ἐδίδου χορὸν**. Πρὸς τοῦτο ἐκλήρου τοὺς τρεῖς χορηγούς ἐκ τῶν πλουσιωτάτων Ἀθηναίων, τοὺς ὁποίους ἅμα ἀναλαβὼν τὴν ἀρχὴν εἶχεν ἐκλέξει, καὶ ὁ πρῶτος λαχὼν ἐξέλεγεν ἓνα τῶν τριῶν τραγικῶν, ὧν εἶχον ἐγκριτῆ αἱ τετραλογίαι, ὁ δεύτερος τὸν ἕτερον ἐκ τῶν λοιπῶν δύο καὶ ὁ τρίτος ἐλάμβανε τὸν ἑναπομείνοντα. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον προσελαμβάνοντο καὶ οἱ ἀληταί, εἰς δι' ἕκαστον ποιητὴν, καὶ οἱ ὑποκριταί· ἀλλὰ καὶ οἱ ποιηταί μετ' ἀμοιβαίαν συναίνεσιν ἠδύναντο νὰ προσλάβωσιν ὑποκριτὰς κατὰ τὴν ἰδίαν των ἐκλογὴν.

Ἦδη ὁ χορηγὸς συνεννοούμενος μετὰ τοῦ ποιητοῦ ἔσπευδε νὰ συγκροτήσῃ τὸν χορὸν ἐκ πολιτῶν καὶ νὰ μισθώσῃ κατάλληλον χώρον, τὸ **χορηγεῖον**, πρὸς ἄσκησιν τοῦ χοροῦ, δαπανῶν διὰ τὴν διατροφὴν τῶν χορευτῶν κατὰ τὴν περίοδον τῶν ἀσκήσεων καὶ τῆς διδασκαλίας, διὰ μισθὸν αὐτῶν καὶ τοῦ ἀλητοῦ καὶ τοῦ **χοροδιδασκάλου**, ἐὰν ὁ ποιητὴς αὐτὸς ἐκωλύετο εἰς τοῦτο, καὶ διὰ τὴν σκευὴν τοῦ χοροῦ, καὶ ἴσως καὶ τῶν ὑποκριτῶν, καὶ διὰ τὰ σκηνικά. Ὁ χορὸς, ὅστις ἀρχῆθεν ἀπετελεῖτο ἐκ 50 ἀνδρῶν, κατενέμετο εἰς 4 τμήματα κατὰ τὰ 4 τῆς τετραλογίας δράματα, ἕκαστον ἐκ 12 χορευτῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ οὕτως ἡ δαπάνη τοῦ χορηγοῦ θὰ ἦτο ὑπερβολικὴ, ὑπέθεσάν τινες ὅτι οἱ χορευταί περιορίσθησαν ἐν ὄλῳ εἰς 12 μόνον καὶ διὰ τὰ 4 δράματα, ἀπὸ Σοφοκλέους γενόμενοι 15, ἢ ὅτι χορευταί τινες, οἱ καλλιφωνότεροι καὶ δεξιότεροι περὶ τὴν ὄρχησιν, ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ εἰς τὰ 4 δράματα. Τὸν χορὸν καὶ τοὺς ὑποκριτὰς ἐδίδασκεν ὁ ἴδιος ὁ ποιητὴς, καλούμενος διὰ τοῦτο **διδάσκαλος**, ὅπως καὶ ἡ πρᾶξις **διδασκαλία**, καὶ **τραγωδοδιδάσκαλος** (καὶ **κωμωδοδιδάσκαλος**), κατανέμων τὰ διάφορα πρόσωπα τοῦ ἔργου εἰς τοὺς ὑποκριτὰς, καθορίζων περιβολὴν, προσωπεῖον, διακόσμησιν, μιμικὴν καὶ ἀπαγγελίαν καὶ πᾶσαν λεπτομέρειαν ἀφορῶσαν τὴν διδασκαλίαν, μελοποιῶν ἅμα τὰ χορικά

καὶ τὰ ἄλλα λυρικά τῆς τετραλογίας, διαγράφων τὰ σχήματα τῆς ὀρχήσεως τῶν χορευτῶν καί, ὅπως ὕστερον ὁ Σαίξπηρ καὶ ὁ Μολιέρο, ὧν καὶ πρωταγωνιστῆς ἐν τῇ τετραλογία τοῦ μέγρι Σοφοκλέους, ὅστις δι' ἀδυναμίαν τῆς φωνῆς ἀπέσχε τοῦτου, προσλαμβάνων ἔξωθεν πρωταγωνιστὴν. Οὕτως ὁ ποιητὴς ἦτο ὁ régisseur, ὁ ἐπιμελούμενος τῆς σκηνοθεσίας καὶ τῆς ὅλης καλλιτεχνικῆς διεξαγωγῆς τῆς παραστάσεως.

Τέλος ἐν τῷ ᾠδείῳ (τοῦ Περικλέους) ἐγίνετο τῇ 8. τοῦ Ἐλαφβολιῶνος ὁ **προάγων**, καθ' ὃν ποιηταί, χορηγοὶ καὶ ὑποκριταί ἐστεφανωμένοι, ἀλλ' ἄνευ προσώπειου καὶ τῆς ἄλλης σκευῆς, ἐν ἑορτασίμῳ περιβολῇ, παρουσίαζον ἑαυτοὺς εἰς τὸ κοινόν, ἀνακοινοῦντες τὸ θεατρικὸν πρόγραμμα· ὅθεν ὁ προάγων ἦτο προγραμματικὴ προεπίδειξις καὶ διαφήμισις (ἀντὶ τῶν σημερινῶν ἐντύπων προγραμμάτων), κεντρίζουσα ἰσχυρῶς τὴν προσδοκίαν τοῦ φιλοθεάμονος κοινοῦ. Κατ' ἄλλους ὁ προάγων ἦτο ἡ τελευταία γενικὴ δοκιμὴ, ἀλλὰ τότε ὁ εἰς ταύτην διατιθέμενος χρόνος θὰ ἦτο ἀνεπαρκής.

Ἐπίσης ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ ἀγῶνος ἡ βουλὴ τῶν πεντακοσίων μετὰ τῶν χορηγῶν κατήρτιζε κατάλογον περιέχοντα τὰ ὄνόματα ἐκείνων τῶν Ἀθηναίων, ὅσοι ἐκρίνοντο κατάλληλοι διὰ τὴν κρίσιν τῶν ἀγωνιζομένων ἔργων, ἕκαστον ὄνομα ἐγράφετο ἐπὶ ἰδίου πινακίου, τὰ πινάκια ἐρρίπτοντο κατὰ φυλὰς εἰς δέκα ὑδρίας, αἵτινες σφραγιζόμεναι ἀπετίθεντο ἐν τῷ ὀπισθοδόμῳ τοῦ Παρθενῶνος, ὅπου ἐφυλάσσοντο μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἀγῶνος.

Ὁ ἄγων. Ἀφ' οὗ ἤδη τὰ πάντα ἦσαν ἔτοιμα, προσεκομίζοντο τὴν πρωίαν τῆς πρώτης ἡμέρας τῶν δραματικῶν διδασκαλιῶν εἰς τὸ θέατρον αἱ 10 ὑδρίαὶ καὶ ἐκκληροῦντο δέκα κρίται τῶν ἀγῶνων, ἐξαγομένου ἕξ ἐκάστης ὑδρίας ἐνὸς πινακίου, οἵτινες, ἀφ' οὗ ὠρκίζοντο ἐνώπιον τοῦ ἄρχοντος ὅτι θὰ κρίνωσι κατὰ συνείδησιν, κατελάμβανον τὰς θέσεις των ἐν τῷ θεάτρῳ καὶ οὕτως ἤρχιζεν ἤδη ὁ ἀγών, διδασκομένων ἐν τοῖς κλασσικοῖς χρόνοις κατὰ τὰς προμεσημβρινὰς ὥρας τῶν τριῶν τετραλογιῶν ἐπὶ τρεῖς συνεχεῖς ἡμέρας, τὰς τελευταίας τῶν μεγάλων Διονυσίων, μίαν δι' ἕκαστον τραγικόν, ἐν ᾧ κατὰ τὰς μεταμεσημβρινὰς ὥρας ἐδιδάσκοντο τρεῖς κωμῳδίαὶ τριῶν κωμικῶν ποιητῶν, μία καθ' ἑκάστην ἡμέραν, τῆς σειρᾶς τῆς προτεραιότητος τῶν ποιητῶν καθοριζομένης διὰ κλήρου. Ἡ διδασκαλία ἤρχετο ἀπὸ τοῦ ὄρθρου, ὅπως πᾶσαι αἱ ἐργασίαι ἐν Ἀθήναις, τὸ σύνθημα δὲ ἔδιδεν ὁ κήρυξ καλῶν κατ' ἐντολὴν τοῦ ἄρχοντος τὸν ποιητὴν τῆς ἡμέρας :

Σοφοκλείς (π. χ.), εἶσαγε τὸν χορόν· τὴν διδασκαλίαν τῶν ἔργων του παρηκολούθει ὁ ποιητὴς παραμένων ἐντὸς τῆς σκηνῆς.

Τὸ θέατρον ἐνωρίτατα ἤδη εἶχε πληρωθῆ θεατῶν, διότι κατ' ἀρχὰς ἢ εἴσοδος ἦτο ἐλευθέρᾳ· οἱ θεαταὶ ἐν ἑορτασίμῳ περιβολῇ καὶ ἐστεφανωμένοι, φέροντες ἕκαστος τρόφιμα καὶ προσκεφάλαιον διὰ τὸ ἀνετώτερον κάθισμα, συνέρρεον πανταχόθεν, οὐ μόνον πολῖται, ἀλλὰ καὶ μέτοικοι καὶ οἱ πολυπληθεῖς ἐν Ἀθήναις ξένοι, πιθανῶς δὲ καὶ γυναῖκες. Κατόπιν ὅμως πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως καὶ πρὸς ἀποφυγὴν διαπληκτισμῶν διὰ τὴν κατάληψιν τῶν καλύτερων θέσεων ὠρίσθη εἰσιτηρίον, τὸ *σύμβολον*, Πίν. Ε΄ II, κατ' ἄτομον 2 ὀβολῶν δι' ἑκάστην ἡμέραν, ἦτοι μιᾶς δραχμῆς (160 περίπου σημερινῶν δραχμῶν) διὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας. Ἄλλ' αἱ πρῶται σειραὶ ἦσαν προωρισμένοι δι' ἄνδρας διακεκριμένους καὶ διὰ τοὺς ἐπισήμους (*προεδρία*) καὶ διὰ τοὺς κριτάς, ἴσως δὲ καὶ διὰ τοὺς ἀγοράζοντας εἰσιτήρια διακεκριμένης θέσεως. Ἡ εἴσπραξις τοῦ τιμήματος τῶν εἰσιτηρίων ἀνετίθετο ὑπὸ τῆς πολιτείας εἰς ἰδίους ἐργολήπτας, τοὺς *θεατρῶνας*, οἵτινες ὑπεχρεοῦντο νὰ καταβάλλωσι ποσόν τι τῶν εἰσπράξεων εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, νὰ ἐπιμελῶνται τῆς καλῆς συντηρήσεως τοῦ θεάτρου καὶ τῶν σκευῶν του (ἴσως δὲ καὶ νὰ παρασκευάζωσι τὰ σκηνικὰ καὶ τὴν σκευὴν τῶν ὑποκριτῶν, ἰδ. ἄνωτ. ἐν σ. 12), καὶ νὰ ἀμειβῶσι τοὺς ὑπηρέτας τοῦ θεάτρου πλὴν τῶν *ῥαβδούχων*, ὑπαλλήλων ἐπὶ τῆς ἐν τῷ θεάτρῳ εὐκοσμίας, διατελούντων ὑπὸ τὸν ἄρχοντα καὶ ἀμειβομένων ὑπὸ τῆς πολιτείας. Ἄλλ' ἐπειδὴ πολλοὶ τῶν πολιτῶν διὰ πενίαν ἠδυνάτουσαν νὰ ἐξεύρωσι τὸ ἀντίτιμον τῶν εἰσιτηρίων, ἐθεωρήθη δὲ ἀπρεπὲς ὁ κυρίαρχος δῆμος νὰ στερῆται τῆς ὑψηλῆς ταύτης ἀπολαύσεως, ἣν παρεῖχεν αὐτῇ ἡ πολιτεία, ἐθεσπίσθη, ἄγνωστον ἀκριβῶς πότε, νὰ παρέχεται ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου εἰς πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς πολίτας τὸ ἀντίτιμον τῶν εἰσιτηρίων καὶ τὰ χρήματα ταῦτα ὠνομάσθησαν *θεωρικά*.

Οἱ θεαταὶ μὲ τὴν λεπτὴν αἰσθητικὴν των παρηκολούθουν τὰς διδασκαλίας μετὰ μεγίστου διαφέροντος, ἔτοιμοι νὰ χειροκροτοῦν, νὰ ποδοκροτοῦν, νὰ συρίττουν, ἐπευφημοῦντες ὠραῖα διδάγματα (*αὔθις!*) καὶ ἀποδοκιμάζοντες ἀγρίως ἀνήθικα ἢ ἀνελεύθερα κηρύγματα, καθηλωμένοι ἐπὶ τρεῖς ὅλας ἡμέρας εἰς τὴν θέσιν των, καὶ μόνον διὰ τῶν ποικίλων ἔδρασμάτων, τὰ ὅποια εἶχον κομίσει οἴκοθεν, κατευνάζοντες τὴν πεινάν των κατὰ τὰ ἐνδιάμεσα μεταξὺ τῶν τραγωδιῶν διαλείμματα, ὅτε ἴσως ἀντικαθίσταντο, ἐὰν ὑπῆρχεν

ανάγκη, καὶ τὰ σκηνικά κατὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐφεξῆς τραγωδίας· διότι ὁ τραγικὸς ἦτο ἐλεύθερος ἢ νὰ λάβῃ τὰς ὑποθέσεις τῶν ἔργων του ἐκ τοῦ αὐτοῦ μύθου, ὅτε ἡ τετραλογία του εἶχεν ἐσωτερικὴν συνοχὴν ὑποθέσεως (πρβλ. τὴν Ὁρέστειαν τοῦ Αἰσχύλου, τὴν Τηλέφειαν τοῦ Σοφοκλέους κ.λ.π.), ἢ ἐκ διαφόρων μύθων, ὅπερ καὶ ἐπεκράτησεν ὕστερον· ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἦτο δυνατὸν ἡ σκηνογραφία τῶν τριῶν τραγωδιῶν νὰ εἶναι διάφορος, ὡς ἐν τῇ Ὁρεστείᾳ τοῦ Αἰσχύλου. Ἐπίσης καταπλήσσοις ἦτο ἡ καρτερία χορευτῶν καὶ ὑποκριτῶν ὑπὸ τὸ ἄγχος τῆς σκευῆς, τῆς ἀπομνημονεύσεως πολλῆς ὕλης ἄνευ ὑποβολέως, τῆς ἀπαγγελίας, τῆς ὑποκρίσεως, τῶν ἁσμάτων καὶ τῆς πολυδαίδαλου ὀρχήσεως, ὅπως καταπληκτικὸς ἦτο καὶ ὁ ἄθλος τοῦ τραγικοῦ, ὅστις ἦτο ἅμα ὁ ποιητῆς, ὁ μουσουργός, ὁ συνθέτης τῶν ποικίλων σχημάτων τῆς ὀρχήσεως, ὁ διδάσκαλος πάντων τούτων, (ὑποκριτῆς καὶ) σκηνοθέτης.

Κρίσεις. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ ἀγῶνος ἕκαστος τῶν δέκα κριτῶν ἀνέγραφεν εὐθὺς ἐν πινακίῳ τὰ ὀνόματα τῶν ἀγωνισθέντων ποιητῶν κατὰ τὴν σειρὰν τῆς ἐπιτυχίας των, ἥτις κατὰ τὴν προσωπικὴν του γνώμην ἦτο σύμφωνος πρὸς τὴν ἀξίαν τῶν διδαχθέντων ἔργων, εὐθὺς δὲ μετὰ τοῦτο ἐκληροῦντο ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος ἐκ τῶν 10 κριτῶν πέντε, οἵτινες κατὰ τὰς ἐν τῷ πινακίῳ προσωπικὰς των κρίσεις ἀπεφαίνοντο εὐθὺς ὀριστικῶς περὶ τῆς σειρᾶς τῆς ἐπιτυχίας τῶν ποιητῶν καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ἀνεκοινοῦτο διὰ κήρυκος. Καὶ οἱ τρεῖς ἀγωνισθέντες ποιηταὶ ἐλάμβανον παρὰ τῆς πολιτείας ἀμοιβὰς ἀναλόγους πρὸς τὴν σειρὰν τῆς ἐπιτυχίας των, ἀλλὰ νικητῆς ἐθεωρεῖτο ὁ τυχὼν τῶν πρωτείων. Οὗτος ἐλάμβανε παρὰ τῆς πολιτείας πανηγυρικῶς ἐν τῇ ὀρχήστρᾳ στέφανον κισσοῦ καὶ χρηματικὸν ποσὸν ποικίλλον κατὰ τὴν οικονομικὴν κατάστασιν τῆς πολιτείας. Ἐπίσης μεγάλων ἀμοιβῶν ἐτύγχανον παρὰ τῆς πολιτείας καὶ οἱ εὐδοκμησάντες ὑποκριταὶ καὶ μάλιστα οἱ πρωταγωνισταί. Ὁ χορηγός, ὅστις ἦτο πρόσωπον ἱερόν, φέρων κατὰ τὰς ἐορτὰς στέφανον καὶ πορφύραν, ἐὰν ἐνίκα ὁ ποιητῆς του, ἐλάμβανε καὶ αὐτὸς στέφανον, ἀπθανάτιζε τὴν νίκην του δι' ἀναθηματικῆς ἐπιγραφῆς ἢ καὶ ἄλλων ἀναθημάτων, ἀναφερομένων εἰς τὴν σκηνὴν, καὶ ἐορτάζων τὰ ἐπινίκια παρέθειε δεῖπνον εἰς τοὺς χορευτάς, ὅπως ὁ ποιητῆς εἰς πάντας τοὺς συνεργάτας του ἢ καὶ εἰς φίλους του, ὡς τὸ συμπόσιον, εἰς ὃ ἀναφέρεται ὁ ὁμώνυμος Πλατωνικὸς διάλογος, ἐνίοτε δὲ καὶ ἄλλα δῶρα παρεῖχεν εἰς πάντας τοὺς

πολίτας (οἶνον κλπ.). Αἱ δαπάναι τοῦ χορηγοῦ θὰ ἦσαν μεγάλαι, καὶ μάλιστα ἐὰν ἦτο ἐλευθέριος καὶ φιλότιμος ἀναφέρεται χορηγὸς δαπανήσας ἡμῖσιν τάλαντον (480 περίπου χιλιάδας σημερινῶν δραχμῶν). Ἄλλὰ καὶ ὁ ἄρχων ἐκράτει πρωτόκολλον τῶν διδασκαλιῶν, ἐπιγραφάς, *διδασκαλίας* καὶ αὐτὰς καλουμένας, φερούσας τοὺς τίτλους τῶν δραμάτων, τὰ ὀνόματα τῶν ποιητῶν, χορηγῶν καὶ πρωταγωνιστῶν καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς κρίσεως, ἀποκειμένας ἐν τῷ δημοσίῳ ἀρχεῖῳ.

Ἄτυχῶς οὐδὲ τότε ἔλειπον οἱ ἐγκάθετοι (claqueurs), προκαλοῦντες τεχνητὰς ἐπιδοκίμασίας ἢ ἀποδοκίμασίας, καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις ἢ κρίσις προσεβάλλετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἣτις συνήρχετο εὐθύς μετὰ τὰς ἐνορτάς, ἵνα κρίνη περὶ τῆς διεξαγωγῆς αὐτῶν, ὡς ἀποτέλεσμα τοιούτων τεχνητῶν θορυβωδῶν ἐκδηλώσεων ἢ δωροδοκίας τῶν κριτῶν.

Ε.' ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

Γέννησις. Ὁ Σοφοκλῆς ἐγεννήθη τῷ 496 π. Χ. ἐν Ἀθήναις καὶ δὴ ἐν τῷ Ἰππίῳ Κολωνῷ, ὅστις ἐθαυμάζετο διὰ τὰς φυσικὰς αὐτοῦ καλλονάς, ἐκ πατρὸς Σοφίλλου, εὐλόρου Ἀθηναίου, ἔχοντος ἐργοστάσιον μαγαιροποιῶν.

Φυσικὸν καὶ κοινωνικὸν περιβάλλον, ἐν ᾧ ηὔξήθη ὁ Σ. Ὁ Σ. ὡς παῖς ἐνετρώφα ἀπὸ τῶν ἔρασιμῶν τοπειῶν τοῦ Κολωνοῦ εἰς τὴν θαυμαστὴν γύρω φύσιν καὶ ηὔτύχησε νὰ ἴδῃ τὰς νικηφόρους φάλαγγας καὶ τοὺς Περσοφάγους στόλους τῶν Ἀθ. ἐπανερχομένους ἐν θριάμβῳ εἰς τὴν πάτριον γῆν, εἶδε τὴν πόλιν ἐκ τῶν ἐρειπίων ἀναγεννωμένην ὡς τὸν φοῖνικα καὶ διὰ τῆς φιλοπατρίας τῶν πολιτῶν λαμβάνουσαν τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος ἀνδρωθεὶς ηὔτύχησε νὰ ἴδῃ τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας προαχθείσας ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του εἰς τὴν ὑπάτην τελειότητα.

Παίδευσις. Ὁ φιλόστοργος πατὴρ οὐδενὸς ἐφείσθη μέσου, ἵνα δώσῃ εἰς τὸν υἱὸν ἀρτίαν μόρφωσιν. Ὁ Σ. ἐδιδάχθη ἐπιμελῶς γυμναστικὴν καὶ μουσικὴν καὶ διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ ἐπίδοσιν πολλάκις ἐστεφανώθη εἰς ἀγῶνας τῶν δύο τεχνῶν. Ὅθεν ὅτε οἱ Ἀθ. μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν ἐώρταζον τὰ ἐπινίκια, ὁ Σ. ἐκλεχθεὶς ἐκ χιλιάδων ἄλλων παιδῶν Ἀθην. ἐχόρευσεν ὡς κορυφαῖος χοροῦ παιδῶν περὶ τὸ τρώπαιον γυμνός, φέρων λύραν. Ἐμελέτα τοὺς πρὸ αὐτοῦ ποιητὰς πάντας καὶ μάλιστα τὸν Ὅμηρον,

παρακολουθῶν δὲ μετὰ ζήλου τὴν διδασκαλίαν τῶν τραγωδιῶν ἐθαύμαζε μάλιστα τὸν Μαραθωνομάχον Αἰσχύλον καὶ ζηλώσας τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ποιήσεως ἀπεφάσισε νὰ γίνῃ ποιητὴς τραγωδιῶν.

Ὁ Σ. ὡς ποιητῆς. Αἴφνης τῷ 468 π. Χ. ἀντιμετρεῖται ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐν κρατεροῦ ἀγῶνι πρὸς τὸν παλαίμαχον Αἰσχύλον καὶ μετὰ σφοδρὰν πάλην, καθ' ἣν τὸ θέατρον εἶχε διχασθῆ, ὁ Κίμων μετὰ τῶν συστρατῆγων ὡς κριτῆς ἔδωκε τὸν στέφανον τῆς νίκης εἰς τὸ νέον ἐπιτέλλον ἄστρον τῆς σκηνῆς. Μετὰ τὴν πρώτην ταύτην διδασκαλίαν οἱ Ἄθ. ἠγάπησαν τὸν ποιητὴν, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἀνταποκρινόμενος εἰς τὰ αἰσθήματα τῆς πόλεως ἀφωσιώθη ὀλοφύχως εἰς τὸ ἔργον, ἐν διαστήματι δὲ 60 περιόπου ἔτων ἐποίησεν 123 δράματα ποικιλωτάτων ὑποθέσεων, δι' ὧν ἔτερπε τοὺς πολίτας καὶ ἐμεγάλυνε τὴν πόλιν πρὸ τῶν ὀμμάτων τῶν πολυαριθμῶν ξένων, οἵτινες πανταχόθεν τῆς γῆς συνέρρεον εἰς τὸ θέατρον. Ἐν ᾧ δὲ πολλάκις ἔλαβε προσκλήσεις παρὰ τυράννων καὶ ἡγεμόνων νὰ παραστήσῃ τὰ ἔργα του καὶ παρ' αὐτοῖς, οὐδέποτε ἀπεδήμησε πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν, λέγων μάλιστα ὅτι ὁ πορευόμενος πρὸς τύραννον γίνεται δοῦλος αὐτοῦ. Ὄθεν ἡ πόλις τιμῶσα τὰ αἰσθήματα τοῦ Σ. ἐπεδαψίλευεν εἰς αὐτὸν τιμὰς καὶ ἀξιώματα καὶ δὴ εὐδοκίμησαντα ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς Ἀντιγόνης τῷ 441 (ἢ 442) ἐξέλεξε τῷ 440 στρατηγόν.

Ὁ Σ. ὡς ἀνθρώπος. Ὁ ποιητὴς ἠϋξήθη ἐν μέσῳ τῶν Περσικῶν πολέμων, ὅτε οἱ Ἄθ. σωθέντες ἐκ μεγίστων κινδύνων ἦσαν εὐσεβέστατοι περὶ τοὺς θεοὺς. Ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ τοῦ Κολωνοῦ ὑπῆρχεν ἱερὸν τῶν φρικτῶν Εὐμενίδων, ὧν τοὺς μύθους θὰ διηγοῦντο εἰς αὐτὸν παῖδα ὁ πατὴρ καὶ οἱ δημόται, ἐνωρὶς ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐπληρώθη θρησκευτικῶν καὶ ἠθικῶν συναισθημάτων. Ὄθεν ἀνδρωθεὶς ἐγένετο ἱερεὺς τοῦ Ἀμύνου (ἢ Ἀλκωνος), θεραπευτικοῦ θεοῦ, ἐπειδὴ δ' ἐποίησεν ἄσμα πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἐπλάσθη ἡ παράδοσις ὅτι ἐξένισε κατ' οἶκον τὸν θεόν. Διηγοῦντο ἔτι ὅτι κλαπέντος ποτὲ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως χρυσοῦ στεφάνου οἱ Ἄθ. ὤρισαν τάλαντον ἀμοιβὴν διὰ τὸν μνηύσοντα ποῦ ἦτο ὁ στέφανος. Ὁ Ἡρακλῆς ἐπιφανεὶς καθ' ὕπνον εἰς τὸν Σ. ἔδειξε τὸν τόπον, ὅπου ἐκρύπτετο ὁ στέφανος, καὶ ὁ Σ. λαβὼν τὸ τάλαντον ἴδρυσεν διὰ τούτου ἱερὸν Μηνυτοῦ Ἡρακλέους.

Πρὸς τούτοις ὁ Σ. εἶχεν ἀντιπάλους ἐν τῇ σκηνῇ πρὸ πάντων τὸν Αἰσχύλον καὶ τὸν Εὐριπίδην. Ἀλλὰ πρὸς μὲν τὸν Αἰσχύλον συνέδετο διὰ φιλίας, μαθὼν δὲ τὸν θάνατον τοῦ Εὐριπίδου αὐτὸς μὲν προσῆλθεν εἰς τὸ θέατρον κατὰ τὸν προάγωνα περιβεβλημένος πέν-

θιμον ἱμάτιον, τοὺς δὲ χορευτὰς εἰσήγαγεν ἀστεφανώτους. Συνεδέετο διὰ φιλίας θερμῆς πρὸς τὸν Ἡρόδοτον, ἦτο τῶν οἰκειοτάτων τοῦ Περικλέους καὶ ἀνεστρέφετο μετ' ἐπιφανῶν καὶ σπουδαίων ἀνδρῶν, ἔχων συνήθως παιδρὰν καὶ ἰλαρὰν τὴν ψυχὴν. Κατὰ δὲ τὸ 440 π.Χ. ὁ Περικλῆς συστρατηγῶν μετὰ τοῦ Σ. δὲν μετεχειρίσθη αὐτὸν εἰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις, ἀλλ' ἀπέστειλε πρῶτον εἰς Χίον καὶ Λέσβον, διότι πρὸς τοῦτο μᾶλλον ἐνόμιζεν αὐτὸν καταλληλότερον.

Θάνατος τοῦ Σ. Τοιοῦτος τὴν ψυχὴν περὶ τε θεοῦ καὶ ἀνθρώπων διήλθε βίον σχεδὸν ἀνέφελον. Ἡ τραγικὴ καταστροφὴ τῆς Σικελίας ἐνεπότισε μὲν πικρίας τὴν παιδρὰν καὶ ἰλαρὰν αὐτοῦ ψυχὴν, ἀλλ' ἡ Μοῦσα αὐτοῦ καὶ αἱ πολλαὶ νῆκαι, ὡς ἔδρεπε κατὰ τοὺς τραγικοὺς ἀγῶνας, πάντοτε ἀξιούμενος πρωτείων ἢ δευτερείων, οὐδέποτε δὲ τριτείων, παρεῖχον εἰς αὐτὸν ἀνεξάντλητον δρόσον ζωῆς καὶ διὰ τοῦ ποιητικοῦ αὐτοῦ ταλάντου ἀνέψυχε καὶ ἑαυτὸν καὶ τὴν σκληρῶς δοκιμασθεῖσαν πόλιν. Ἄπαξ ἔτι ἐνενηκοντούτης ηἰτύχησε νὰ ἐπίδη τὴν ὑστάτην νίκην τῆς πατρίδος παρὰ τὰς Ἀργινοῦσας, ἀλλ' ἡ Μοῖρα ἢ πάντοτε εὐμενῆς ἔκλεισε διὰ παντὸς πλεόν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, χωρὶς νὰ ἴδῃ τὴν σκληρὰν τοῦ Λυσάνδρου χεῖρα κατεδαφίζουσαν τὰ τείχη τῆς ὑπερηφάνου πόλεως. Ἀπέθανε τῷ 406, ἄγνωστον πῶς, ποιῶν μέχρι τῶν τελευταίων στιγμῶν τραγωδίας.

Ἐπίδρασις τοῦ Σ. μέχρι σήμερον. Τοιαύτη ποιητικὴ φύσις ἦτο ἀδύνατον νὰ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ κόσμου χωρὶς νὰ καταλίπῃ βαθέα τὰ ἴχνη τῆς διαβάσεως αὐτῆς. Εἰς τῶν υἱῶν καὶ εἰς τῶν ἐγγόνων αὐτοῦ ἐγένοντο καὶ αὐτοὶ τραγικοὶ ποιηταί, αἱ τραγωδίαί αὐτοῦ ἀναπαρίσταντο ἐν τοῖς θεάτροις τῶν Ἑλληνίδων πόλεων καὶ πολλὰ χεῖρ ἐστήθησαν πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἀνδριάντες, εἰκόνας καὶ προτομαί, ὧν τινες ἐσώθησαν καὶ εἰς ἡμᾶς. Ἐν Ἀθήναις ὁ ῥήτωρ Λυκούργος ἔστησεν ἐν τῷ θεάτρῳ ἀνδριάντας τῶν τριῶν τραγικῶν, Αἰσχύλου, Σοφοκλέους καὶ Εὐριπίδου, καὶ ἐξέδωκεν ἐπισήμως τὰς τραγωδίας αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ μέχρι σήμερον αἱ περισωθεῖσαι ἑπτὰ μόνον τραγωδίαί ἐκ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ ἀναγινώσκονται καὶ μελετῶνται ἀπλήστως ὑπὸ τῆς πεπολιτισμένης ἀνθρωπότητος. Ἐὰν δικαίως ἢ ἀδίκως, θὰ κρίνωμεν καὶ ἐκ μόνης τῆς διδασκαλίας τοῦ Οἰδίποδος Τ.

Χαρακτηρισμός. *Εἰκὼν* ἐκ τοῦ μαρμαρίνου ἀνδριάντος τοῦ ἐν Ῥώμῃ ἀποκειμένου, ὅστις ἐγένετο κατ' ἀπομίμησιν τοῦ ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τοῦ Λυκούργου ἰδρυθέντος, Πίν. Γ' (1).

(1) Ἐκτενέστερον τὰ τῆς Εἰδαγωγῆς εἰς τὴν ἔρμηνειαν τῆς ἀρχαίας τραγωδίας ἐκτίθενται ἐν ἡμετέροις *Διδακτικοῖς* σελ. 233-89. Ὑποδείγματα χαρακτηρισμῶν τοῦ Σοφοκλέους καὶ Ἡροδότου ἰδὲ ἐν ἡμετέροις *Διδακτικοῖς* ἐν. σ. 179-88 κ. 272-8.

ΣΤ΄. ΤΑ ΠΡΟ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ

Λαίος ὁ υἱὸς τοῦ Λαβδάκου, βασιλεὺς τῶν Θηβῶν, ἄτεκνος ὢν ἠρώτησε τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν ἐὰν θάλακτα τέκνα, ὃ δὲ θεὸς ἀπεκρίθη ὅτι προτιμότερα δι' αὐτὸν θὰ ἦτο ἡ ἄτεκνία, διότι τὸ τέκνον, τὸ ὁποῖον θὰ ἐγεννᾶτο ἐξ αὐτοῦ καὶ τῆς συζύγου Ἰοκάστης, θὰ ἐφόνευσεν τὸν πατέρα. Ἄτυχῶς οἱ γονεῖς ἀποκίτησαντες τέκνον, διετρύπησαν τὰ σφυρὰ αὐτοῦ διὰ περόνης καὶ διαπεράσαντες σχοινίον παρέδωκαν εἰς ποιμένα βασιλικόν, ἵνα φονεύσῃ αὐτὸ ἐπὶ τοῦ Κιθαριῶνος, φοβούμενοι μὴ πληρωθῆ ὁ χρησμός. Ἄλλ' ὁ ποιμὴν ἐλεήσας τὸ βρέφος παρέδωκεν ἐπὶ τοῦ ὄρους εἰς ἄλλον Κορίνθιον ποιμένα, ὅστις ἐκόμισεν αὐτὸ εἰς τοὺς κυρίους αὐτοῦ Πόλυβον καὶ Μερόπην, βασιλεῖς τῆς Κορίνθου, οἵτινες ἄτεκνοι ὄντες ἀνέθρεψαν αὐτὸ φιλοστόργως ὡς ἴδιον υἱόν, ὀνομάσαντες Οιδίποδα ἐκ τοῦ οἰδήματος τῶν ποδῶν.

Ἄλλ' ὁ θεὸς αὐτῶν υἱὸς ὑβρισθεὶς ποτε ἐν συμποσίῳ ὑπ' ἄλλου ὡς ὑποβολιμαῖος ζητεῖ ἐξηγήσεις παρὰ τῶν γονέων αὐτοῦ, οὐδὲν δὲ ἱκανὸν παρ' αὐτῶν περὶ τούτου μαθὼν μεταβαίνει λάθρα εἰς Δελφούς, ὅπου ἐρωτήσας τὸ μαντεῖον περὶ τῶν γονέων του λαμβάνει τὴν ἐντολὴν νὰ μὴ ἐπανέλθῃ οἴκαδε, διότι θὰ φονεύσῃ τὸν πατέρα καὶ θὰ λάβῃ σύζυγον τὴν μητέρα. Νομίζων ὅμως ὡς πατριδα τὴν Κόρινθον καὶ γονεῖς τὸν Πόλυβον καὶ τὴν Μερόπην, περιεπλανᾶτο ἀνὰ τὴν Φωκίδα, ὅτε ἡμέραν τινὰ συναντήσας ἐν τῇ Σχιστῇ ὁδῷ, ἐκεῖ, ὅπου διασταυροῦνται αἱ ὁδοὶ ἀπὸ Δελφῶν καὶ Δαυλίας, τὸν πατέρα Λαίον μεταβαίνοντα ἐφ' ἀμάξης εἰς Δελφούς, διαπληκτίζεται πρὸς τὸν ἡνίοχον αὐτοῦ καί, ἐπειδὴ ἐμαστιγώθη ὑπὸ τοῦ Λαίου, φονεύει καὶ τὸν πατέρα καὶ πάντας τοῦ μετ' αὐτοῦ, οὕτω τοῦλάχιστον ἐνόμισε, καὶ διευθύνεται εἰς Θήβας.

Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ἡ πόλις ἐφθειρέτο ὑπὸ δεινοῦ τέρατος, τῆς Σφιγγός, ἣτις καθημένη ἐπὶ τινος πρὸ τῆς πόλεως ὄρους προέτεινεν εἰς τοὺς διαβάτας πρὸς λύσιν τὸ αἶνιγμα :

Ἔστι δίπουν ἐπὶ γῆς καὶ τετράπον, οὗ μία φωνή,
καὶ τρίπον· ἀλλάσσει δὲ φωνὴν μόνον ὅσσ' ἐπὶ γαῖαν
ἐρπετὰ κινεῖται ἀνά τ' αἰθέρα καὶ κατὰ πόντον.
ἄλλ' ὅπῳταν πλείστοισιν ἐρειδόμενον ποσὶ βαίνη,
ἔνθα τάχος γυίοισιν ἀφανρότατον πέλει αὐτοῦ,

καὶ ὅστις μὲν δὲν κατώρθωνε νὰ λύσῃ τὸ αἶνιγμα κατεσπαράσσετο ὑπὸ τοῦ τέρατος, ἔαν δὲ εὐρίσκετο ὁ λύτης, ἡ πόλις θάπηνλλάσσετο τοῦ κακοῦ. Ἐν ᾧ οἱ πολῖται σωρηδὸν ἐφθειρόντο ὑπὸ τῆς Σφιγγὸς καὶ ἡ πόλις εἶχε περιέλθει εἰς ἀλόγνωσιν, αἴφνης ἔρχεται κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας πρὸ τῶν Θηβῶν πλανώμενος ὁ Οἰδίπους, ὅστις καὶ λύει τὸ αἶνιγμα εἰπὼν ὅτι τὸ ζῶον ἐκεῖνο εἶναι ὁ ἄνθρωπος :

Κλυθὶ καὶ οὐκ ἐθέλουσα, κακόπτερε Μοῦσα θανόντων,
 φωνῆς ἡμετέρης σὸν τέλος ἀμπλακίης.
 ἄνθρωπον κατέλεξας, ὅς ἠνίκα γαῖαν ἐφέρειπει,
 πρῶτον ἔφυ τετράπους νήπιος ἐκ λαγόνων·
 γηραλέος δὲ πέλων τρίτατον πόδα βάκτρον ἐρείδει,
 αὐχένα φορτίζων, γήραϊ καμπτόμενος.

Καὶ ἡ μὲν Σφιγξ κατεκοιμήσθη ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἡ δὲ πόλις εὐγνωμονοῦσα ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ προσήνεγκεν εἰς αὐτὸν ὡς αὐθόρμητον δῶρον τὸν χρηρῦσαντα βασιλικὸν θρόνον καὶ τὴν χήραν βασίλισσαν Ἰοκάστην ὡς...σύζυγον, ἔξ ἧς ἀπέκτησε τέσσαρα τέκνα, τὸν Ἐτεοκλέα, Πολυνείκην, Ἀντιγόνην καὶ Ἰσμήνην. Ἐβασίλευεν ἤδη ἔφ' ἱκανὰ ἔτη, χωρὶς νέφος νὰ ζοφώσῃ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ οἴκου του, ἀγαπώμενος παρὰ πάντων καὶ ὑμνούμενος ὡς ὁ κραταιότατος τῶν ἡγεμόνων καὶ ὁ ἄριστος τῶν ἀνθρώπων, ὅτε φορικταὶ θεομηναὶ ἐβύθισαν εἰς ἀτελεύτητον πένθος τὴν πόλιν τῶν Θηβῶν. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ἐν τῇ ἀγρύπνῳ αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν ὑπηκόων μερίμνη ἀποστέλλει εἰς Δελφοὺς τὸν γυναικάδελφον Κρέοντα, ἵνα συμβουλευθῇ τὸν θεόν, οἱ δὲ σκληρῶς δοκιμαζόμενοι πολῖται πρὸς τίνα ἦτο φυσικὸν νὰ στρέψωσι μετ' ἐμπιστοσύνης τὰ βλέμματά των; Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἄρχεται πλεκομένη ἡ ὑπόθεσις τῆς τραγωδίας.

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ

ΟΙΔΙΠΟΥΣ

Ω τέκνα, Κάδμου τοῦ πάλαι νέα τροφή,
τίνας ποθ' ἔδρας τάσδε μοι θοάζετε
ικτηρίοις κλάδοισιν ἐξεστεμμένοι ;
πόλις δ' ὁμοῦ μὲν θυμιαμάτων γέμει,
ὁμοῦ δὲ παιάνων τε καὶ στεναγμάτων. | 5
ἀγὼ δικαίων μὴ παρ' ἀγγέλων, τέκνα,
ἄλλων ἀκούειν, αὐτὸς ὧδ' ἐλήλυθα,
ὁ πᾶσι κλεινὸς Οἰδίπους καλούμενος.
ἀλλ', ὦ γεραιέ, φράζ', ἐπεὶ πρέπων ἔφυς
πρὸ τῶνδε φωνεῖν, τίτι τρόπῳ καθέστατε, 10
δειςαντες ἢ στέρξαντες; ὡς θέλοντος ἄν
ἐμοῦ προσαρκεῖν πᾶν· δυσάλγητος γὰρ ἄν
εἶην τοιάνδε μὴ οὐ κατοικτίρων ἔδραν.

ΙΕΡΕΥΣ

ἀλλ', ὦ κρατύνων Οἰδίπους χάρας ἐμῆς,
ὄρᾳ μὲν ἡμᾶς ἡλίκοι προσήμεθα 15
βωμοῖσι τοῖς σοῖς, οἱ μὲν οὐδέπω μακρὰν
πτέσθαι σθένοντες, οἱ δὲ σὺν γῆρα βαρεῖς,
ἱερεῖς, ἐγὼ μὲν Ζηνός, οἶδε τ' ἠθέων
λεκτοί, τὸ δ' ἄλλο φῦλον ἐξεστεμμένον
ἀγοραῖσι θακεῖ, πρὸς τε Παλλάδος διπλοῖς 20
ναοῖς, ἐπ' Ἴσμηνοῦ τε μαντεία σποδῶ. |
πόλις γάρ, ὥσπερ καὐτὸς εἰσορᾷς, ἄγαν

ἤδη σαλεύει κάνακουφίσαι κάρα
 βυθῶν ἔτ' οὐχ οἶα τε φοίνιου σάλου,
 φθίνουσα μὲν κάλυξιν ἐγκάρποις χθινόσ, 25
 φθίνουσα δ' ἀγέλαις βουνόμοις τόκοισί τε
 ἀγόνοις γυναικῶν· ἐν δ' ὁ πυρφόρος θεὸς
 σκήψας ἐλαύνει, λοιμὸς ἔχθιστος, πόλιν,
 ὑφ' οὗ κενούται δῶμα Καδμεῖον· μέλας δ'
 "Αἰδης στεναγμοῖς καὶ γόοις πλουρίζεται. | 30
 θεοῖσι μὲν νυν οὐκ ἰσχύμεγόν σ' ἐγὼ
 οὐδ' οἶδε παῖδες ἐξόμεσθ' ἐφέστιοι,
 ἀνδρῶν δὲ πρῶτον ἐν τε συμφοραῖς βίου
 κρίνογτες ἐν τε δαιμόνων συναλλαγαῖς·
 ὅς γ' ἐξέλυσας ἄστν Καδμεῖον μολῶν, 35
 σκληρᾶς ἀοιδοῦ δασμόν, ὃν παρείχομεν,
 καὶ ταῦθ' ὑφ' ἡμῶν οὐδὲν ἐξειδῶς πλέον
 οὐδ' ἐκδιδαχθεῖς, ἀλλὰ προσθήκη θεοῦ
 λέγη νομίζῃ θ' ἡμῖν ὀρθῶσαι βίον·
 νῦν τ', ὦ κράτιστον πᾶσιν Οἰδίπου κάρα, 40
 ἱκετεύομέν σε πάντες οἶδε πρόστροποι
 ἀλκὴν τιν' εὐρεῖν ἡμῖν, εἴτε του θεῶν
 φήμην ἀκούσας εἴτ' ἀπ' ἀνδρὸς οἴσθᾶ του·
 ὡς τοῖσιν ἐμπείροισι καὶ τὰς ξυμφορὰς
 ζώσας ὄρω μάλιστα τῶν βουλευμάτων. | 45
 ἴθ', ὦ βροτῶν ἄριστ', ἀνόρθωσον πόλιν,
 ἴθ', εὐλαβήθηθ', ὡς σὲ νῦν μὲν ἦδε γῆ
 σωτῆρα κλήξει τῆς πάρος προθυμίας·
 ἀρχῆς δὲ τῆς σῆς μηδαμῶς μεμνόμεθα
 στάντες τ' ἐς ὀρθὸν καὶ πεσόντες ὕστερον, 50
 ἀλλ' ἀσφαλείᾳ τήγδ' ἀνόρθωσον πόλιν.
 ὄρνιθι γὰρ καὶ τὴν τότε αἰσίφω τύχην
 παρέσχες ἡμῖν, καὶ τὰ νῦν ἴσος γενοῦ. |
 ὡς εἶπερ ἄρξεις τῆσδε γῆς, ὥσπερ κρατεῖς,
 ξὺν ἀνδράσιν κάλλιον ἢ κενῆς κρατεῖν· 55

ὡς οὐδέν ἐστιν οὔτε πύργος οὔτε ναῦς
ἔρημος ἀνδρῶν μὴ ξυνοικούντων ἔσω. |

οι. ὦ παῖδες οἰκτροί, γνωτὰ κοῦκ ἄγνωτὰ μοι
προσῆλθεθ' ἱμεῖροντες. εὖ γὰρ οἶδ' ὅτι
νοσεῖτε πάντες, καὶ νοσοῦντες, ὡς ἐγὼ
οὐκ ἔστιν ὑμῶν ὅστις ἐξ ἴσου νοσεῖ.

60

τὸ μὲν γὰρ ὑμῶν ἄλγος εἰς ἓν ἔρχεται
μόνον καθ' αὐτὸν κοῦδέν' ἄλλον, ἢ δ' ἐμὴ
ψυχὴ πόλιν τε κάμει καὶ σ' ὁμοῦ στένει. |

ὥστ' οὐκ ὑπνω γ' ἐνδόντα μ' ἐξεγείρετε,
ἀλλ' ἴστε πολλὰ μὲν με δακρύσαντα δῆ,
πολλὰς δ' ὁδοὺς ἐλθόντα φροντίδος πλάνοις.

65

ἦν δ' εὖ σκοπῶν ἠῦρισκον ἴαοιν μόνην,
ταύτην ἔπραξα· παῖδα γὰρ Μενοικέως

Κρέοντ', ἐμαντοῦ γαμβρόν, ἐς τὰ Πυθικὰ
ἔπεμψα Φοῖβου δώμαθ', ὡς πύθοιθ' ὅτι
δρῶν ἢ τί φωνῶν τήνδε ῥυσοίμην πόλιν. |

70

καὶ μ' ἤμαρ ἤδη ξυμμετρούμενον χρόνον
λυπεῖ τί πράσσει· τοῦ γὰρ εἰκότος πέρα
ἄπεστι πλείω τοῦ καθήκοντος χρόνου. |

75

ὅταν δ' ἴκηται, τηνικαῦτ' ἐγὼ κακὸς
μὴ δρῶν ἂν εἶην πάνθ', ὅσ' ἂν δηλοῖ θεός. ✓

IE. ἀλλ' ἐς καλὸν σύ τ' εἶπας οἶδε τ' ἀρτίως
Κρέοντα προσστείχοντα σημαίνουσί μοι.

οι. ὦναξ Ἄπολλον, εἰ γὰρ ἐν τύχῃ γέ τω
σωτήρι βαίη, λαμπρὸς ὥσπερ ὄμματι!

80

IE. ἀλλ' εἰκάσαι μὲν, ἠδύς· οὐ γὰρ ἂν κάρα
πολυστεφῆς ὧδ' εἶρπε παγκάρπου δάφνης. |

οι. τάχ' εἰσόμεσθα· ξύμμετρος γὰρ ὡς κλύειν.
ἄναξ, ἐμὸν κήδευμα, παῖ Μενοικέως,

85

τίν' ἡμῖν ἦκεις τοῦ θεοῦ φήμην φέρων;

ΚΡΕΩΝ

- ἔσθλῆν· λέγω γὰρ καὶ τὰ δύσφορ', εἰ τύχοι
κατ' ὀρθὸν ἐξελθόντα, πάντ' ἂν εὐτυχεῖν.
- ΟΙ. ἔστιν δὲ ποῖον τοῦπος; οὔτε γὰρ θρασὺς
οὔτ' οὖν προδείσας εἰμι τῷ γε νῦν λόγῳ. 90
- ΚΡ. εἰ τῶνδε χρῆξαις πλησιαζόντων κλύειν,
ἕτοιμος εἶπειν, εἴτε καὶ στείχειν ἔσω.
- ΟΙ. ἔς πάντας αὖδα· τῶνδε γὰρ πλεον φέρω
τὸ πένθος ἢ καὶ τῆς ἐμῆς ψυχῆς πέρι.
- ΚΡ. λέγοιμ' ἂν οἷ' ἤκουσα τοῦ θεοῦ πάρα· 95
ἄνωγεν ἡμᾶς Φοῖβος ἐμφανῶς ἀναξ
μίασμα χώρας, ὡς τεθραμμένον χθονὶ
ἐν τῆδ', ἐλαύνειν μηδ' ἀνήκεστον τρέφειν.
- ΟΙ. ποίῳ καθαρμῷ; τίς ὁ τρόπος τῆς ξυμφορᾶς;
- ΚΡ. ἀνδρηλατοῦντας ἢ φόνῳ φόνον πάλιν 100
λύοντας, ὡς τόδ' αἶμα χειμάζον πόλιν.
- ΟΙ. ποίου γὰρ ἀνδρὸς τήνδε μηνύει τύχην;
- ΚΡ. ἦν ἡμῖν, ὄναξ, Λαίος ποθ' ἠγεμὼν
γῆς τῆσδε, πρὶν σὲ τήνδ' ἀλευθύνειν πόλιν.
- ΟΙ. ἔξοιδ' ἀκούων· οὐ γὰρ εἰσεῖδόν γέ πω. 105
- ΚΡ. τούτου θανόντος νῦν ἐπιστέλλει σαφῶς
τοὺς αὐτοέντας χειρὶ τιμωρεῖν τινας.
- ΟΙ. οἱ δ' εἰσὶ ποῦ γῆς; ποῦ τόδ' εὐρεθῆσεται
ἶχνος παλαιᾶς δυστέκμαρτον αἰτίας;
- ΚΡ. ἐν τῆδ' ἔφασκε γῆ· τὸ δὲ ζητούμενον 110
ἄλωτόν, ἐκφεύγει δὲ τὰμελούμενον.
- ΟΙ. πότερα δ' ἐν οἴκοις ἢ ἔν ἀγροῖς ὁ Λαίος
ἢ γῆς ἐπ' ἄλλης τῷδε συμπλῖπει φόνῳ;
- ΚΡ. θεωρός, ὡς ἔφασκεν, ἐκδημῶν, πάλιν
πρὸς οἶκον οὐκέθ' ἵκεθ', ὡς ἀπεστάλη. 115
- ΟΙ. οὐδ' ἄγγελός τις οὐδὲ συμπράκτωρ ὁδοῦ
κατεῖδ', ὅτου τις ἐκμαθὼν ἐχρήσατ' ἂν;

- ΚΡ.** θνήσκουσι γάρ, πλήν εἰς τις, ὅς φόβῳ φυγῶν
ὦν εἶδε πλήν ἐν οὐδὲν εἶχ' εἰδῶς φράσαι.
- ΟΙ.** τὸ ποῖον; ἐν γὰρ πόλλ' ἂν ἐξεύροι μαθεῖν, 120
ἀρχὴν βραχεῖαν εἰ λάβοιμεν ἐλπίδος.
- ΚΡ.** ληστὰς ἔφασκε συντυχόντας οὐ μὲν
ῥώμῃ κτανεῖν νιν, ἀλλὰ σὺν πλήθει χερῶν. |
- ΟΙ.** πῶς οὖν ὁ ληστής, εἴ τι μὴ ξὺν ἀργύρῳ
ἐπράσσει ἐνθὲνδ', ἐς τόδ' ἂν τόλμης ἔβη; 125
- ΚΡ.** δοκοῦντα ταῦτ' ἦν· Λαῖου δ' ὀλωλότος
οὐδαίς ἀρωγὸς ἐν κακοῖς ἐγίγνετο.
- ΟΙ.** κακὸν δὲ ποῖον ἐμποδῶν τυραννίδος
οὕτω πεσοῦσης εἶργε τοῦτ' ἐξειδέναί; |
- ΚΡ.** ἢ ποικιλοδὸς Σφιγξ τὸ πρὸς ποσὶ σκοπεῖν 130
μεθέοντας ἡμᾶς τὰφανῆ προσήγετο. |
- ΟΙ.** ἀλλ' ἐξ ὑπαρχῆς αὐθις αὐτ' ἐγὼ φανῶ.
ἐπαξίως γὰρ Φοῖβος, ἀξίως δὲ σὺ
πρὸς τοῦ θανόντος τήνδ' ἔθεισθ' ἐπιστροφῆν.
ὥστ' ἐνδίκως ὄψεσθε καμὲ σύμμαχον, 135
γῆ τῆδε τιμωροῦντα τῷ θεῷ θ' ἅμα. |
- ὑπὲρ γὰρ οὐχὶ τῶν ἀπωτέρω φίλων,
ἀλλ' αὐτὸς αὐτοῦ τοῦτ' ἀποσκεδῶ μύσος.
ὅστις γὰρ ἦν ἐκεῖνον ὁ κτανὼν τάχ' ἂν
κάμ' ἂν τοιαύτῃ χειρὶ τιμωρεῖν θέλοι. 140
κείνῳ προσαρκῶν οὖν ἐμαυτὸν ὠφελῶ. |
- ἀλλ' ὡς τάχιστα, παῖδες, ὑμεῖς μὲν βάρθρων
ἴστασθε, τούσδ' ἄραντες ἰκτιήρας κλάδους,
ἄλλος δὲ Κάδμου λαὸν ὧδ' ἀθροῖζέτω,
ὡς πᾶν ἐμοῦ δράσοντος· ἢ γὰρ εὐτυχεῖς 145
σὺν τῷ θεῷ φανούμεθ' ἢ πεπτωκότες. |
- ΙΕ.** ὦ παῖδες, ἰστώμεσθα· τῶνδε γὰρ χάριν
καὶ δεῦρ' ἔβημεν, ὧν ὅδ' ἐξαγγέλλεται.
Φοῖβος δ' ὁ πέμψας τάσδε μαντείας ἅμα
σωτήρ θ' ἴκοιτο καὶ νόσου παυστήριος. | 150

ΧΟΡΟΣ

Στρ. α' ὦ Διὸς ἄδυεπὲς φάτι, τίς ποτε τᾶς πολυχρύσου
 Πυθῶνος ἀγλαὰς ἔβας
 Θήβας; ἐκτέταμαι φοβερὰν φρένα, δειμάτι πάλλων,
 ἰήε Δάλιε Παιάν,
 ἀμφὶ σοὶ ἀζόμενος, τί μοι ἦ νέον 155
 ἢ περιτελλομέναις ὥραις πάλιν
 ἔξανύσεις χρέος.
 εἰπέ μοι, ὦ χρυσέας τέκνον Ἐλπίδος, ἄμβροτε Φάμα. |

Ἄντ. α' πρῶτα σὲ κεκλόμενος, θύγατερ Διός, ἄμβροτ' Ἀθάνα,
 γαῖαοχόν τ' ἀδελφεάν 160
 Ἄρτεμιν, ἃ κυκλόεντ' ἀγορᾶς θρόνον εὐκλέα θάσσει,
 καὶ Φοῖβον ἑκαβόλον, ἰώ,
 τρισσοὶ ἀλεξιμοροὶ προφάνητέ μοι.
 εἴ ποτε καὶ προτέρας ἄτας ὑπερ
 ὄρνυμένας πόλει 165
 ἠγύσας ἐκτοπῖαν φλόγα πήματος, ἔλθετε καὶ νῦν. |

Στρ. β' ὦ πόποι, ἀνάριθμα γὰρ φέρω
 πήματα· νοσεῖ δέ μοι πρόπας
 στόλος, οὐδ' ἔνι φροντίδος ἔγχος, 170
 ᾧ τις ἀλέξεται. οὔτε γὰρ ἔκγονα
 κλυτᾶς χιθονὸς αὔξεται οὔτε τόκοισιν
 ἰηίων καμάτων ἀνέχουσι γυναῖκες·
 ἄλλον δ' ἂν ἄλλω προσίδοις ἄπερ εὔπετερον ὄρνιν 175
 κρεῖσσον ἄμαιμακέτου πυρὸς ὄρμενον
 ἀκτὰν πρὸς ἐσπέρου θεοῦ. |

Ἄντ. β' ὦν πόλις ἀνάριθμος ὄλλυται·
 νηλέα δὲ γένεθλα πρὸς πέδω 180
 θαναταφόρα κεῖται ἀνοίκτως·
 ἐν δ' ἄλογοι πολιαί τ' ἐπὶ ματέρες
 ἀκτὰν παρὰ βώμιον ἄλλοθεν ἄλλαι

λυγρῶν πόνων ἰκτιῆρες ἐπιστενάχουσιν. 185
 παιὰν δὲ λάμπει στονόεσσά τε γῆρυσ ὄμαυλος·
 ὦν ὕπερ, ὦ χρυσέα θύγατερ Διός,
 εὐῶπα πέμψον ἀλκάν. |

Στρ. γ' Ἄρεά τε τὸν μαλερόν, ὅς νῦν ἄχαλκος ἀσπίδων 190
 φλέγει με περιβόητος ἀντιάξων,
 παλίσσυιον δράμημα νοτίσαι πάτρας
 ἄπουρον, εἴτ' ἐς μέγαν
 θάλαμον Ἄμφιτρίτας 195
 εἴτ' ἐς τὸν ἀπόξενον ὄρμον
 Θρήκιον κλύδωνα·
 τέλει γὰρ εἴ τι νῦξ ἀφῆ,
 τοῦτ' ἐπ' ἡμαρ ἔρχεται.
 τόν, ὦ <τᾶν> πυρφόρων 200
 ἀστραπᾶν κράτη νέμων,
 ὦ Ζεῦ πάτερ, ὑπὸ σῶ φθίσσον κεραυνῶ. |

Ἄντ. γ' Δύκει ἄναξ, τά τε σὰ χρυσοστρόφων ἀπ' ἀγκυλᾶν
 βέλεα θέλοιμ' ἂν ἀδάματ' ἐνδατεῖσθαι 205
 ἄρωγὰ προσταθέντα, τὰς τε πυρφόρους
 Ἄρτέμιδος αἴγλας, ξὺν αἷς
 Λύκι ὄρεα διάσσει·
 τὸν χρυσομίτραν τε κικλήσκῶ,
 τᾶσδ' ἐπώνυμον γᾶς, 210
 οἰνῶπα Βάκχον εὖιον,
 Μαινάδων ὁμόστολον,
 πελασθῆναι φλέγοντ'
 ἀγλαῶπι σύμμαχον
 πεύκα πῖ τὸν ἀπότιμον ἐν θεοῖς θεόν. | 215

ΟΙ. αἰτεῖς· ἃ δ' αἰτεῖς, τᾶμ' ἐὰν θέλῃς ἔπη
 κλύων δέχεσθαι τῇ νόσῳ θ' ὑπηρετεῖν,

- ἀλκὴν λάβοις ἄν κάνακούφισιν κακῶν·
 ἀγὼ ξένος μὲν τοῦ λόγου τοῦδ' ἐξερω,
 ξένος δὲ τοῦ πραχθέντος· οὐ γὰρ ἄν μακρὰν 220
 ἴχνευον αὐτός, μὴ οὐκ ἔχων τι σύμβολον. |
 νῦν δ', ὕστερος γὰρ ἄστος εἰς ἀστροὺς τελῶ,
 ὑμῖν προφωνῶ πᾶσι Καδμείοις τάδε·
 ὅστις ποθ' ὑμῶν Λάϊον τὸν Λαβδάκου
 κάτοιιδεν ἀνδρὸς ἐκ τίνος διώλετό, 225
 τοῦτον κελεύω πάντα σημαίνει ἐμοί. |
 κεί μὲν φοβεῖται, τοῦπίκλημ' ὑπεξελὼν
 αὐτὸς καθ' αὐτοῦ—πέισεται γὰρ ἄλλο μὲν
 ἀστεργῆς οὐδέν, γῆς δ' ἄπεισιν ἀσφαλῆς·
 εἰ δ' αὖ τις ἄλλον οἶδεν ἢ ἕξ ἄλλης χθονὸς 230
 τὸν αὐτόχειρα, μὴ σιωπάτω· τὸ γὰρ
 κέρδος τελῶ γὰρ χὴ χάρις προσκείσεται. |
 εἰ δ' αὖ σιωπήσεσθε καὶ τις ἢ φίλου
 δείσας ἀπώσει τοῦπος ἢ χαυτοῦ, τόδε,
 ἄκ τῶνδε δράσω, ταῦτα χρὴ κλύειν ἐμοῦ. 235
 τὸν ἀνδρ' ἀπαυδῶ τοῦτον, ὅστις ἐστί, γῆς
 τῆσδ', ἧς ἐγὼ κράτη τε καὶ θρόνους νέμω,
 μήτ' ἐσδέχεσθαι μήτε προσφωνεῖν τινα,
 μήτ' ἐν θεῶν εὐχαῖσι μήτε θύμασιν
 κοινὸν ποιεῖσθαι, μήτε χέρνιβας νέμειν· 240
 ὠθεῖν δ' ἀπ' οἴκων πάντας, ὡς μιάσματος
 τοῦδ' ἡμῖν ὄντος, ὡς τὸ Πυθικὸν θεοῦ
 μαντεῖον ἐξέφηεν ἀρτίως ἐμοί. |
 ἐγὼ μὲν οὖν τοιόσδε τῷ τε δαίμογι
 τῷ τ' ἀνδρὶ τῷ θανόντι σύμμαχος πέλω. 245
 κατεύχομαι δὲ τὸν δεδρακότ' εἴτε τις
 εἷς ὢν λέληθευ· εἴτε πλειόνων μέτα,
 κακὸν κακῶς νιν ἄμορον ἐκτριψαί βίον. |
 ἐπεύχομαι δ', οἴκοισιν εἰ ξυνέστιος
 ἐν τοῖς ἐμοῖς γένοιτ' ἐμοῦ συνειδότος, 250

- παθεῖν ἄπερ' τοῖσδ' ἀρτίως ἠρασάμην. |
 ὑμῖν δὲ ταῦτα πάντ' ἐπισκήπτω τελεῖν
 ὑπὲρ τ' ἑμαυτοῦ, τοῦ θεοῦ τε, τῆσδέ τε
 γῆς ὧδ' ἀκάρπως κἀθέως ἐφθαρμένης. |
 οὐδ' εἰ γὰρ ἦν τὸ πρᾶγμα μὴ θεήλατον, 255
 ἀκάθαρτον ὑμᾶς εἰκὸς ἦν οὕτως εἶναι,
 ἀνδρὸς γ' ἀρίστου βασιλέως τ' ὀλωλότος,
 ἀλλ' ἐξερευνᾶν. | νῦν δ' ἐπεὶ κυρῶ τ' ἐγὼ
 ἔχων μὲν ἀρχάς, ἃς ἐκεῖνος εἶχε πρῖν,
 ἔχων δὲ λέκτρα καὶ γυναῖχ' ὁμόσπορον, 260
 κοινῶν τε παίδων κοῖν' ἄν, εἰ κείνῳ γένος
 μὴ ὀδυστύχησεν, ἦν ἂν ἐκπεφυκότα, —
 νῦν δ' ἐς τὸ κείνου κρατ' ἐνήλαθ' ἡ τύχη —
 ἀνθ' ὧν ἐγὼ τάδ' ὥσπερ εἰ τοῦμοῦ πατρὸς
 ὑπερμαχοῦμαι κἀπὶ πᾶν ἀφίξομαι, 265
 ζητῶν τὸν αὐτόχειρα τοῦ φόνου λαβεῖν
 τῷ Λαβδακείῳ παιδί Πολυδώρου τε καὶ
 τοῦ πρόσθε Κάδμου τοῦ πάλαι τ' Ἀγήνορος. |
 καὶ ταῦτα τοῖς μὴ δρῶσιν εὐχομαι θεοῦς,
 μήτ' ἄροτον αὐτοῖς γῆς ἀνιέναι τινά, 270
 μήτ' οὖν γυναικῶν παῖδας, ἀλλὰ τῷ πότμῳ
 τῷ νῦν φθερεῖσθαι κἀτι τοῦδ' ἐχθίοτι
 ὑμῖν δὲ τοῖς ἄλλοισι Καδμείοις, ὅσοις
 τάδ' ἔστ' ἀρέσκονθ', ἢ τε σύμμαχος Δίκη
 χοῖ πάντες εὐ ξυνεῖεν εἰς αἰεὶ θεοί. | 275
- ΧΟ. ὥσπερ μ' ἀραῖον ἔλαβες, ὧδ', ἄναξ, ἐρῶ
 οὔτ' ἐκτίανον γὰρ οὔτε τὸν κτανόντ' ἔχω
 δεῖξαι, τὸ δὲ ζήτημα τοῦ πέμψαντος ἦν
 Φοίβου τόδ' εἰπεῖν, ὅστις εἴργασαί ποτε.
- ΟΙ. δίκαι' ἔλεξας· ἀλλ' ἀναγκάσαι θεοῦς 280
 ἂν μὴ θέλωσιν οὐδ' ἂν εἰς δύναται' ἀνήρ. |
- ΧΟ. τὰ δεύτερ' ἐκ τῶνδ' ἂν λέγοιμ', ἃ μοι δοκεῖ.
- ΟΙ. εἰ καὶ κηρύσσῃσθε μὴ τῶνδ' ἐπιπέσειν, ἀλλ' οὐκ οὐκ

- ΧΟ.** ἄνακτι ἄνακτι ταῦθ' ὄρωντι ἐπίσταμαι
 μάλιστα Φοῖβῳ Τειρεσίαν, παρ' οὗ τις ἂν 285
 σκοπῶν τάδ', ὄναξ, ἐκμάθοι σαφέστατα.
- ΟΙ.** ἀλλ' οὐκ ἐν ἀργοῖς οὐδὲ τοῦτ' ἐπραξάμην·
 ἔπειψα γὰρ Κρέοντος εἰπόντος διπλοῦς
 πομπούς· πάλαι δὲ μὴ παρῶν θαυμάζεται. | 290
- ΧΟ.** καὶ μὴν τά γ' ἄλλα κωφὰ καὶ παλαιά ἔπη.
- ΟΙ.** τὰ ποῖα ταῦτα; πάντα γὰρ σκοπῶ λόγον.
- ΧΟ.** θανεῖν ἐλέχθη πρὸς τινῶν ὁδοιπόρων.
- ΟΙ.** ἤκουσα κάγώ· τὸν δ' ἰδόντ' οὐδεὶς ὄρω.
- ΧΟ.** ἀλλ' εἴ τι μὲν δὴ δείματός γ' ἔχει μέρος,
 τὰς σὰς ἀκούων οὐ μενεῖ τοιάσδ' ἀράς. | 295
- ΟΙ.** ᾧ μὴ ἴστι δρωῖντι τάρβος, οὐδ' ἔπος φοβεῖ.
- ΧΟ.** ἀλλ' οὐξελέγξων αὐτὸν ἔστιν· οἶδε γὰρ
 τὸν θεῖον ἤδη μάντιν ὧδ' ἄγουσιν, ᾧ
 τάληθες ἐμπέφυκεν ἀνθρώπων μόνῳ. |
- ΟΙ.** ὦ πάντα νωμῶν Τειρεσία, διδακτά τε 300
 ἄρητὰ τ' οὐράνιά τε καὶ χθονοστιβῆ,
 πόλιν μὲν, εἰ καὶ μὴ βλέπεις, φρονεῖς δ' ὁμῶς
 οἷα νόσῳ σύνεστιν· ἧς σὲ προστάτην
 σωτηρὰ τ', ὄναξ, μῦνον ἐξευρίσκομεν. |
- Φοῖβος γάρ, εἴ τι μὴ κλύεις τῶν ἀγγέλων,
 πέμψασιν ἡμῖν ἀντέπεμψεν, ἔκλυσιν 305
 μόνην ἂν ἐλθεῖν τοῦδε τοῦ νοσήματος,
 εἰ τοὺς κτανόντας Λάιον μαθόντες ἢ
 κτείναιμεν ἢ γῆς φυγάδας ἐκπεμφαίμεθα. |
- σὺ δ' οὖν φθονήσας μήτ' ἀπ' οἰωνῶν φάτιν 310
 μήτ' εἴ τιν' ἄλλην μαντικῆς ἔχεις ὁδόν,
 ῥῦσαι σεαυτὸν καὶ πόλιν, ῥῦσαι δ' ἐμέ,
 ῥῦσαι δὲ πᾶν μίasma τοῦ τεθνηκότος.
 ἐν σοὶ γάρ ἐσμεν· ἄνδρα δ' ὠφελεῖν ἀφ' ὧν
 ἔχοι τε καὶ δύναιτο κάλλιστος πόνων. | 315

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

- φεῦ φεῦ, φρονεῖν ὡς δεινὸν ἔνθα μὴ τέλη
 λύη φρονοῦντι! ταῦτα γὰρ καλῶς ἐγὼ
 εἰδὼς διώλεσ'· οὐ γὰρ ἂν δεῦρ' ἰκόμην.
- ΟΙ. τί δ' ἔστιν; ὡς ἄθυμος εἰσελήλυθας!
- ΤΕ. ἄφες μ' ἐς οἴκους· ῥᾶστα γὰρ τὸ σὸν τε σὺ 320
 κάγω διοίσω τοῦμόν, ἣν ἐμοὶ πίθη.
- ΟΙ. οὐτ' ἔννομ' εἶπας οὔτε προσφιλῆ πόλει
 τῆδ', ἢ σ' ἔθρεψε, τήνδ' ἀποστερῶν φάτιν.
- ΤΕ. ὀρῶ γὰρ οὐδὲ σοὶ τὸ σὸν φώνημ' ἰδὼν
 πρὸς καιρόν· ὡς οὖν μηδ' ἐγὼ ταῦτόν πάθω— | 325
- ΟΙ. μὴ πρὸς θεῶν φρονῶν γ' ἀποστραφῆς, ἐπεὶ
 πάντες σε προσκυνοῦμεν οἷδ' ἰκτήριοι.
- ΤΕ. πάντες γὰρ οὐ φρονεῖτ'· ἐγὼ δ' οὐ μὴ ποτε
 τὰ μῶσθ' ἀνείπω, μὴ τὰ σ' ἐκφήνω κακά.
- ΟΙ. τί φῆς; ξυνειδὼς οὐ φράσεις, ἀλλ' ἔννοεῖς 330
 ἡμᾶς προδοῦναι καὶ καταφθεῖραι πόλιν;
- ΤΕ. ἐγὼ οὐτ' ἐμαυτὸν οὔτε σ' ἀलगυνῶ. τί ταῦτ'
 ἄλλως ἐλέγχεις; οὐ γὰρ ἂν πύθοιό μου *
- ΟΙ. οὐκ, ὦ κακῶν κάκιστε, καὶ γὰρ ἂν πέτρου
 φύσιν σὺ γ' ὀργήνεις, ἔξερεῖς ποτε, 335
 ἀλλ' ὧδ' ἄτεγκος κάτελεύτητος φανῆ;
- ΤΕ. ὀργὴν ἐμέμψω τὴν ἐμήν, τὴν σὴν δ' ὁμοῦ
 ναίουσαν οὐ κατεῖδες, ἀλλ' ἐμὲ ψέγεις.
- ΟΙ. τίς γὰρ τοιαῦτ' ἂν οὐκ ἂν ὀργίζοιτ' ἔπη
 κλύων, ἃ νῦν σὺ τήνδ' ἀτιμάζεις πόλιν; 340
- ΤΕ. ἦξει γὰρ αὐτά, κἂν ἐγὼ σιγῆ στέγω.
- ΟΙ. οὐκοῦν ἂ γ' ἦξει καὶ σὲ χρὴ λέγειν ἐμοί.
- ΤΕ. οὐκ ἂν πέρα φράσαιμι. πρὸς τὰδ', εἰ θέλεις,
 θυμοῦ δι' ὀργῆς, ἣτις ἀγριωτάτη. †
- ΟΙ. καὶ μὴν παρήσω γ' οὐδέν, ὡς ὀργῆς ἔχω, 345
 ἄπερ ξυνίημι· ἴσθι γὰρ δοκῶν ἐμοὶ
 καὶ ξυμφυτευθῆσαι τοῦργον, εἰργάσθαι θ', ὅσον
 Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

μὴ χερσὶ καίνων· εἰ δ' ἐτύγγανες βλέπων,
καὶ τοῦ ῥόγον ἄν σοῦ τοῦτ' ἔφην εἶναι μόνου.

- TE. ἄληθες; ἐννέπω σὲ τῷ κηρύγματι, 350
ᾧ περ προεῖπας, ἐμμένειν, κάφ' ἡμέρας
τῆς νῦν προσαυδᾶν μήτε τοῦσδε μήτ' ἐμέ,
ὡς ὄντι γῆς τῆσδ' ἀνοσίφω μιάστορι. |
- OI. οὕτως ἀναιδῶς ἐξεκίνησας τόδε
τὸ ῥῆμα; καὶ ποῦ τοῦτο φεῦξεσθαι δοκεῖς; 355
- TE. πέφευγα· τάληθές γὰρ ἰσχυῖον τρέφω.
- OI. πρὸς τοῦ διδασχθεῖς; οὐ γὰρ ἔκ γε τῆς τέχνης.
- TE. πρὸς σοῦ· σὺ γὰρ μ' ἄκαντα προουτρέψω λέγειν.
- OI. ποῖον λόγον; λέγ' αὖθις, ὡς μᾶλλον μάθω.
- TE. οὐχὶ ξυνῆκας πρόσθεν, ἢ κπειρᾷ λόγων; 360
- OI. οὐχ ὥστε γ' εἰπεῖν γνωτόν, ἀλλ' αὖθις φράσον.
- TE. φονέα σέ φημι τάνδρος, οὗ ζητεῖς, κυρεῖν.
- OI. ἀλλ' οὐ τι χαίρων δὶς γε πημονὰς ἐρεῖς.
- TE. εἶπω τι δῆτα κάλλ', ἔν' ὀργίῳ πλέον;
- OI. ὅσον γε χρῆζεις· ὡς μάτην εἰρήσεται. 365
- TE. λεληθέναι σέ φημι σὺν τοῖς φιλτάτοις
αἴσχισθ' ὁμιλοῦντ' οὐδ' ὄρᾶν ἔν' εἰ κακοῦ. |
- OI. ἢ καὶ γεγηθῶς ταῦτ' αἰεὶ λέξειν δοκεῖς;
- TE. εἶπερ τί γ' ἐστὶ τῆς ἀληθείας σθένος.
- OI. ἀλλ' ἔστι, πλὴν σοί· σοὶ δὲ τοῦτ' οὐκ ἔστ', ἐπεὶ 370
τυφλὸς τά τ' ὦτα τὸν τε νοῦν τά τ' ὄμματ' εἶ.
- TE. σὺ δ' ἄθλιός γε ταῦτ' ὄνειδίζων, ἃ σοὶ
οὐδεὶς ὅς οὐχὶ τῶνδ' ὄνειδιεῖ τάχα.
- OI. μιᾶς τρέφῃ πρὸς νυκτός, ὥστε μήτ' ἐμὲ
μήτ' ἄλλον, ὅστις φῶς ὄρᾷ, βλάψαι ποτ' ἄν. 375
- TE. οὐ γὰρ σε μοῖρα πρὸς γ' ἐμοῦ πεσεῖν, ἐπεὶ
ἱκανὸς Ἀπόλλων, ᾧ τάδ' ἐκπρᾶξαι μέλει. |
- OI. Κρέοντος ἢ σοῦ ταῦτα τάξευρήματα;
- TE. Κρέων δέ σοι πῆμ' οὐδέν, ἀλλ' αὐτὸς σὺ σοί.
- OI. ὦ πλοῦτε καὶ τυραννὶ καὶ τέχνῃ τέχνης 380

υπερφέρουσα τῷ πολυζήλω βίῳ,
 ὅσος παρ' ὑμῖν ὁ φθόνος φυλάσσεται;
 εἰ τῆσδέ γ' ἀρχῆς εἶνεχ', ἦν ἔμοι πόλις
 δωρητόν, οὐκ αἰτητόν, εἰσεχείρισεν,
 ταύτης Κρέων ὁ πιστός, οὐξ ἀρχῆς φίλος, 385,
 λάθρα μ' ὑπελθὼν ἐκβαλεῖν ἰμείρεται,
 ὑφεῖς μάγον τοιόνδε μηχανορράφον,
 δόλιον ἀγύρτην, ὅστις ἐν τοῖς κέρδεσιν
 μόνον δέδορκε, τὴν τέχνην δ' ἔφυ τυφλός. ✕
 ἐπεὶ, φέρ' εἰπέ, ποῦ σὺ μάντις εἶ σαφής; 390
 πῶς οὐχ ὄθ' ἡ ῥαψωδὸς ἐνθάδ' ἦν κύων,
 ἠΰδας τι τοῖσδ' ἀστοῖσιν ἐκλυτήριον;
 καίτοι τό γ' αἰνιγμ' οὐχὶ τοῦπιόντος ἦν
 ἀνδρὸς διειπεῖν, ἀλλὰ μαντείας ἔδει
 ἦν οὔτ' ἀπ' οἰωνῶν σὺ προουφάνης ἔχων 395
 οὔτ' ἐκ θεῶν του γνωτόν, ἀλλ' ἐγὼ μολών,
 ὁ μηδὲν εἰδὼς Οιδίπους, ἔπαυσά νιν,
 γνώμη κυρήσας οὐδ' ἀπ' οἰωνῶν μαθών·
 ὅν δὴ σὺ πειρᾶς ἐκβαλεῖν, δοκῶν θρόνοις
 παραστατήσιν τοῖς Κρεοντείοις πέλας. | 400
 κλαίων δοκεῖς μοι καὶ σὺ χῶ συνθεῖς τάδε
 ἀγηλατήσιν· εἰ δὲ μὴ δόκεις γέρον
 εἶναι, παθῶν ἔγνωσ' ἂν οἶά περ φρονεῖς. †

ΧΘ. ἡμῖν μὲν εἰκάζουσι καὶ τὰ τοῦδ' ἔπη
 ὀργῇ λελέχθαι καὶ τὰ σ', Οιδίπους, δοκεῖ. 405
 δεῖ δ' οὐ τοιούτων, ἀλλ' ὅπως τὰ τοῦ θεοῦ
 μαντεῖ' ἄριστα λύσομεν, τότε σκοπεῖν. ✕

ΤΕ. εἰ καὶ τυραννεῖς, ἐξισωτέον τὸ γοῦν
 ἴσ' ἀντιλέξαι· τοῦδε γὰρ καὶ γὰρ κρατῶ.
 οὐ γὰρ τι σοὶ ζῶ δοῦλος, ἀλλὰ Λοξία· 410
 ὥστ' οὐ Κρέοντος προστάτου γεγραψομαι.
 λέγω δ' ἐπειδὴ καὶ τυφλόν μ' ὠνειδίσας·
 σὺ καὶ δέδορκας κοῦ βλέπεις ἴν' εἶ κακοῦ,

- οὐδ' ἔνθα ναίεις, οὐδ' ὄτων οἰκεῖς μέτα.
 ἄρ' οἴσθ' ἀφ' ὧν εἶ; καὶ λέληθας ἐχθρὸς ὧν 415
 τοῖς σοῖσιν αὐτοῦ νέρθε κάπῃ γῆς ἄνω,
 καὶ σ' ἀμφιπλήξῃ μητρόσ τε καὶ τοῦ σοῦ πατρὸς
 ἐλᾶ ποτ' ἐκ γῆς τῆσδε δεινόπους Ἄρά,
 βλέποντα νῦν μὲν ὄρθ', ἔπειτα δὲ σκότον. |
 βοῆς δὲ τῆς σῆς ποῖος οὐκ ἔσται λιμήν, 420
 ποῖος Κιθαιρῶν οὐχὶ σύμφωνος τάχα,
 ὅταν καταίσθῃ τὸν ὑμέναιον, ὃν δόμοις
 ἄνορμον εἰσέπλευσας, εὐπλοίας τυχῶν;
 ἄλλων δὲ πλῆθος οὐκ ἐπαισθάνῃ κακῶν,
 ἅ σ' ἐξίσώσει σοὶ τε καὶ τοῖς σοῖς τέκνοις. | 425
 πρὸς ταῦτα καὶ Κρέοντα καὶ τοῦμόν στόμα
 προσηλάκιζε· σοῦ γὰρ οὐκ ἔστιν βροτῶν
 κάκιον ὅστις ἐκτριβήσεται ποτε. ✕
- ΟΙ. ἦ ταῦτα δῆτ' ἀνεκτὰ πρὸς τούτου κλύειν;
 οὐκ εἰς ὄλεθρον; οὐχὶ θᾶσσον; οὐ πάλιν 430
 ἄψορρος οἴκων τῶνδ' ἀποστραφεῖς ἄπει;
 ΤΕ. οὐδ' ἰκόμην ἔγωγ' ἄν, εἰ σὺ μὴ κάλεις. ✓
- ΟΙ. οὐ γὰρ τί σ' ἦδη μῶρα φωνήσοντ', ἐπεὶ
 σχολῇ σ' ἄν οἴκους τοὺς ἐμοὺς ἐστειλάμην.
- ΤΕ. ἡμεῖς τοιοῖδ' ἔφρυμεν, ὡς μὲν σοὶ δοκεῖ, 435
 μῶροι, γονεῦσαι δ', οἷ σ' ἔφρυσαν, ἔμφρονες.
- ΟΙ. ποίοισι; μεῖνον· τίς δέ μ' ἐκφύει βροτῶν;
 ΤΕ. ἦδ' ἡμέρα φύσει σε καὶ διαφθερεῖ.
- ΟΙ. ὡς πάντ' ἄγαν αἰνικτὰ κάσαφῇ λέγεις!
- ΤΕ. οὐχουν σὺ ταῦτ' ἄριστος εὐρίσκειν ἔφρυς; 440
- ΟΙ. τοιαῦτ' ὀνειδίξ', οἷς ἔμ' εὐρήσεις λέγαν.
- ΤΕ. αὐτὴ γε μέντοι σ' ἢ τύχη διώλεσεν.
- ΟΙ. ἀλλ' εἰ πόλιν τήνδ' ἐξέσωσ', οὐ μοι μέλει. |
- ΤΕ. ἄπειμι τοίνυν· καὶ σὺ, παῖ, κόμιξέ με.
- ΟΙ. κομιζέτω δῆθ'· ὡς παρῶν σὺ γ' ἐμποδῶν 445
 ὀγλεῖς, συθείς τ' ἄν οὐκ ἄν ἀλγύναις πλέον.

ΤΕ. εἰπὼν ἄπειμ' ὦν οὐκ' ἦλθον, οὐ τὸ σὸν
 δείσας πρόσωπον· οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπου μ' ὀλεῖς.
 λέγω δέ σοι· τὸν ἄνδρα τοῦτον, ὃν πάλα
 ζητεῖς ἀπειλῶν κἀνακηρύσσων φόνον 450
 τὸν Λαίειον, αὐτὸς ἔστιν ἐνθάδε,
 ξένος λόγῳ μέτοικος, εἶτα δ' ἐγγενὴς
 φανήσεται Θηβαῖος, οὐδ' ἠσθήσεται
 τῇ ξυμφορᾷ· τυφλὸς γὰρ ἐκ δεδορκότος
 καὶ πτωχὸς ἀντὶ πλουσίου ξένην ἔπι 455
 σκήπτρῳ προδεικνύς γαῖαν ἐμπορεύσεται. |
 φανήσεται δὲ παισὶ τοῖς αὐτοῦ ξυνῶν
 ἀδελφὸς αὐτὸς καὶ πατήρ, κἀξ ἧς ἔφου
 γυναικὸς υἱὸς καὶ πόσις, καὶ τοῦ πατρὸς
 ὁμοσπόρος τε καὶ φονεύς. | καὶ ταῦτ' ἴδων 460
 εἶσω λογίζου· κἂν λάβῃς ἐψευσμένον,
 φάσκειν ἔμ' ἤδη μαντικῇ μηδὲν φρονεῖν.

ΧΟ. Στθ.α'. τίς ὄντιν' ἅ θεοπιπέπεια Δελφίς εἶπε πέτρα
 ἄρρητ' ἄρρητων τελέσαντα φοινίαισι χερσίν ; 465
 ὄρα νιν ἀελλάδων
 ἵππων σθENAρῶτερον
 φυγᾶ πόδα νωμᾶν.
 ἔνοπλος γὰρ ἐπ' αὐτὸν ἐπενθρόσκει
 πυρὶ καὶ στεροπαῖς ὁ Διὸς γενέτας, 470
 δειναὶ δ' ἅμ' ἔπονται
 Κῆρες ἀναπλάκητοι. |

ὁ Αντ.α'. ἔλαμψε γὰρ τοῦ νιφόεντος ἀρτίως φανεῖσα
 φάμα Παρνασοῦ τὸν ἀδηλον ἄνδρα πάντ' ἰχνεύειν· 475
 φοιτᾷ γὰρ ὑπ' ἀγρίαν
 ὕλαν ἀνά τ' ἄντρα καὶ
 πέτρας ἄτε ταῦρος,
 μέλεος μελέω ποδὶ χηρεύων,

✕ τὰ μεσόμφαλα γὰς ἀπονοσφίζων 480
 μαντεῖα. τὰ δ' αἰ
 ζῶντα περιποτᾶται. |

Στθ. 6' δεινὰ μὲν οὖν, δεινὰ ταράσσει σοφὸς οἰωνοθέτας,
 οὔτε δοκοῦντ' οὔτ' ἀποφάσκονθ' ὅτι λέξω δ' ἀπορῶ. 485
 πέτομαι δ' ἐλπίσιν οὔτ' ἐνθάδ' ὄρων οὔτ' ὀπίσω.
 τί γὰρ ἢ Λαβδακίδαις
 ἢ τῷ Πολύβου νεῖκος ἔκειτ' οὔτε πάροιθέν ποτ' ἔγωγ'
 οὔτε τὰ νῦν πω 490
 ἔμαθον, πρὸς οἴου δὴ βασάνῳ <πίστιν ἔχων>
 ἐπὶ τὰν ἐπίδαμον φάτιν εἶμ' Οἰδιπόδα, Λαβδακίδαις 495
 ἐπικουρος ἀδήλων θανάτων. |

Αντ. 6' ἀλλ' ὁ μὲν οὖν Ζεὺς ὁ τ' Ἀπόλλων ξυνετοὶ καὶ τὰ
 [βροτῶν
 εἰδότες· ἀνδρῶν δ' ὅτι μάντις πλεόν ἢ γὰ φέρεται 500
 κρίσις οὐκ ἔστιν ἀληθής· σοφία δ' ἂν σοφίαν
 παραμείψειεν ἀνήρ.
 ἀλλ' οὔ ποτ' ἔγωγ' ἂν, πρὶν ἴδοιμ' ὀρθὸν ἔπος, μεμ-
 φομένων ἂν καταφαίην. 505
 φανερὰ γὰρ ἐπ' αὐτῷ πτερόεσσ' ἦλθε κόρα
 ποτέ, καὶ σοφὸς ὦφθη βασάνῳ θ' ἠδύπολις· τῷ ἀπ'
 [ἔμῃς 510
 φρενὸς οὔ ποτ' ὀφλήσει κακίαν. ✕

Κτ' ἄνδρες πολῖται, δεῖν' ἔπη πεπυσμένος
 κατηγορεῖν μου τὸν τύραννον Οἰδίπουν
 πάρειμ' ἀτλητῶν. εἰ γὰρ ἐν ταῖς ξυμφοραῖς 515
 ταῖς νῦν νομίζει πρὸς γ' ἐμοῦ πεπονθέναι
 λόγοισιν εἴτ' ἔργοισιν ἐς βλάβην φέρον,
 οὔτοι βίου μοι τοῦ μακροαῶνος πόθος,
 φέροντι τήνδε βάξιν. | οὐ γὰρ εἰς ἀπλοῦν
 ἢ ζημία μοι τοῦ λόγου τούτου φέρει, 520
 ἀλλ' ἐς μέγιστον, εἰ κακὸς μὲν ἐν πόλει,
 Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

κακὸς δὲ πρὸς σοῦ καὶ φίλων κεκλήσομαι. |

ΧΟ. ἀλλ' ἦλθε μὲν δὴ τοῦτο τοῦνειδος τάχ' ἄν
ὀργῇ βιασθὲν μᾶλλον ἢ γνώμη φρενῶν.

ΚΡ. τοῦπος δ' ἐφάνθη ταῖς ἐμαῖς γνώμαις ὅτι 525
πεισθεῖς ὁ μάντις τοὺς λόγους ψευδεῖς λέγοι ;

ΧΟ. ἠὺδατο μὲν τὰδ' οἶδα δ' οὐ, γνώμη τίτι.

ΚΡ. ἐξ ὀμμάτων δ' ὀρθῶν τε κάξ ὀρθῆς φρενός
καιηγορεῖτο τοῦπίκλημα τοῦτό μου ;

ΧΟ. οὐκ οἶδ'· ἂ γὰρ δεῶσ' οἱ κραιοῦντες οὐχ ὀρθῶ. 530
αὐτὸς δ' ὀδ' ἤδη δωμάτων ἔξω περᾶ. |

ΟΙ. οὔτος σύ, πῶς δεῦρ' ἦλθες ; ἢ τοσονδ' ἔχεις
τόλμης πρόσωπον, ὥστε τὰς ἐμὰς στέγας

ἴκου, φοιεὺς ὦν τοῦδε τάνδρὸς ἐμφανῶς
ληστῆς τ' ἐναργῆς τῆς ἐμῆς τυραννίδος ; 535

φέρ' εἰπέ πρὸς θεῶν, δειλίαν ἢ μωρίαν
ιδῶν τιν' ἐν ἐμοὶ ταῦτ' ἐβουλεύσω ποεῖν ;

ἢ τοῦργον ὡς οὐ γνωριοῖμί σου τόδε
δόλω προσέρπον ἢ οὐκ ἀλεξοίμην μαθῶν ;

ἄρ' οὐχὶ μῶρόν ἐστι τοῦγχείρημά σου, 540
ἄνευ τε πλούτου καὶ φίλων τυραννίδα

θηρᾶν, ὃ πλήθει χρήμασιν θ' ἀλίσκεται ; |
ΚΡ. οἶσθ' ὡς πόησον ; ἀντὶ τῶν εἰρημένων.

ἴσ' ἀντάκουσον, κᾶτα κρῖν' αὐτὸς μαθῶν.
ΟΙ. λέγειν σὺ δεινός, μανθάνειν δ' ἐγὼ κακός 545

σοῦ· δυσμενῆ γὰρ καὶ βαρύν σ' ἠῦρηκ' ἐμοί.
ΚΡ. τοῦτ' αὐτὸ νῦν μου πρῶτ' ἄκουσον ὡς ἐρῶ.

ΟΙ. τοῦτ' αὐτὸ μὴ μοι φράζ', ὅπως οὐκ εἶ κακός.
ΚΡ. εἶ τοι νομίζεις κτῆμα τὴν αὐθαδίαν

εἶναί τι τοῦ νοῦ χωρὶς, οὐκ ὀρθῶς φρονεῖς. 550
ΟΙ. εἶ τοι νομίζεις ἄνδρα συγγενῆ κακῶς

δεῶν οὐχ ὑφέξειν τὴν δίκην, οὐκ εὔφρονεῖς. |
ΚΡ. ξύμφημί σοι ταῦτ' ἐνδικ' εἰρησθαι· τὸ δὲ

πάθημ' ὅπου καὶ ἄλλοι παθεῖν διδύμοι.

- ΟΙ.** ἔπειθεσ ἢ οὐκ ἔπειθεσ, ὡς χρεῖη μ' ἐπὶ 555
 τὸν σεμνόμαντιν ἄνδρα πέμψασθαί τινα ;
ΚΡ. καὶ νῦν ἔθ' αὐτός εἰμι τῷ βουλευμάτι.
ΟΙ. πόσον τιν' ἤδη δῆθ' ὁ Λαίος χρόνον—
ΚΡ. δέδρακε ποῖον ἔργον ; οὐ γὰρ ἐννοῶ.
ΟΙ. ἄφαντος ἔρρει θανασίμῳ χειρώματι ; 560
ΚΡ. μακροὶ παλαιοὶ τ' ἂν μετρηθεῖεν χρόνοι.
ΟΙ. τότε οὖν ὁ μάντις οὗτος ἦν ἐν τῇ τέχνῃ ;
ΚΡ. σοφός γ' ὁμοίως καὶ ἴσου τιμώμενος.
ΟΙ. ἐμνήσατ' οὖν ἐμοῦ τι τῷ τότε ἐν χρόνῳ ;
ΚΡ. οὐκουν ἐμοῦ γ' ἐστῶτος οὐδαμοῦ πέλας. 565
ΟΙ. ἀλλ' οὐκ ἔρευναν τοῦ θανόντος ἔσχετε ;
ΚΡ. παρέσχομεν, πῶσ δ' οὐχί ; κοῦκ ἠκούσαμεν.
ΟΙ. πῶσ οὖν τόθ' οὗτος ὁ σοφός οὐκ ἠῦδα τάδε ;
ΚΡ. οὐκ οἶδ'· ἐφ' οἷσ γὰρ μὴ φρονῶ σιγᾶν φιλῶ.
ΟΙ. τὸ σὸν δέ γ' οἶσιθα καὶ λέγοις ἂν εὖ φρονῶν. 570
ΚΡ. ποῖον τόδ' ; εἰ γὰρ οἶδά γ', οὐκ ἀρνήσομαι.
ΟΙ. ὀθούνεκ', εἰ μὴ σοὶ ξυνῆλθε, τὰς ἐμὰς
 οὐκ ἂν ποτ' εἶπε Λαίου διαφθοράς. |
ΚΡ. εἰ μὲν λέγει τάδ', αὐτὸς οἶσθ'· ἐγὼ δὲ σοῦ
 μαθεῖν δικαῖῳ ταῦθ', ἄπερ κάμου σὺν νῦν. 575
ΟΙ. ἐκμάνθαν'· οὐ γὰρ δὴ φονεὺς ἀλώσομαι.
ΚΡ. τί δῆτ' ; ἀδελφὴν τὴν ἐμὴν γήμασ ἔχεισ ;
ΟΙ. ἄρνησισ οὐκ ἐνεστιν ὧν ἀνιστορεῖσ.
ΚΡ. ἄρχεισ δ' ἐκείνη ταυτά, γῆσ ἴσον νέμων ;
ΟΙ. ἂν ἢ θέλουσα πάντ' ἐμοῦ κομίζεται. 580
ΚΡ. οὐκουν ἰσοῦμαι σφῶν ἐγὼ δυοῖν τρίτοσ ;
ΟΙ. ἐνταῦθα γὰρ δὴ καὶ κακὸσ φαίνη φίλοσ.
ΚΡ. οὐκ, εἰ διδοίησ γ' ὡσ ἐγὼ σαυτῷ λόγον. ~~Χ~~
 σκέψαι δὲ τοῦτο πρῶτον, εἴ τιν' ἂν δοκεῖσ
 ἄρχειν ἐλέσθαι ξὺν φόβοισι μᾶλλον ἢ 585
 ἄτρεστον εὐδοντ', εἰ τὰ γ' αὐθ' ἔξει κράτη.

τύραννος εἶναι μᾶλλον ἢ τύραννα δρᾶν,
οὔτ' ἄλλος, ὅστις σωφρονεῖν ἐπίσταται.
νῦν μὲν γὰρ ἐκ σοῦ πάντ' ἄνευ φόβου φέρω· 590
εἰ δ' αὐτὸς ἦρχον, πολλὰ κἄν ἄκων ἔδρῶν.

πῶς δῆτ' ἐμοὶ τυραννὶς ἠδίων ἔχειν
ἀρχῆς ἀλύπου καὶ δυναστείας ἔφυ·
οὔπω τοσοῦτον ἠπατημένος κυρῶ,
ὥστ' ἄλλα χεῖρῃσιν ἢ τὰ σὺν κέρδει καλά. 595

νῦν πᾶσι χαίρω, νῦν με πᾶς ἀσπάζεται,
νῦν οἱ σέθεν χεῖρῃσιν ἐκκαλοῦσί με·
τὸ γὰρ τυχεῖν αὐτοῖσι πᾶν ἐνταῦθ' ἔνι.
πῶς δῆτ' ἐγὼ κεῖν' ἂν λάβοιμ' ἀφείς τάδε·
οὐκ ἂν γένοιτο νοῦς κακὸς καλῶς φρονῶν. | 600

ἀλλ' οὔτ' ἐραστῆς τῆσδε τῆς γνώμης ἔφυν
οὔτ' ἂν μετ' ἄλλου δρῶντος ἂν τλαίην ποτέ. |
καὶ τῶνδ' ἔλεγχον τοῦτο μὲν Πυθῶδ' ἰὼν
πεύθου τὰ χρησθέντ' εἰ σαφῶς ἠγγειλά σοι·
τοῦτ' ἄλλ', ἐάν με τῷ τερασκόπῳ λάβῃς 605

κοινῇ τι βουλευσάντα, μή μ' ἀπλῇ κτάνης
ψήφῳ, διπλῇ δέ, τῇ τ' ἐμῇ καὶ σῇ, λαβῶν. |
γνώμη δ' ἀδήλω μή με χωρὶς αἰτιῶ.
οὐ γὰρ δίκαιον οὔτε τοὺς κακοὺς μάτην
χρηστοὺς νομίζειν οὔτε τοὺς χρηστοὺς κακοὺς. 610

φίλον γὰρ ἐσθλὸν ἐκβαλεῖν ἴσον λέγω
καὶ τὸν παρ' αὐτῷ βλοτον, ὃν πλεῖστον φιλεῖ.
ἀλλ' ἐν χρόνῳ γνώσῃ τὰδ' ἀσφαλῶς· ἐπεὶ
χρόνος δίκαιον ἄνδρα δείκνυσιν ἄλλος·
κακὸν δὲ κἄν ἐν ἡμέρᾳ γνοίης μῆ. | 615

ΧΘ. καλῶς ἔλεξεν εὐλαβουμένῳ πεσεῖν,
ἀναξ' φρονεῖν γὰρ οἱ ταχεῖς οὐκ ἀσφαλεῖς.

ΟΙ. ὅταν ταχύς τις οὐπιβουλεύων λάθῃρα
χωρῆ, ταχὺν δεῖ κάμει βουλεύειν πάλιν·

εἰ δ' ἡσυχίασιν ἡσυχαστῶν τὸ πρῶτον ἔκτασεν, ἔκτασεν δὲ πάλιν 620

πεπραγμέν' ἔσται, τὰμὰ δ' ἡμαρτημένα. |

ΚΡ. τί δῆτα χρήσεις; ἢ με γῆς ἔξω βαλεῖν;

ΟΙ. ἦκιστα· θνήσκειν, οὐ φυγεῖν σε βούλομαι.

ΚΡ. δταν προδείξης οἷόν ἐστι τὸ φθονεῖν.

ΟΙ. ὡς οὐχ ὑπεῖξων οὐδὲ πιστεύσων λέγεις; 625

ΚΡ. οὐ γὰρ φρονοῦντά σ' εὖ βλέπω. ΟΙ. τὸ γοῦν ἐμόν.

ΚΡ. ἀλλ' ἐξ ἴσου δεῖ κάμόν. ΟΙ. ἀλλ' ἔφυς κακός.

ΚΡ. εἰ δὲ ξυνιεῖς μηδέν; ΟΙ. ἀρκτέον γ' ὅμως.

ΚΡ. οὔτοι κακῶς γ' ἄρχοντος. ΟΙ. ὦ πόλις πόλις.

ΚΡ. κάμοι πόλεως μέτεστιν, οὐχὶ σοὶ μόνω. | 630

ΧΘ. παύσασθ', ἄνακτες· καιρίαν δ' ὑμῖν ὄρω
τὴνδ' ἐκ δόμων στείχουσας Ἰοκάστην, μεθ' ἧς
τὸ νῦν παρεστὸς νεῖκος εὖ θέσθαι χρεῶν. |

ΙΟΚΑΣΤΗ

τί τὴν ἄβουλον, ὦ ταλαίπωροι, στάσιν
γλώσσης ἐπήρασθ' οὐδ' ἐπαισχύνεσθε γῆς 635

οὔτω νοσοῦσης ἴδια κινοῦντες κακά;
οὐκ εἶ σύ τ' οἴκους σύ τε, Κρέον, κατὰ στέγας,
καὶ μὴ τὸ μηδὲν ἄλγος ἐς μέγ' οἴσετε; |

ΚΡ. ὅμαιμε, δεινά μ' Οιδίπους ὁ σὸς πόσις
δραῖσαι δικαιοῖ, δυοῖν ἀποκρίνας κακοῖν, 640

ἢ γῆς ἀπῶσαι πατρίδος ἢ κτεῖναι λαβῶν.

ΟΙ. ξύμφημι· δρῶντα γὰρ νιν, ὦ γύναι, κακῶς
εἴληφα τοῦμόν σῶμα σὺν τέχνῃ κακῇ. |

ΚΡ. μὴ νῦν ὀναίμην, ἀλλ' ἀραῖος, εἰ σέ τι
δέδρακ', ὀλοίμην, ὧν ἐπαιτιᾶ με δρᾶν. 645

ΙΟ. ὦ πρὸς θεῶν πίστευσον, Οιδίπους, τάδε,
μάλιστα μὲν τόνδ' ὄρκον αἰδεσθεῖς θεῶν,
ἔπειτα κάμὲ τούσδε θ', οἱ πάρεισί σοι. |

ΧΘ. Στρ. α'. πιθοῦ θελήσας φρονήσας τ', ἄναξ, λίσσομαι. 650

ΟΙ. τί σοι θέλεις δῆτ' εἰκάθω;

ΧΘ. τὸν οὔτε πρὶν νῆπιον νῦν τ' ἐν δοκῷ μέγαν καταίδεσαι.

- ΟΙ.** οἴσθ' οὖν ἂν χρήσεις; **ΧΟ.** οἶδα. **ΟΙ.** φράζε δὴ τί φῆς. 655
ΧΟ. τὸν ἐναγῆ φίλον μήποτ' ἐν αἰτία
 σὺ γ' ἀφανεῖ λόγων ἄτιμον βαλεῖν. |
- ΟΙ.** εὖ νῦν ἐπίστω, ταῦθ' ὅταν ζητῆς, ἐμοὶ
 ζητῶν ὄλεθρον ἢ φυγὴν ἐκ τῆσδε γῆς.
- ΧΟ.** Στρ. β'. οὐ τὸν πάντων θεῶν θεὸν πρόμον 660
 Ἄλιον· ἐπεὶ ἄθεος ἄφιλος ὃ τι πύματον
 ὀλοίμαν, φρόνησιν εἰ τάνδ' ἔχω.
 ἀλλὰ μοι δυσμῶρφ γὰ φθίνουσα 665
 τρύχει ψυχάν, τὰδ' εἰ κακοῖς κακὰ
 προσάψει τοῖς πάλαι τὰ πρὸς σφῶν.
- ΟΙ.** ὁ δ' οὖν ἴτω, κεῖ χρή με παντελῶς θανεῖν,
 ἢ γῆς ἄτιμον τῆσδ' ἀποσθῆναι βία. 670
 τὸ γὰρ σόν, οὐ τὸ τοῦδ' ἐποικτίρω στόμα
 ἐλεινόν· οὗτος δ' ἐνθ' ἂν ἢ στυγίησεται. |
- ΚΡ.** στυγνὸς μὲν εἶκων δῆλος εἶ, βαρὺς δ', ὅταν
 θυμοῦ περάσης· αἱ δὲ τοιαῦται φύσεις
 αὐταῖς δικαίως εἰσὶν ἄλγιστα φέρειν. 675
- ΟΙ.** οὐκουν μ' ἑάσεις κάκτος εἶ; **ΚΡ.** πορεύσομαι,
 σοῦ μὲν τυχὼν ἀγνώτος, ἐν δὲ τοῖσδ' ἴσος. |
- ΧΟ.** Ἄντ. α'. γύναι, τί μέλλεις κομίζεῖν δόμων τόνδ' ἔσω; 680
ΙΟ. μαθοῦσα γ' ἦτις ἢ τύχη.
- ΧΟ.** δόκησις ἀγνώως λόγων ἤλθε, δάπτει δὲ καὶ τὸ μῆ' νδικον.
ΙΟ. ἀμφοῖν ἀπ' αὐτοῖν; **ΧΟ.** ναιγί. **ΙΟ.** καὶ τίς ἦν λόγος;
ΧΟ. ἄλις ἔμοιγ', ἄλις, γὰς προπονουμένας 685
 φαίνεται, ἐνθ' ἔληξεν, αὐτοῦ μένειν. |
- ΟΙ.** ὄρῳς ἴν' ἦκεις, ἀγαθὸς ὢν γνώμην ἀνῆρ,
 τοῦμόν παριεῖς καὶ καταμβλύνων κέαρ!
- ΧΟ.** Ἄντ. β'. ἀναξ, εἶπον μὲν οὐχ ἅπαξ μόνον,
 ἴσθι δὲ παραφρόνιμον, ἀπορον ἐπὶ φρόνιμα 690
 πεφάνθαι μ' ἂν, εἴ σε νοσφίζομαι,
 ὃς τ' ἐμὰν γὰν φίλαν ἐν πόνοις
 ἀλύουσαν κατ' ὄρθον οὐρίσας· 695

τὰ νῦν δ' εὖπομπος, εἰ δύναι, γενοῦ. |

10. πρὸς θεῶν δίδαξον κάμ', ἀναξ, ὅτου ποτὲ
μῆνιν τοσὴνδε πράγματος στήσας ἔχεις.
01. ἐρῶ—σὲ γὰρ τῶνδ' ἐς πλεόν, γύναι, σέβω— 700
Κρέοντος, οἷά μοι βεβουλευκῶς ἔχει.
10. λέγ', εἰ σαφῶς τὸ νεῖκος ἐγκαλῶν ἐρεῖς.
01. φονέα μέ φησι Λαΐου καθεστάναι.
10. αὐτὸς ξυνειδῶς ἢ μαθῶν ἄλλου πάρα;
01. μάντιν μὲν οὖν κακοῦργον ἐσπέμψας, ἐπεὶ 705
τό γ' εἰς ἑαυτὸν πᾶν ἐλευθεροῖ στόμα.
10. σὺ νῦν ἀφείς σεαυτὸν ὧν λέγεις πέρι
ἐμοῦ 'πάκουσον καὶ μάθ' οὐνεκ' ἐστὶ σοι
βρότειον οὐδὲν μαντικῆς ἔχον τέχνης. |
φαναῶ δέ σοι σημεῖα τῶνδε σύντομα. 710
- χρησμός γὰρ ἦλθε Λαίῳ ποτ', οὐκ ἐρῶ
Φοίβου γ' ἀπ' αὐτοῦ, τῶν δ' ὑπηρετῶν ἄπο,
ὡς αὐτὸν ἤξει μοῖρα πρὸς παιδὸς θανεῖν,
ὅστις γένοιτ' ἐμοῦ τε κάκεινου πάρα. |
καὶ τὸν μὲν, ὅσπερ γ' ἢ φάτις, ξένοι ποτὲ 715
λησταὶ φονεύουσ' ἐν τριπλαῖς ἀμαξιτοῖς.
- παιδὸς δὲ βλάστας οὐ διέσχον ἡμέραι *διεχώρι*
τρεις καὶ νιν ἄρθρα κείνος ἐνζεύξας ποδοῖν
ἔρριπεν ἄλλων χερσὶν ἄβατον εἰς ὄρος.
- κάνταυθ' Ἀπόλλων οὐτ' ἐκείνον ἦνυσεν 720
φονέα γενέσθαι πατρὸς οὔτε Λαίον
τὸ δεινόν, οὐφοβεῖτο, πρὸς παιδὸς παθεῖν. |
τοιαῦτα φῆμαι μαντικαὶ διώρισαν·
ὧν ἐντρέπου σὺ μηδέν· ὧν γὰρ ἂν θεὸς
χρεῖαν ἐρευνᾷ, ὀφθαλμῶς αὐτὸς φανεῖ. | 725
01. οἷόν μ' ἀκούσαντ' ἀρτίως ἔχει, γύναι,
ψυχῆς πλάνημα κἀνακλήσις φρενῶν!
10. πῶς μερίμνης τοῦτ' ἐπιστορασεῖς λέγεις;
Ἐπισημειώθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

- ΟΙ. ἔδοξ' ἀκοῦσαι σοῦ τόδ', ὡς ὁ Λάιος
κατασφαγεῖη πρὸς τριπλαῖς ἀμαξιτοῖς. 730
- ΙΟ. ἠὺδάτο γὰρ ταῦτ' οὐδέ πω λήξαντ' ἔχει.
- ΟΙ. καὶ ποῦ ἔσθ' ὁ γῶρος οὗτος, οὗ τόδ' ἦν πάθος ;
- ΙΟ. Φωκῖς μὲν ἢ γῆ κλήζεται, σχιστὴ δ' ὁδὸς
ἔς ταυτὸ Δελφῶν κάπὸ Δαυλίας ἄγει.
- ΟΙ. καὶ τίς χρόνος τοῖσδ' ἐστὶν οὐξεληλυθός ; 735
- ΙΟ. σχεδόν τι πρόσθεν ἢ σὺ τῆσδ' ἔχων χθονός
ἀρχὴν ἐφαίνου τοῦτ' ἐκηρύχθη πόλει.
- ΟΙ. ὦ Ζεῦ, τί μου δρᾶσαι βεβούλευσαι πέρι ;
- ΙΟ. τί δ' ἐστί σοι τοῦτ', Οιδίπους, ἐνθύμιον ;
- ΟΙ. μήπω μ' ἐρώτα· τὸν δὲ Λάιον φύσιν 740
τίν' εἶχε φράζε, τίνα δ' ἀκμὴν ἤβης ἔχων.
- ΙΟ. μέγας, χνοάζων ἄρτι λευκανθὲς κάρα,
μορφῆς δὲ τῆς σῆς οὐκ ἀπεστάται πολὺ.
- ΟΙ. οἴμοι τάλας ! ἔοικ' ἐμαυτὸν εἰς ἄρας
δεινὰς προβάλλων ἀρτίως οὐκ εἰδέναι ! 745
- ΙΟ. πῶς φῆς ; ὀκνῶ τοι πρὸς σ' ἀποσκοποῦσ', ἀναξ.
- ΟΙ. δεινῶς ἀθυμῶ μὴ βλέπων ὁ μάντις ἦ·
δείξεις δὲ μᾶλλον, ἦν ἔν ἐξείπης ἔτι.
- ΙΟ. καὶ μὴν ὀκνῶ μὲν, ἅ δ' ἂν ἔρη μαθούσ' ἐρῶ.
- ΟΙ. πότερον ἐχώρει βαιὸς ἢ πολλοὺς ἔχων 750
ἄνδρας λοχίτας, οἳ' ἀνὴρ ἀρχηγέτης ;
- ΙΟ. πέντ' ἦσαν οἱ ξύμπαντες, ἐν δ' αὐτοῖσιν ἦν
κῆρυξ· ἀπήνη δ' ἦγε Λάιον μία.
- ΟΙ. αἰαῖ, τὰδ' ἤδη διαφανῆ ! τίς ἦν ποτε
ὁ τούσδε λέξας τοὺς λόγους ὑμῖν, γύναι ; 755
- ΙΟ. οἰκεύς τις, ὅσπερ ἴκει' ἐκσωθῆίς μόνος.
- ΟΙ. ἦ κὰν δόμοισι τυγχάνει τὰ νῦν παρών ;
- ΙΟ. οὐ δῆτ' ἀφ' οὗ γὰρ κεῖθεν ἦλθε καὶ κράτη
σέ τ' εἶδ' ἔχοντα Λάιον τ' ὀλωλότα,
ἐξικέτευσσε τῆς ἐμῆς χειρὸς θιγῶν 760
ἀγρούς σφεπέμψαι κάπὶ ποιμνίων νομάς,

ὡς πλείστον εἶη τοῦδ' ἄποπτος ἄστεως.

κἄπεμψ' ἐγὼ νιν ἄξιος γὰρ οἱ ἄνῆρ
δοῦλος φέρειν ἦν τῆσδε καὶ μείζω χάριν.

ΟΙ. πῶς ἂν μόλοι δῆθ' ἡμῖν ἐν τάχει πάλιν; 765

ΙΟ. πάρεστιν ἀλλὰ πρὸς τί τοῦτ' ἐφίεσαι;

ΟΙ. δέδοικ' ἑμαυτόν, ὦ γύναι, μὴ πόλλ' ἄγαν
εἰρημέν' ἦ μοι, δι' ἅ νιν εἰσιδεῖν θέλω.

ΙΟ. ἀλλ' ἴξεται μὲν ἀξία δέ που μαθεῖν
κἀγὼ τὰ γ' ἐν σοὶ δυσφόρως ἔχοντ', ἀναξ. | 770

ΟΙ. κοῦ μὴ στερηθῆς γ' ἐς τοσοῦτο, ἐλπιδῶν
ἔμοῦ βεβῶτος· τῷ γὰρ ἂν καὶ μείζονι
λέξαιμ' ἂν ἢ σοὶ διὰ τύχης τοιασδ' ἰών; *

ἔμοι πατήρ μὲν Πόλυβος ἦν Κορίνθιος,
μήτηρ δὲ Μερόπη Δωρίς, ἠγόμην δ' ἄνῆρ 775

ἀστῶν μέγιστος τῶν ἐκεῖ, πρὶν μοι τύχη
τοιάδ' ἐπέστη, θαυμάσαι μὲν ἀξία,

σπουδῆς γε μέντοι τῆς ἐμῆς οὐκ ἀξία. |

ἄνῆρ γὰρ ἐν δειπνοῖς μ' ὑπερπλησθεὶς μέθη
καλεῖ παρ' οἴνῳ πλαστός ὡς εἶην πατρί. 780

κἀγὼ βαρυνθεὶς τὴν μὲν οὔσαν ἡμέραν
μόλις κατέσχον· θάτέρα δ' ἰὼν πέλας

μητρὸς πατρὸς τ' ἠλεγχον· οἱ δὲ δυσφόρως
τοῦνειδος ἦγον τῷ μεθέντι τὸν λόγον. |

κἀγὼ τὰ μὲν κείνοις ἑτερπόμεν, ὅμως δ'
ἔκνιζέ μ' αἰεὶ τοῦθ' ὑφείρπε γὰρ πολὺ. 785

λάθρα δὲ μητρὸς καὶ πατρὸς πορεύομαι
Πυθῶδε καὶ μ' ὁ Φοῖβος ὄν μὲν ἰκόμην

ἄτιμον ἐξέπεμψεν, ἀλλὰ δ' ἄθλια

καὶ δεινὰ καὶ δύστηνα προυφάνη λέγων,
ὡς μητρὶ μὲν χρεῖή με μειχθῆναι, γένος δ' 790

ἄτλητον ἀνθρώποισι δηλώσοιμ' ὄραν,
φονεὺς δ' ἐσοίμην τοῦ φυτεύσαντος πατρὸς. |

κἀγὼ παροῦσας ταῦτα τὴν Κορίνθίαν

ἄστροις τὸ λοιπὸν ἐκμετρούμενος χθόνα
 795 ἔφευγον, ἔνθα μή ποτ' ὀψοίμην κακῶν
 χρησμῶν ὀνειδή τῶν ἐμῶν τελούμενα.
 στείχων δ' ἰκνοῦμαι τούσδε τοὺς χώρους, ἐν οἷς
 σὺ τὸν τύραννον τοῦτον ὄλλυσθαι λέγεις. ~~X~~
 καὶ σοι, γύναι, τάληθές ἐξερῶ. τριπλῆς 800
 ὅτ' ἦ κελεύθου τῆσδ' ὄδοιπορῶν πέλας,
 ἐνταῦθά μοι κήρυξ τε κατὰ πωλικῆς
 ἀνὴρ ἀπήνης ἐμβεβώς, οἷον σὺ φῆς,
 ξυνηντίαζον· καὶ ὄδοῦ μ' ὁ θ' ἠγεμὼν
 αὐτός θ' ὁ πρέσβυς πρὸς βίαν ἠλαυνέτην. 805
 κάγω τὸν ἐκτρέποντα, τὸν τροχλάτην,
 παῖω δι' ὀργῆς· καὶ μ' ὁ πρέσβυς ὡς ὄρᾳ,
 ὄχους παραστείχοντα τηρήσας, μέσον
 κάρα διπλοῖς κέντροισί μου καθίκετο.
 οὐ μὴν ἴσην γ' ἔτεισεν, ἀλλὰ συντόνως 810
 σκήπτρω τυπεῖς ἐκ τῆσδε χειρὸς ὕπτιος
 μέσης ἀπήνης εὐθύς ἐκκυλίνδεται·
 κτείνω δὲ τοὺς ξύμπαντας. | εἰ δὲ τῷ ξένῳ
 τούτῳ προσήκει Λαῖῳ τι συγγενές,
 τίς τοῦδε νῦν ἔστ' ἀνδρὸς ἀθλιώτερος; 815
 τίς ἐχθροδαίμων μᾶλλον ἂν γένοιτ' ἀνὴρ;
 ὃν μὴ ξένων ἔξεστι μηδ' ἀστῶν τι
 δόμοις δέχεσθαι μηδὲ προσφωνεῖν τινα,
 ὠθεῖν δ' ἀπ' οἴκων. καὶ τὰδ' οὔτις ἄλλος ἦν
 ἢ γὰρ π' ἐμαυτῷ τάσδ' ἀράς ὁ προστιθείς. 820
 λέχη δὲ τοῦ θανόντιος ἐν χεροῖν ἐμαῖν
 χραίνω, δι' ὧν περ ὄλετ'. ἄρ' ἔφην κακός;
 ἄρ' οὐχὶ πᾶς ἀναγνος; εἴ με χρὴ φυγεῖν,
 καὶ μοι φυγόντι μὴ ἔστι τοὺς ἐμοὺς ἰδεῖν,
 μή μ' ἐμβατεύειν πατρίδος, ἢ γάμοις με δεῖ 825
 μητρὸς ζυγῆναι καὶ πατέρα κατακτανεῖν,
 Πόλυβον, ὃς ἐξέφυσε καὶ ἐξέθρεψέ με. |

- ἄρ' οὐκ ἅπ' ὅμοῦ ταῦτα δαίμονός τις ἀν-
 κρίνων ἐπ' ἀνδρὶ τῷδ' ἀν ὀρθοίη λόγον ;
 μὴ δῆτα, μὴ δῆτ', ὦ θεῶν ἀγνὸν σέβας, 830
 ἴδοιμι ταύτην ἡμέραν, ἀλλ' ἐκ βροτῶν
 βαίην ἄφαντος πρόσθεν ἢ τοιάνδ' ἰδεῖν
 κηλῖδ' ἐμαυτῷ συμφορᾶς ἀφιγμένην. |
- XO.** ἡμῖν μὲν, ὄναξ, ταῦτ' ὀκνήρ' ἕως δ' ἀν οὖν
 πρὸς τοῦ παρόντος ἐκμάθης ἔχ' ἐλπίδα. 835
- OI.** καὶ μὴν τοσοῦτόν γ' ἔστι μοι τῆς ἐλπίδος,
 τὸν ἄνδρα τὸν βοτῆρα προσμεῖναι μόνον.
- IO.** πεφασμένον δὲ τίς ποθ' ἢ προθυμία ;
- OI.** ἐγὼ διδάξω σ' ἦν γὰρ εὐρεθῆ ἢ λέγων
 σοὶ ταῦτ', ἔγωγ' ἀν ἐκπεφευγοίην πάθος. 840
- IO.** ποῖον δέ μου περισσὸν ἤκουσας λόγον ;
- OI.** ληστὰς ἔφασκες αὐτὸν ἄνδρας ἐννέπειν ;
 ὡς νιν κατακτείνειαν. εἰ μὲν οὖν ἔτι
 λέξει τὸν αὐτὸν ἀριθμόν, οὐκ ἐγὼ ἔκτανον·
 οὐ γὰρ γένοιτ' ἀν εἰς γε τοῖς πολλοῖς ἴσος. 845
 εἰ δ' ἄνδρ' ἐν' οἰόζωνον ἀυδήσει, σαφῶς
 τοῦτ' ἔστιν ἤδη τοῦργον εἰς ἐμὲ ῥέπον.
- IO.** ἀλλ' ὡς φανέν γε τοῦπος ὧδ' ἐπίστασο,
 κοῦκ ἔστιν αὐτῷ τοῦτό γ' ἐκβαλεῖν πάλιν·
 πόλις γὰρ ἤκουσ', οὐκ ἐγὼ μόνη, τάδε. 850
 εἰ δ' οὖν τι κάκτροποιτο τοῦ πρόσθεν λόγου,
 οὔτοι ποτ', ὄναξ, τόν γε Λαΐου φόνον
 φανεῖ δικαίως ὀρθόν, ὅν γε Λοξίας
 διεῖπε χρῆναι παιδὸς ἐξ ἑμοῦ θανεῖν.
 καίτοι νιν οὐ κείνος γ' ὁ δύστηνός ποτε. 855
 κατέκταν', ἀλλ' αὐτὸς πάροινθεν ὄλετο.
 ὥστ' οὐχὶ μαντείας γ' ἀν οὔτε τῆδ' ἐγὼ
 βλέψαιμ' ἀν εἶνεκ' οὔτε τῆδ' ἀν ὕστερον. |
- OI.** καλῶς νομίζεις. ἀλλ' ὅμως τὸν ἐργάτην
 πέμψον τιγὰ στελοῦντα μηδὲ τοῦτ' ἀφήσ. 860

10. πέμψω ταχύνασ' ἄλλ' ἴωμεν ἐς δόμους·
οὐδὲν γὰρ ἂν πράξαιμ' ἂν ὄν οὐ σοὶ φίλον.

Χ0. Στ. α'. εἴ μοι ξυνεΐη φέροντι
μοῖρα τὰν εὖσεπτον ἀγνεΐαν λόγων
ἔργων τε πάντων, ὧν νόμοι πρόκεινται 865
ὑψίποδες, οὐρανίαν
δι' αἰθέρα τεκνωθέντες, ὧν Ὀλυμπος
πατὴρ μόνος, οὐδέ νιν
θνατὰ φύσις ἀνέρων
ἔτικτε, οὐδὲ μήποτε λάθα κατακοιμάση. 870
μέγας ἐν τούτοις θεός, οὐδὲ γηράσκει.

*Αντ. α'. ὕβρις φυτεύει τύραννον·
ὕβρις, εἰ πολλῶν ὑπερπλησθῆ μάται,
ἃ μὴ ἴκαιρα μηδὲ συμφέροντα, 875
ἀκροτάταν εἰσαναβᾶσ'
ἄκραν ἀπότομον ὄρουσεν εἰς ἀνάγκαν,
ἐνθ' οὐ ποδὶ χρησίμῳ
χρηῖται. τὸ καλῶς δ' ἔχον
πόλει πάλαισμα μήποτε λῦσαι θεὸν αἰτοῦμαι. 880
θεὸν οὐ λήξω ποτὲ προστάτην ἴσχων.

Στ. β'. εἰ δέ τις ὑπέροπλα χερσὶν
ἢ λόγῳ πορεύεται,
Δίκας ἀφόβητος οὐδὲ 885
δαιμόνων ἔδη σέβων,
κακά νιν ἔλοιτο μοῖρα
δυσπότμου χάριν χλιδᾶς,
εἰ μὴ τὸ κέρδος κερδανεῖ δικαίως
καὶ τῶν ἀσέπτων ἔρξεται 890
ἢ τῶν ἀθίκτων ἔξεται ματᾶζων.
τίς ἐτι ποτ' ἐν τοῖσδ' ἀνήρ μύθων βέλη
φάρξεται ψυχᾶς ἀμύνειν ;

εἰ γὰρ αἱ τοιαῖδε πράξεις τίμιαι, 895
τί δεῖ με χορεύειν ; |

Ἄντ. β'. οὐκέτι τὸν ἄθικτον εἶμι
γὰς ἐπ' ὀμφαλὸν σέβων
οὐδ' ἐς τὸν Ἄβαισι ναὸν
οὐδὲ τὰν Ὀλυμπίαν, 900
εἰ μὴ τάδε χειροδείκτα
πᾶσιν ἀρμόσει βροτοῖς.
ἀλλ' ὧ κρατύνων, εἶπερ ὄρθ' ἀκούεις,
Ζεῦ, πάντ' ἀνάσσω, μὴ λάθοι
σὲ τάν τε σὰν ἀθάνατον αἰὲν ἀρχάν.
φθίνοντα γὰρ Πυθόχορηστα Λαῖτου 905
θέσφατ' ἐξαιροῦσιν ἤδη,
κούδαμοῦ τιμαῖς Ἀπόλλων ἐμφανής.
ἔρρει δὲ τὰ θεῖα. † 910

10. χώρας ἄνακτες, δόξα μοι παρεστάθη
ναοὺς ἰκέσθαι δαιμόνων, τὰδ' ἐν χεροῖν
στέφη λαβούση κάπιθυμιάματα.
ὑψοῦ γὰρ αἶρει θυμὸν Οἰδίπους ἄγαν
λύπαισι παντοίαισιν· οὐδ' ὀποῖ' ἀνήρ 915
ἔννουσ τὰ καινὰ τοῖς πάλαι τεκμαίρεται,
ἀλλ' ἔστι τοῦ λέγοντος, ἦν φόβους λέγῃ·
ὄτ' οὖν παραινῶσ' οὐδὲν ἐς πλεόν ποῶ,
πρὸς σ', ὧ Λύκει' Ἀπολλων, ἄγχιστος γὰρ εἶ,
ἰκέτις ἀφίγμαι τοῖσδε σὺν κατεύγμασιν, 920
ὅπως λύσιν τιν' ἡμῖν εὐαγῇ πόρης·
ὡς νῦν ὀκνοῦμεν πάντες ἐκπεληγμένον
κεῖνον βλέποντες ὡς κυβερνήτην νεῶς. |

ΑΓΓΕΛΟΣ

ἄρ' ἂν παρ' ὑμῶν, ὧ ξένοι, μάθοιμ' ὅπου 925
τὰ τοῦ τυράννου δόματ' ἐστὶν Οἰδίου;
μάλιστα δ' αὐτὸν εἶπατ' εἰ κάτισθ' ὅπου.

- ΧΟ. στέγαι μὲν αἶδε, καὐτὸς ἔνδον, ὦ ξένη·
 γυνὴ δὲ μήτηρ ἦδε τῶν κείνου τέκνων.
- ΑΓ. ἀλλ' ὀλβία τε καὶ ξὺν ὀλβίοις αἰεὶ
 γένοι', ἐκείνου γ' οὔσα παντελῆς δάμαρ. 930
- ΙΟ. αὐτῶς δὲ καὶ σύ γ', ὦ ξέν', ἄξιός γάρ εἰ
 τῆς εὐεπείας εἶνεκ'. ἀλλὰ φράζ', ὅτου
 χροῖζων ἀφίξειαι χῶτι σημηῆναι θέλων.
- ΑΓ. ἀγαθὰ δόμοις τε καὶ πόσει τῷ σῶ, γύναι.
- ΙΟ. τὰ ποῖα ταῦτα; παρὰ τίνος δ' ἀφιγμένος; 935
- ΑΓ. ἐκ τῆς Κορίνθου, τὸ δ' ἔπος, οὐξερῶ τάχα,
 ἦδοιο μὲν, πῶς δ' οὐκ ἄν; ἀσχάλλοις δ' ἴσως.
- ΙΟ. τί δ' ἔστι; ποῖαν δύναμιν ὧδ' ἔχει διπλῆν;
- ΑΓ. τύραννον αὐτὸν οὐπιχώριοι χθονὸς
 τῆς Ἰσθμίας στήσουσιν, ὡς ηἰδᾶτ' ἐκεῖ. 940
- ΙΟ. τί δ'; οὐχ ὁ πρέσβυς Πόλυβος ἐγκρατῆς ἔτι;
- ΑΓ. οὐ δῆτ', ἐπεὶ νιν θάνατος ἐν τάφοις ἔχει.
- ΙΟ. πῶς εἶπας; ἢ τέθνηκεν Οιδίπου πατήρ;
- ΑΓ. τέθνηκε Πόλυβος· εἰ δὲ μή, ἀξιώθαι θανεῖν. |
- ΙΟ. ὦ πρόσπολ', οὐχὶ δεσπότη τὰδ' ὡς τάχος 945
 μολοῦσα λέξεις; ὦ θεῶν μαντεύματα,
 ἴν' ἐστέ! τοῦτον Οιδίπους πάλαι τρέμων
 τὸν ἄνδρ' ἔφευγε μὴ κτάνοι. καὶ νῦν ὄδε
 πρὸς τῆς τύχης ὄλωλεν οὐδὲ τοῦδ' ὕπο. |
- ΟΙ. ὦ φίλτατον γυναικὸς Ἰοκάστης κἀρα, 950
 τί μ' ἐξεπέμψω δεῦρο τῶνδε δωμάτων;
- ΙΟ. ἄκουε τάνδρὸς τοῦδε καὶ σκόπει κλύων,
 τὰ σέμν' ἴν' ἦκει τοῦ θεοῦ μαντεύματα!
- ΟΙ. οὗτος δὲ τίς ποτ' ἐστὶ καὶ τί μοι λέγει;
- ΙΟ. ἐκ τῆς Κορίνθου, πατέρα τὸν σὸν ἀγγελῶν 955
 ὡς οὐκέτ' ὄντα Πόλυβον, ἀλλ' ὄλωλότα. |
- ΟΙ. τί φῆς, ξέν'; αὐτὸς μοι σὺ σημήνας γενοῦ.
- ΑΓ. εἰ τοῦτο πρῶτον δεῖ μ' ἀπαγγεῖλαι σαφῶς,
 εὐ ἴσθ' ἐκεῖνον θανάσιμον βεβηκότα.

- ΟΙ. πότρεα δόλοισιν ἢ νόσου ξυναλλαγῇ ; 960
- ΑΓ. σμικρὰ παλαιὰ σώματ' εὐνάζει ῥοπή.
- ΟΙ. νόσοις ὁ τλήμων, ὡς ἔοικεν, ἔφθιτο.
- ΑΓ. καὶ τῷ μακρῷ γε συμμετρούμενος χρόνω. |
- ΟΙ. φεῦ φεῦ, τί δήτ' ἄν, ὦ γύναι, σκοποῖτό τις 965
τὴν Πυθόμαντιν ἐστίαν ἢ τοὺς ἄνω
κλάζοντας ὄρνεις, ὧν ὑψηγητῶν ἐγὼ
κτενεῖν ἔμελλον πατέρα τὸν ἐμόν ; ὁ δὲ θανὼν
κεύθει κάτω δὴ γῆς· ἐγὼ δ' ὄδ' ἐνθάδε
ἄψαυστος ἔγχους—εἴ τι μὴ τῷμῳ πόθῳ
κατέφθιθ'· οὕτω δ' ἄν θανὼν εἶη ἐξ ἐμοῦ. 970
τὰ δ' οὖν παρόντα συλλαβὼν θεσπίσματα
κεῖται παρ' Ἄϊδη Πόλυβος ἄξι' οὐδενός. |
- ΙΟ. οὐκουν ἐγὼ σοι ταῦτα προύλεγον πάλαι ;
- ΟΙ. ἠῦδας· ἐγὼ δὲ τῷ φόβῳ παρηγόμην.
- ΙΟ. μὴ νῦν ἔτ' αὐτῶν μηδὲν ἐς θυμὸν βάλῃς. 975
- ΟΙ. καὶ πῶς τὸ μητρὸς λέκτρον οὐκ ὀκνεῖν με δεῖ ;
- ΙΟ. τί δ' ἄν φοβοῖτ' ἄνθρωπος, ᾧ τὰ τῆς τύχης
κρατεῖ, πρόνοια δ' ἐστὶν οὐδενός σαφῆς ;
εἰκῆ κράτιστον ζῆν, ὅπως δύναίτο τις.
σὺ δ' ἐς τὰ μητρὸς μὴ φοβοῦ νυμφεύματα. 980
πολλοὶ γὰρ ἤδη κἂν ὀνειράσιν βροτῶν
μητρὶ ξυνηναάσθησαν. ἀλλὰ ταῦθ' ὅτῳ
παρ' οὐδέν ἐστι, ῥᾶστα τὸν βίον φέρει.
- ΟΙ. καλῶς ἅπαντα ταῦτ' ἄν ἐξείρητό σοι,
εἰ μὴ 'κύρει ζῶσ' ἢ τεκοῦσα· νῦν δ' ἐπεὶ 985
ζῆ, πᾶσ' ἀνάγκη, κεῖ καλῶς λέγεις, ὀκνεῖν.
- ΙΟ. καὶ μὴν μέγας γ' ὀφθαλμὸς οἱ πατρὸς τάφοι.
- ΟΙ. μέγας, ξυνήμ'· ἀλλὰ τῆς ζώσης φόβος. |
- ΑΓ. ποίας δὲ καὶ γυναικὸς ἐκφοβεῖσθ' ὑπερ ;
- ΟΙ. Μερόπης, γεραιέ, Πόλυβος ἧς ᾧκει μέτα. 990
- ΑΓ. τί δ' ἔστ' ἐκείνης ὑμῖν ἐς φόβον φέρον ;
- ΟΙ. θεήλατον μάντευμα δεινόν, ὃ ξένε.

- ΑΓ. ἦ ῥητόν ; ἦ οὐχὶ θεμιτὸν ἄλλον εἰδέναί ;
- ΟΙ. μάλιστα γ'· εἶπε γὰρ με Λοξίας ποτὲ
 χρῆναι μιγῆναι μητρὶ τῆμαυτοῦ τό τε 995
 πατρῶον αἷμα χερσὶ ταῖς ἐμαῖς ἐλεῖν.
 ὦν εἶνεχ' ἡ Κόρινθος ἐξ ἐμοῦ πάλαι
 μακρὰν ἀπωκεῖτ', εὐτυχῶς μὲν, ἀλλ' ὅμως
 τὰ τῶν τεκόντων ὄμμαθ' ἠδιστον βλέπειν. |
- ΑΓ. ἦ γὰρ τάδ' ὀκνῶν κεῖθεν ἦσθ' ἀπόπτολις ; 1000
- ΟΙ. πατρός τε χρῆζων μὴ φονεὺς εἶναι, γέρον.
 ΑΓ. τί δῆτ' ἐγὼ οὐχὶ τοῦδε τοῦ φόβου σ', ἀναξ,
 ἐπέπερ εὐνους ἦλθον, ἐξελυσάμην ;
- ΟΙ. καὶ μὴν χάριν γ' ἂν ἀξίαν λάβοις ἐμοῦ.
- ΑΓ. καὶ μὴν μάλιστα τοῦτ' ἀφικόμην, ὅπως 1005
 σοῦ πρὸς δόμους ἐλθόντος εὖ πράξαιμί τι.
 ΟΙ. ἀλλ' οὐποτ' εἶμι τοῖς φυτεύσασίν γ' ὄμοῦ.
 ΑΓ. ὦ παῖ, καλῶς εἰ δῆλος οὐκ εἰδὼς τί δρῶς.
 ΟΙ. πῶς, ὦ γεραῖέ ; πρὸς θεῶν δίδασκέ με.
- ΑΓ. εἰ τῶνδε φεύγεις εἶνεκ' εἰς οἴκους μολεῖν. 1010
- ΟΙ. ταρβῶν γε μή μοι Φοῖβος ἐξέελθη σαφῆς.
 ΑΓ. ἦ μὴ μίασμα τῶν φυτευσάντων λάβης ;
 ΟΙ. τοῦτ' αὐτό, πρέσβυ, τοῦτό μ' εἰς αἰετὸν φρεβεῖ.
 ΑΓ. ἄρ' οἴσθα δῆτα πρὸς δίκης οὐδὲν τρέμων ;
 ΟΙ. πῶς δ' οὐχί, παῖς γ' εἰ τῶνδε γεννητῶν ἔφυν ; 1015
 ΑΓ. ὀθούνεκ' ἦν σοι Πόλυβος οὐδὲν ἐν γένει.
 ΟΙ. πῶς εἶπας ; οὐ γὰρ Πόλυβος ἐξέφυσέ με ;
 ΑΓ. οὐ μᾶλλον οὐδὲν τοῦδε ἀνδρός, ἀλλ' ἴσον.
 ΟΙ. καὶ πῶς ὁ φύσας ἐξ ἴσου τῷ μηδενί ;
- ΑΓ. ἀλλ' οὐ σ' ἐγείναι' οὔτ' ἐκεῖνος οὔτ' ἐγώ. | 1020
- ΟΙ. ἀλλ' ἀντὶ τοῦ δὴ παῖδά μ' ὠνομάζετο ;
 ΑΓ. δῶρόν ποτ', ἴσθι, τῶν ἐμῶν χειρῶν λαβῶν.
 ΟΙ. κἄθ' ὧδ' ἀπ' ἄλλης χειρὸς ἔστρεψεν μέγα ;
 ΑΓ. ἦ γὰρ πρὶν αὐτὸν ἐξέπεισ' ἀπαιδία.
 ΟΙ. σὺ δ' ἐμπολήσας ἦ τυχῶν μ' αὐτῷ δίδως ; 1025

- ΑΓ. εὐρών ναπαίαις ἐν Κιθαιρῶνος πτυχαῖς.
 ΟΙ. ὠδοιπόρεις δὲ πρὸς τί τούσδε τοὺς τόπους ;
 ΑΓ. ἐνταῦθ' ὄρειοις ποιμνίοις ἐπεστάτου.
 ΟΙ. ποιμὴν γὰρ ἦσθα κάπι θητεία πλάνης ;
 ΑΓ. σοῦ δ', ὦ τέκνον, σωτήρ γε τῷ τότ' ἐν χρόνῳ. 1030
 ΟΙ. τί δ' ἄλλος ἴσχοντ' ἐν κακοῖς με λαμβάνεις ;
 ΑΓ. ποδῶν ἂν ἄρθρα μαρτυρήσειεν τὰ σά.
 ΟΙ. οἴμοι, τί τοῦτ' ἀρχαῖον ἐννέπεις κακόν ;
 ΑΓ. λύω σ' ἔχοντα διατόρους ποδῶν ἀκμάς.
 ΟΙ. δεινόν γ' ὄνειδος σπαργάνων ἀνειλόμην. 1035
 ΑΓ. ὥστ' ὠνομάσθης ἐκ τύχης ταύτης ὅς εἰ. |
 ΟΙ. ὦ πρὸς θεῶν, πρὸς μητρὸς ἢ πατρός ; φράσον.
 ΑΓ. οὐκ οἶδ' ὁ δούς δὲ ταῦτ' ἐμοῦ λῶφον φρονεῖ.
 ΟΙ. ἦ γὰρ παρ' ἄλλου μ' ἔλαβες οὐδ' αὐτὸς τυχών ;
 ΑΓ. οὐκ, ἀλλὰ ποιμὴν ἄλλος ἐκδίδωσί μοι. 1040
 ΟΙ. τίς οὗτος ; ἢ κάτοισθα δηλῶσαι λόγῳ ;
 ΑΓ. τῶν Λαίου δήπου τις ὠνομάζετο.
 ΟΙ. ἦ τοῦ τυράννου τῆσδε γῆς πάλαι ποτέ ;
 ΑΓ. μάλιστα· τούτου τάνδρός οὗτος ἦν βοτήρ. |
 ΟΙ. ἦ καῖσ' ἔτι ζῶν οὗτος ὥστ' ἰδεῖν ἐμέ ; 1045
 ΑΓ. ὑμεῖς γ' ἄριστ' εἰδεῖτ' ἂν οὐπιχώριοι.
 ΟΙ. ἔστιν τις ὑμῶν τῶν παρεστώτων πέλας,
 ὅστις κάτοιδε τὸν βοτήρ*, ὃν ἐννέπει,
 εἴτ' οὖν ἐπ' ἀγρῶν εἴτε κἀνθάδ' εἰσιδῶν ;
 σημήναθ', ὡς ὁ καιρὸς ἠύρησθαι τάδε. | 1050
 ΧΟ. οἶμαι μὲν οὐδέν' ἄλλον ἢ τὸν ἐξ ἀγρῶν,
 ὃν κἀμάτευες πρόσθεν εἰσιδεῖν· ἀτὰρ
 ἦδ' ἂν τὰδ' οὐχ ἦκιστ' ἂν Ἰοκάστη λέγοι.
 ΟΙ. γύναι, νοεῖς ἐκεῖνον, ὄντιν' ἀρτίως
 μολεῖν ἐφιμέεσθα, τόν θ' οὗτος λέγει— 1055
 ΙΟ. τί δ' ὄντιν' εἶπε ; μηδὲν ἐντραπῆς· τὰ δὲ
 ῥηθέντα βούλου μηδὲ μεμνησθαι μάτην.
 ΟΙ. οὐκ ἂν γένοιτο τοῦθ', ὅπως ἐγὼ λαβῶν

- σημεῖα τοιαῦτ' οὐ φανῶ τοῦμόν γένος.
 10. μὴ πρὸς θεῶν, εἴπερ τι τοῦ σαυτοῦ βίου 1060
 κήδη, ματεύσης τοῦθ'. ἄλις νοσοῦσ' ἐγώ. |
21. θάρσει. σὺ μὲν γὰρ οὐδ' ἐὰν τρίτης ἐγὼ
 μητρὸς φανῶ τρίδουλος, ἐκφανῆ κακῆ.
 10. ὅμως πιθοῦ μοι, λίσσομαι· μὴ δρᾶ τάδε.
 01. οὐκ ἂν πιθοίμην μὴ οὐ τὰδ' ἐκμαθεῖν σαφῶς. 1065
 10. καὶ μὴν φρονοῦσά γ' εὖ τὰ λῶστα σοι λέγω.
 01. τὰ λῶστα τοίνυν ταῦτά μ' ἀλγύνει πάλαι.
 10. ὦ δύσποτμ', εἴθε μήποτε γνοίης ὅς εἰ !
 01. ἄξει τις ἐλθὼν δεῦρο τὸν βοτῆρά μοι ;
 ταύτην δ' ἐᾶτε πλουσίῳ χαίρειν γένει. | 1070
 10. τοῦ λού, δύστηνε· τοῦτο γάρ σ' ἔχω
 μόνον προσειπεῖν, ἄλλο δ' οὐποθ' ὕστερον.
 Χ0. τί ποτε βέβηκεν, Οιδίπους, ὑπ' ἀγρίας
 ἄξασα λύπης ἢ γυνή ; δέδοιχ' ὅπως
 μὴ ἐκ τῆς σιωπῆς τῆσδ' ἀναρρήξει κακά. | 1075
 01. ὅποια χρῆζει ῥηγνύτω· τοῦμόν δ' ἐγώ,
 κεῖ σμικρὸν ἐστὶ, σπέρμ' ἰδεῖν βουλήσομαι.
 αὕτη δ' ἴσως, φρονεῖ γὰρ ὡς γυνὴ μέγα,
 τὴν δυσγένειαν τὴν ἐμὴν αἰσχύνεται.
 ἐγὼ δ' ἐμαυτὸν παῖδα τῆς Τύχης νέμων 1080
 τῆς εὖ διδούσης οὐκ ἀτιμασθήσομαι.
 τῆς γὰρ πέφυκα μητρός· οἱ δὲ συγγενεῖς
 μῆνές με μικρὸν καὶ μέγαν διώρισαν.
 τοίόσδε δ' ἐκφύς οὐκ ἂν ἐξέλθοιμ' ἔτι
 ποτ' ἄλλος, ὥστε μὴ ἐκμαθεῖν τοῦμόν γένος. | 1085
- Χ0. Στ. εἴπερ ἐγὼ μάντις εἰμι καὶ κατὰ γνώμαν ἴδρις,
 οὐ τὸν Ὀλυμπον ἀπειρών, ὦ Κιθαιρών,
 οὐκ ἔση τὰν αὔριον 1090
 πανσέληνον, μὴ οὐ σέ γε καὶ πατριώταν Οιδίπου
 καὶ τροφὸν καὶ ματέρ' αὔξειν,

καὶ χορεύεσθαι πρὸς ἡμῶν, ὡς ἐπίηρα φέροντα τοῖς
 ἔμοις τυράννοις. 1095
 ἴηιε Φοῖβε, σοὶ δὲ ταῦτ' ἀρέστ' εἶη. |

Ἄντ. τίς σε, τέκνον, τίς σ' ἔτικτε τᾶν μακραιώνων κορᾶν
 Πανὸς ὄρεσιβάτα πατρὸς πελασθεῖς; 1100
 ἢ σέ γ' εὐνάτειρα
 Λοξίου; τῷ γὰρ πλάκες ἀγρόνομοι πᾶσαι φίλαι·
 εἶθ' ὁ Κυλλάνας ἀνάσπων,
 εἶθ' ὁ Βακχεῖος θεὸς ναίων ἐπ' ἄκρων ὄρέων σ' 1105
 εὐρημα δέξαιτ' ἔκ του
 Νυμφᾶν Ἐλικωνίδων, αἷς πλεῖστα συμπαίξει. |

- ΟΙ. εἰ χεῖρ τι κάμει μὴ ξυναλλάξαντά πω, 1110
 πρέσβεις, σταθμᾶσθαι, τὸν βοτῆρ' ὄρᾶν δοιῶ,
 ὄνπερ πάλαι ζητοῦμεν· ἔν τε γὰρ μακροῦ
 γήρα ξυνάδει τῷδε τάνδρῳ σύμμετρος,
 ἄλλως τε τοὺς ἄγοντας ὥσπερ οἰκέτας
 ἔγνωκ' ἑμαυτοῦ· τῆ δ' ἐπιστήμῃ σύ μου 1115
 προύχοις τάχ' ἂν που, τὸν βοτῆρ' ἰδὼν πάρος.
 ΧΟ. ἔγνωκα γάρ, σάφ' ἴσθι· Λαῖτου γὰρ ἦν,
 εἶπερ τις ἄλλος, πιστὸς ὡς νομεὺς ἀνὴρ. |
 ΟΙ. σὲ πρῶτ', ἐρωτῶ, τὸν Κορίνθιον ξένον.
 ἦ τόνδε φράζεις; ΑΓ. τοῦτον, ὄνπερ εἰσορᾷς. 1120
 ΟΙ. οὗτος σύ, πρέσβυ, δευρό μοι φῶναι βλέπων
 ὅσ' ἂν σ' ἐρωτῶ. Λαῖτου ποτ' ἦσθα σύ;

ΘΕΡΑΠΩΝ

- ἦ δοῦλος οὐκ ὠνητός, ἀλλ' οἶκοι τραφεῖς.
 ΟΙ. ἔργον μεριμνῶν ποῖον ἢ βίον τίνα;
 ΘΕ. ποιμναις τὰ πλεῖστα τοῦ βίου συνειπόμην. 1125
 ΟΙ. χώροις μάλιστα πρὸς τίσι ξύναυλος ὢν;
 ΘΕ. ἦν μὲν Κιθαιρῶν, ἦν δὲ πρόσχωρος τόπος. |
 ΟΙ. τὸν ἄνδρα τόνδ' οὖν οἶσθα τῆδέ που μαθῶν;
 Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

- ΘΕ. τί χρῆμα δρῶντα ; ποῖον ἄνδρα καὶ λέγεις ;
- ΟΙ. τόνδ', ὅς πάρεστιν· ἢ ξυναλλάξας τί πως ; 1130
- ΘΕ. οὐχ ὥστε γ' εἰπεῖν ἐν τάχει μνήμης ἄπο.
- ΑΓ. κοῦδέν γε θαῦμα, δέσποτ'· ἀλλ' ἐγὼ σαφῶς
ἀγνώτ' ἀναμνήσω νιν. εὖ γὰρ οἶδ' ὅτι
κάτοιδεν, ἦμος τὸν Κιθαιρῶνος τόπον
ὁ μὲν διπλοῖσι ποιμνίοις, ἐγὼ δ' ἐνὶ 1135
ἐπλησίαζον τῷδε τάνδρῳ τρεῖς ὅλους
ἕξ ἡρος εἰς ἀρκτοῦρον ἐκμήνους χρόνους·
χειμῶνι δ' ἤδη τὰμά τ' εἰς ἔπαυλ' ἐγὼ
ἤλαυνον οὗτός τ' ἐς τὰ Λαΐου σταθμά.
λέγω τι τούτων ἢ οὐ λέγω πεπραγμένον ; 1140
- ΘΕ. λέγεις ἀληθῆ, καίπερ ἐκ μακροῦ χρόνου.
- ΑΓ. φέρ' εἰπέ νῦν, τότ' οἶσθα παιδά μοι τινα
δούς, ὡς ἐμαυτῷ θρέμμα θρεψαίμην ἐγώ ;
- ΘΕ. τί δ' ἐστί ; πρὸς τί τοῦτο τοῦπος ἱστορεῖς ;
- ΑΓ. ὄδ' ἐστίν, ὃ τᾶν, κείνος, ὅς τότ' ἦν νέος. 1145
- ΘΕ. οὐκ εἰς ὄλεθρον ; οὐ σιωπήσας ἔση ;
- ΟΙ. ἄ, μὴ κόλαζε, πρέσβυ, τόνδ', ἐπεὶ τὰ σά
δεῖται κολαστοῦ μᾶλλον ἢ τὰ τοῦδ' ἔπη.
- ΘΕ. τί δ', ὦ φέριστι δεσποτῶν, ἀμαρτάνω ;
- ΟΙ. οὐκ ἐννέπων τὸν παῖδ', ὃν οὗτος ἱστορεῖ. 1150
- ΘΕ. λέγει γὰρ εἰδῶς οὐδέν, ἀλλ' ἄλλως πονεῖ.
- ΟΙ. σὺ πρὸς χάριν μὲν οὐκ ἔρεῖς, κλαίων δ' ἔρεῖς.
- ΘΕ. μὴ δῆτα, πρὸς θεῶν, τὸν γέροντά μ' αἰκίση.
- ΟΙ. οὐχ ὡς τάχος τις τοῦ)' ἀποστρέψει χέρας ;
- ΘΕ. δύστηνος ! ἀντὶ τοῦ ; τί προσχρήζων μαθεῖν ; 1155
- ΟΙ. τὸν παῖδ' ἔδωκας τῷδ', ὃν οὗτος ἱστορεῖ ;
- ΘΕ. ἔδωκ'· ὀλέσθαι δ' ὄφελον τῆδ' ἡμέρα.
- ΟΙ. ἀλλ' ἐς τὸδ' ἤξεις μὴ λέγων γε τοῦνδικον.
- ΘΕ. πολλῶ γε μᾶλλον, ἦν φράσω, διόλλυμαι.
- ΟΙ. ἀνὴρ ὄδ', ὡς ἔοικεν, ἐς τριβὰς ἐλά. 1160
- ΘΕ. οὐ δῆτ' ἔγωγ', ἀλλ' εἶπον, ὡς δοίην, πάλαι.

- ΟΙ. πόθεν λαβών ; οἰκεῖον ἢ ἕ ἄλλου τινός ;
 ΘΕ. ἔμὸν μὲν οὐκ ἔγωγ', ἐδεξάμην δέ του.
 ΟΙ. τίνος πολιτῶν τῶνδε κάκ ποίας στέγης ;
 ΘΕ. μὴ πρὸς θεῶν, μή, δέσποθ', ἱστόρει πλέον. 1165
 ΟΙ. ὄλωλας, εἴ σε ταῦτ' ἐρήσομαι πάλιν.
 ΘΕ. τῶν Λαΐου τοίνυν τις ἦν γεννημάτων.
 ΟΙ. ἦ δοῦλος ἢ κείνου τις ἐγγενῆς γεγώς ;
 ΘΕ. οἴμοι, πρὸς αὐτῷ γ' εἰμὶ τῷ δεινῷ λέγειν.
 ΟΙ. κἄγωγ' ἀκούειν· ἀλλ' ὅμως ἀκουστέον. 1170
 ΘΕ. κείνου γέ τοι δὴ παῖς ἐκλήζεθ'· ἢ δ' ἔσω
 κάλλιστ' ἂν εἴποι σὴ γυνὴ τάδ' ὡς ἔχει.
 ΟΙ. ἦ γὰρ δίδωσιν ἤδε σοι ; ΘΕ. μάλιστα, ἄναξ.
 ΟΙ. ὡς πρὸς τί χρείας ; ΘΕ. ὡς ἀναλώσαιμί νιν.
 ΟΙ. τεκοῦσα τλήμων ; ΘΕ. θεσφάτων γ' ὄκνω κακῶν. 1175
 ΟΙ. ποίων ; ΘΕ. κτενεῖν νιν τοὺς τεκόντας ἦν λόγος.
 ΟΙ. πῶς δῆτ' ἀφῆκας τῷ γέροντι τῷδε σύ ;
 ΘΕ. κατοικίσις, ὦ δέσποθ', ὡς ἄλλην χθόνα
 δοκῶν ἀποίσειν, αὐτὸς ἔνθεν ἦν. ὁ δὲ
 κάκ' ἐς μέγιστ' ἔσφωσεν· εἰ γὰρ οὔτος εἶ, 1180
 ὄν φησιν οὔτος, ἴσθι δύσποτμος γεγώς. |
 ΟΙ. ἰοὺ ἰοὺ ! τὰ πάντ' ἄρ' ἐξήκει σαφῆ !
 ὦ φῶς, τελευταῖόν σε προσβλέψαιμι νῦν,
 ὅστις πέφασμαι φύς τ' ἀφ' ὧν οὐ χρῆν, ξὺν οἷς τ'
 οὐ χρῆν ὀμιλῶν, οὓς τέ μ' οὐκ ἔδει κτανῶν. ↓ 1185
- ΧΘ. Στ. α'. ἰὼ γενεαὶ βροτῶν,
 ὡς ὑμᾶς ἴσα καὶ τὸ μη-
 δὲν ζώσας ἐναριθμῶ !
 τίς γάρ, τίς ἀνὴρ πλέον
 τᾶς εὐδαιμονίας φέρει 1190
 ἢ τοσοῦτον, ὅσον δοκεῖν
 καὶ δόξαντ' ἀποκλῖναι ;
 τὸν σόν τοι παράδειγμ' ἔχων,

τὸν σὸν δαίμονα, τὸν σόν, ὦ
 τλᾶμον Οιδιπόδα, βροτῶν
 οὐδὲν μακαρίζω. | 1195

*Αντ. α'. ὅστις καθ' ὑπερβολὰν
 τοξεύσας ἐκράτησε τοῦ
 πάντ' εὐδαίμονος ὄλβου,
 ὦ Ζεῦ, κατὰ μὲν φθίσας
 τὰν γαμφώνυχα παρθένον
 χρησμοφδόν, θανάτων δ' ἐμᾶ
 χῶρα πύργος ἀνέστα. 1200
 ἐξ οὗ καὶ βασιλεὺς καλῇ
 ἐμὸς καὶ τὰ μέγιστ' ἐτιμάθης, ταῖς μεγάλαισιν ἐν
 Θήβαισιν ἀνάσσων. |

Στ. β'. τὰ νῦν δ' ἀκούειν τίς ἀθλιώτερος ;
 τίς ἄταις ἀγρίαις, τίς ἐν πόνοις 1205
 ξύνοικος ἀλλαγᾶ βίου ;
 ἰὼ κλεινὸν Οιδίπου κᾶρα,
 πῶς γάμου λιμὴν αὐτὸς ἤρκεσεν
 παιδὶ καὶ πατρὶ θαλαμηπόλῳ πεσεῖν,
 πῶς ποτε, πῶς ποθ' αἱ πατρῶαί σ' ἄλοκες φέρειν,
 [τάλας, 1210
 σῖγ' ἐδυνάσθησαν ἐς τοσόνδε ; |

*Αντ. β'. ἐφευρὲ σ' ἄκονθ' ὁ πάνθ' ὄρων χρόνος,
 δικάζει τὸν ἄγαμον γάμον πάλαι
 τεκνοῦντα καὶ τεκνούμενον. 1215
 ἰὼ, Λαίτιον ὦ τέκνον,
 εἴθε σ' εἴθε σε μήποτ' εἰδόμαν.
 δύρομαι γὰρ ὡς περὶ ἀλλ' ἰαχέων
 ἐκ στομάτων. τὸ δ' ὀρθὸν εἰπεῖν, ἀνέπνευσά τ' ἐκ
 [σέθεν 1220

καὶ κατεκοίμασα τοῦμόν ὄμμα. |

ΕΞΑΓΓΕΛΟΣ

ὦ γῆς μέγιστα τῆσδ' αἰεὶ τιμώμενοι,
οἷ' ἔργ' ἀκούσεσθ', οἷα δ' εἰσόψεσθ', ὅσον δ'
ἀρεῖσθε πένθος, εἴπερ ἐγγενῶς ἔτι 1225
τῶν Λαβδακείων ἐντρέπεσθε δωμάτων!

οἶμαι γὰρ οὐτ' ἂν Ἴστρον οὔτε Φᾶσιν ἂν
νίψαι καθαροῦ τήνδε τὴν στέγην, ὅσα
κεύθει, τὰ δ' αὐτίκ' ἔς τὸ φῶς φανεῖ, κακὰ
ἐκόντα κοῦκ ἄκοντα. τῶν δὲ πημονῶν 1230
μάλιστ' λυποῦσ', αἱ φανῶσ' αὐθαίρετοι. |

ΧΟ. λείπει μὲν οὐδ' ἂ πρόσθεν ἦδεμεν τὸ μὴ οὐ
βαρύστον εἶναι· πρὸς δ' ἐκείνοισιν τί φῆς;

ΕΞ. ὁ μὲν τάχιστος τῶν λόγων εἶπεῖν τε καὶ
μαθεῖν, τέθνηκε θεῖον Ἰοκάστης κἄρα. 1235

ΧΟ. ὦ δυστάλαινα, πρὸς τίνος ποτ' αἰτίας;

ΕΞ. αὐτὴ πρὸς αὐτῆς; τῶν δὲπραχθέντων τὰ μὲν
ἄλγιστ' ἄπεστιν· ἡ γὰρ ὄψις οὐ πάρα.
ὅμως δ' ὅσον γε κἂν ἐμοὶ μνήμης ἔνι,
πεύσῃ τὰ κείνης ἀθλίας παθήματα. | 1240

ὅπως γὰρ ὀργῇ χρωμένη παρῆλθ' ἔσω
θυρῶνος, ἴετ' εὐθὺ πρὸς τὰ νυμφικὰ
λέγη, κόμην σπῶσ' ἀμφιδεξίοις ἀκμαῖς.
πύλας δ' ὅπως ἐσῆλθ', ἐπιρράξασ' ἔσω
καλεῖ τὸν ἦδη Λάιον πάλαι νεκρόν, 1245

μνήμην παλαιῶν σπερμάτων ἔχουσ', ὕφ' ὧν
θάνοι μὲν αὐτός, τὴν δὲ τίκτουςαν λίποι
τοῖς οἷσιν αὐτοῦ δύστεκνον παιδουργίαν.
γοᾶτο δ' εὐνάς, ἔνθα δύστηνος διπλοῦς
ἐξ ἀνδρὸς ἄνδρα καὶ τέκν' ἐκ τέκνων τέκοι. 1250

χῶπως μὲν ἐκ τῶνδ' οὐκέτ' οἷδ' ἀπόλλυται. |

βοῶν γὰρ εἰσέπαισεν Οἰδίπους, ὕφ' οὗ

οὐκ ἦν τὸ κείνης ἐκθεάσασθαι κακόν,
 ἀλλ' εἰς ἐκεῖνον περιπολοῦντ' ἐλεύσομεν.
 φοιτᾷ γὰρ ἡμᾶς ἔγχος ἕξαιτῶν πορεῖν, 1255
 γυκαϊκά τ' οὐ γυναῖκα, μητρῶαν δ' ὅπου
 κίχοι διπλῆν ἄρουραν οὗ τε καὶ τέκνων. |
 λυσσῶντι δ' αὐτῷ δαιμόνων δείκνυσί τις·
 οὐδεὶς γὰρ ἀνδρῶν, οἱ παρῆμεν ἐγγύθεν.
 δεινὸν δ' αὖσας ὡς ὑφηγητοῦ τινος 1260
 πύλαις διπλαῖς ἐνήλατ', ἐκ δὲ πυθμένων
 ἔκλινε κοῖλα κληῖθρα κάμπιπτει στέγη,
 οὗ δὴ κρεμαστήν τὴν γυναῖκ' ἐσείδομεν,
 πλεκταῖς ἐώραις ἐμπεπλεγμένην. | ὁ δὲ 1265
 ὅπως ὄρα νιν, δεινὰ βρυχηθεὶς τάλας,
 χαλᾷ κρεμαστήν ἀρτάνην· ἐπεὶ δὲ γῆ
 ἔκειτο τλήμων, δεινὰ δ' ἦν τάνθ' ἐνδ' ὄρα·
 ἀποσπᾶσας γὰρ εἰμάτων χρυσηλάτους
 περόνας ἀπ' αὐτῆς, αἷσιν ἐξεστέλλετο, 1270
 ἄρας ἔπαισεν ἄρθρα τῶν αὐτοῦ κύκλων,
 αὐδῶν τοιαῦθ', ὀθούνεκ' οὐκ ὄψοιντό νιν
 οὔθ' οἱ ἔπασχεν οὔθ' ὅποι' ἔδρα κακά,
 ἀλλ' ἐν σκότῳ τὸ λοιπὸν οὐς μὲν οὐκ ἔδει
 ὀψοῖσθ', οὐς δ' ἔχρηξεν οὐ γνωσοῖατο.
 τοιαῦτ' ἐφυμνῶν πολλάκις τε κοῦχ ἅπαξ 1275
 ἦρασσ' ἐπαίρων βλέφαρα· φοῖναι δ' ὁμοῦ
 γλῆναι γένει' ἔτεγγον, οὐδ' ἀνίσσαν
 φόνου μυδώσας σταγόνας, ἀλλ' ὁμοῦ μέλας
 ὄμβρος χαλάζης αἵματοῦς ἐτέγγετο. |
 τάδ' ἐκ δυοῖν ἔρρωγεν, οὐ μόνου κάτα, 1280
 ἀλλ' ἀνδρὶ καὶ γυναικὶ συμμιγῆ κακά.
 ὁ πρὶν παλαιὸς δ' ὄλβος ἦν πάροιθε μὲν
 ὄλβος δικαίως· νῦν δὲ τῆδε θῆμέρα
 στεναγμός, ἄτη, θάνατος, αἰσχύνη, κακῶν
 ὅσ' ἐστὶ πάντων ὀνόματ', οὐδέν ἐστ' ἀπόν. | 1285

- ΧΟ.** νῦν δ' ἔσθ' ὁ τλήμων ἐν τίνι σχολῇ κακοῦ ;
- ΕΞ.** βοᾷ διοίγειν κληῖθρα καὶ δηλοῦν τινα
 τοῖς πᾶσι Καδμείοισι τὸν πατροκτόνον,
 τὸν μητρὸς—αὐδῶν ἀνόσι', οὐδὲ ῥητά μοι,
 ὡς ἐκ χθονὸς ῥίψων ἑαυτόν, οὐδ' ἔτι 1290
 μενῶν δόμοις ἀραῖος, ὡς ἠράσατο.
 ῥώμης γε μέντοι καὶ προηγητοῦ τινος
 δεῖται· τὸ γὰρ νόσημα μεῖζον ἢ φέρειν. |
 δείξει δὲ καὶ σοί· κληῖθρα γὰρ πυλῶν τάδε
 διοίγεται· θέαμα δ' εἰσόψει τάχα 1295
 τοιοῦτον, οἶον καὶ στυγοῦντ' ἐποικτίσαι. |
- ΧΟ.** ὦ δεινὸν ἰδεῖν πάθος ἀνθρώποις,
 ὦ δεινότατον πάντων, ὅσ' ἐγὼ
 προσέκυρσ' ἤδη, τίς σ' ὦ τλήμων,
 προσέβη μανία; τίς ὁ πηδήσας 1300
 μεῖζονα δαίμων τῶν μακίστων
 πρὸς σῆ δυσδαίμονι μοίρα;
 ἀλλ' οὐδ' ἐσιδεῖν δύναμαί σ' ἐθέλων
 πόλλ' ἀνερέσθαι, πολλὰ πυθέσθαι,
 πολλὰ δ' ἀθρῆσαι 1305
 τοῖαν φρίκην παρέχεις μοι. |
- ΟΙ.** αἰαῖ αἰαῖ, δύστανος ἐγώ,
 ποῖ γὰς φέρομαι τλάμων; πᾶ μοι
 φθογγὰ διαπεπέταται; φοράδην, 1310
 ὦ δαῖμον, ἐνήλω!
- ΧΟ.** ἐς δεινόν, οὐδ' ἀκουστόν, οὐδ' ἐπόψιμον. |
- ΟΙ.** Σ· α· ἰὼ σκότου
 νέφος ἐμὸν ἀπότροπον, ἐπιπλόμενον ἄφατον,
 ἀδάματόν τε καὶ δυσούριστον ὄν. 1315
 οἴμοι,
 οἴμοι, μάλ' αὔθις! οἶον εἰσέδου μ' ἅμα

- κέντρων τε τῶνδ' οἷστρομα καὶ μνήμη κακῶν!
ΧΟ. καὶ θαυμά γ' οὐδὲν ἐν τοσοῖσδε πήμασιν
 διπλᾶ σε πενθεῖν καὶ διπλᾶ φορεῖν κακὰ. 1320
- ΟΙ.** Ἄντ. α'. ἰὼ φίλος,
 σὺ μὲν ἐμὸς ἐπίπολος ἔτι μόνιμος· ἔτι γὰρ
 ὑπομένεις με τυφλὸν κηδεύων.
 φεῦ φεῦ!
 οὐ γάρ με λήθεις, ἀλλὰ γιγνώσκω σαφῶς, 1325
 καίπερ σκοτεινός, τήν γε σὴν αὐδὴν ὁμως. |
- ΧΟ.** ὦ δεινὰ δράσας, πῶς ἔτλης τοιαῦτα σὰς
 ὄψεις μαρᾶναι; τίς σ' ἐπῆρε δαιμόνων;
- ΟΙ.** Στ. β'. Ἀπόλλων τάδ' ἦν, Ἀπόλλων, φίλοι,
 ὁ κακὰ τελῶν ἐμὰ τάδ' ἐμὰ πάθεα, 1330
 ἔπαισε δ' αὐτόχειρ νιν οὔτις, ἀλλ' ἐγὼ τλάμων.
 τί γὰρ ἔδει μ' ὄρᾶν,
 ὅτω γ' ὄρωντι μηδὲν ἦν ἰδεῖν γλυκύ; 1335
- ΧΟ.** ἦν ταυθ' ὅπωςπερ καὶ σὺ φῆς.
- ΟΙ.** τί δῆτ' ἐμοὶ βλεπτὸν ἢ
 στερκτὸν ἢ προσήγορον
 ἔτ' ἔστ' ἀκούειν ἠδονᾶ, φίλοι;
 ἀπάγεται ἐκτόπιον ὅτι τάχιστα με, 1340
 ἀπάγεται, ὦ φίλοι, τὸν μέγ' ὀλέθριον,
 τὸν καταρατότατον, ἔτι δὲ καὶ θεοῖς 1345
 ἐχθρότατον βροτῶν. |
- ΧΟ.** δείλαιε τοῦ νοῦ τῆς τε συμφορᾶς ἴσον,
 ὡς ἠθέλησα μηδέ σ' ἄν γνῶναί ποτε!
- ΟΙ.** Ἄν. β'. ὄλοιθ' ὅστις ἦν, ὅς ἀγρίας πέδας
 νομάδος ἐπιποδίας ἔλαβέ μ' ἀπὸ τε φόνου 1350
 ἔρυτο κἀνέσφωσεν, οὐδὲν ἐς χάριν πράσσω.
 τότε γὰρ ἄν θανὼν

- οὐκ ἦ φίλοισιν οὐδ' ἐμοὶ τοσόνδ' ἄχος. 1355
- ΧΘ.** θέλοντι κάμοι τοῦτ' ἄν ἦν.
- ΟΙ.** οὐκουν πατρός γ' ἄν φονεὺς
ἦλθον οὐδὲ νυμφίος
βροτοῖς ἐκλήθην ὧν ἔφυν ἄπο.
νῦν δ' ἄθεος μὲν εἰμ', ἀνοσίων δὲ παῖς, 1360
ὁμογενῆς δ' ἀφ' ὧν αὐτὸς ἔφυν τάλας.
εἰ δέ τι πρεσβύτερον ἔφου κακοῦ κακόν, 1365
τοῦτ' ἔλαχ' Οἰδίπους. |
- ΧΘ.** οὐκ οἶδ' ὅπως σε φῶ βεβουλεῦσθαι καλῶς·
κρείσσων γὰρ ἦσθα μηκέτ' ὧν ἦ ζῶν τυφλός.
- ΟΙ.** ὡς μὲν τάδ' οὐχ ὧδ' ἔστ' ἄριστ' εἰργασμένα,
μή μ' ἐκδίδασκε μηδὲ συμβούλευ' ἔτι. 1370
ἐγὼ γὰρ οὐκ οἶδ' ὅμμασιν ποίοις βλέπων
πατέρα ποτ' ἄν προσεῖδον εἰς Ἄιδου μολῶν
οὐδ' αὖ τάλαιναν μητέρ', οἷν ἐμοὶ δυοῖν
ἔργ' ἐστὶ κρείσσον' ἀγχόνης εἰργασμένα.
ἀλλ' ἢ τέκνων δῆτ' ὄψις ἦν ἐφίμερος, 1375
βλαστοῦσ' ὅπως ἔβλαστε, προσλεύσσειν ἐμοί ;
οὐ δῆτα τοῖς γ' ἐμοῖσιν ὀφθαλμοῖς ποτε,
οὐδ' ἄστυ γ' οὐδὲ πύργος οὐδὲ δαιμόνων
ἀγάλαθ' ἱερά θ', ὧν ὁ παντλήμων ἐγὼ
κάλλιστ' ἀνὴρ εἰς ἔν γε ταῖς Θήβαις τραφεῖς 1380
ἀπεστέρησ' ἐμαυτόν, αὐτὸς ἐννέπων
ὠθεῖν ἅπαντας τὸν ἀσεβῆ, τὸν ἐκ θεῶν
φανέντ' ἀναγνον καὶ γένους τοῦ Λαΐου.
τοιάνδ' ἐγὼ κηλῖδα μηνύσας ἐμὴν
ὀρθοῖς ἔμελλον ὅμμασιν τούτους ὄρᾶν ; | 1385
ἦκιστά γ'· ἀλλ' εἰ τῆς ἀκουούσης ἔτ' ἦν
πηγῆς δι' ὧτων φραγμός, οὐκ ἄν ἐσχόμην
τὸ μὴ ἀποκλῆσαι τοῦμὸν ἄθλιον δέμας,
ἵν' ἦ τυφλός τε καὶ κλύων μηδέν· τὸ γὰρ
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

- τὴν φροντίδ' ἔξω τῶν κακῶν οἰκεῖν γλυκύ. | 1390
 ἰὼ Κιθαιρών, τί μ' ἐδέχου; τί μ' οὐ λαβῶν
 ἔκτεινας εὐθύς, ὡς ἔδειξα μήποτε
 ἔμαυτὸν ἀνθρώποισιν ἔνθεν ἢ γεγώς;
 ὦ Πόλυβε καὶ Κόρινθε καὶ τὰ πάτρια
 λόγῳ παλαιὰ δώμαθ', οἶον ἄρά με 1395
 κάλλος κακῶν ὑπουλον ἔξεθρέψατε!
 νῦν γὰρ κακός τ' ὢν κακῶν εὐρίσκομαι.
 ὦ τρεῖς κέλευθοι καὶ κεκρυμμένη νάπη
 δρυμός τε καὶ στενωπὸς ἐν τριπλαῖς ὁδοῖς,
 αἶ τοῦμόν αἶμα τῶν ἐμῶν χειρῶν ἄπο 1400
 ἐπίετε πατρός, ἄρά μου μέμνησθ' ἔτι
 οἷ' ἔργα δράσας ὑμῖν εἶτα δεῦρ' ἰὼν
 ὅποι' ἔπρασσον αὐτίς; ὦ γάμοι, γάμοι,
 ἐφύσαθ' ἡμᾶς καὶ φυτεύσαντες πάλιν
 ἀνεῖτε ταῦτ' ὄσπρμα, κάπεδείξατε 1405
 πατέρας, ἀδελφούς, παῖδας, αἶμ' ἐμφύλιον,
 νύμφας, γυναῖκας μητέρας τε χῶπόσα
 αἴσχιστ' ἐν ἀνθρώποισιν ἔργα γίγνεται. |
 ἀλλ' οὐ γὰρ αὐδᾶν ἔσθ' ἄ μηδὲ δρᾶν καλόν,
 ὅπως τάχιστα πρὸς θεῶν ἔξω μέ που 1410
 καλύψατ' ἢ φονεύσατ' ἢ θαλάσσιον
 ἐκρίψατ', ἔνθα μήποτ' εἰσόψεσθ' ἔτι.
 ἴτ', ἀξιώσατ' ἀνδρὸς ἀθλίου θιγεῖν.
 πίθεσθε, μὴ δείσητε· τὰμὰ γὰρ κακὰ
 οὐδεὶς οἶός τε πλὴν ἐμοῦ φέρειν βροτῶν. | 1415
- ΧΘ.** ἀλλ' ὦν ἐπαιτεῖς ἐς δέον πάρεσθ' ὅδε
 Κρέων τὸ πρᾶσσειν καὶ τὸ βουλευεῖν, ἔπει
 χώρας λείλειπται μοῦνος ἀντὶ σοῦ φύλαξ.
- ΟΙ.** οἶμοι, τί δῆτα λέξομεν πρὸς τόνδ' ἔπος;
 τίς μοι φανεῖται πίστις ἔνδικος; τὰ γὰρ 1420
 πάρος πρὸς αὐτὸν πάντ' ἐφηύρημαι κακός. |
- ΚΡ.** οὔθ' ὡς γελαστής, Οἰδίπους, ἐλήλυθα,

- οὔθ' ὡς ὄνειδιῶν τι τῶν πάρος κακῶν.
 ἀλλ' εἰ τὰ θνητῶν μὴ κατασχύνεσθ' ἔτι
 γένεθλα, τὴν γοῦν πάντα βόσκουσιν φλόγα 1425
 αἰδεῖσθ' ἀνακτος Ἡλίου τοιόνδ' ἄγος
 ἀκάλυπτον οὔτω δεικνύναι, τὸ μήτε γῆ
 μήτ' ὄμβρος ἱερὸς μήτε φῶς προσδέξεται.
 ἀλλ' ὡς τάχιστ' ἐς οἶκον ἐσκομίζετε·
 τοῖς ἐν γένει γὰρ τὰ γγενῆ μάλισθ' ὄραν 1430
 μόνοις τ' ἀκούειν εὐσεβῶς ἔχει κακά. |
- ΟΙ.** πρὸς θεῶν, ἐπείπερ ἐλπίδος μ' ἀλέσπασας,
 ἄριστος ἐλθὼν πρὸς κάκιστον ἄνδρ' ἐμέ,
 πιθοῦ τί μοι πρὸς σοῦ γάρ, οὐδ' ἐμοῦ φράσω.
- ΚΡ.** καὶ τοῦ με χρεῖας ὄδε λιπαρεῖς τυχεῖν ; 1435
- ΟΙ.** ῥῆψόν με γῆς ἐκ τῆσδ' ὅσον τάχισθ' ὅπου
 θνητῶν φανοῦμαι μηδενὸς προσήγορος. |
- ΚΡ.** ἔδρασ' ἄν, εὖ τοῦτ' ἴσθ', ἄν, εἰ μὴ τοῦ θεοῦ
 πρῶτιστ' ἔχρηζον ἐκμαθεῖν τί πρακτέον.
- ΟΙ.** ἀλλ' ἦ γ' ἐκείνου πᾶσ' ἐδηλώθη φάτις, 1440
 τὸν πατροφόντην, τὸν ἀσεβῆ μ' ἀπολλύναι.
- ΚΡ.** οὕτως ἐλέχθη ταῦθ'· ὅμως δ' ἴν' ἕσταμεν
 χρεῖας ἄμεινον ἐκμαθεῖν τί δραστήον.
- ΟΙ.** οὕτως ἄρ' ἀνδρὸς ἀθλίου πεύσεσθ' ὕπερ ;
- ΚΡ.** καὶ γὰρ σὺ νῦν τᾶν τῶ θεῶ πίστιν φέροις. | 1445
- ΟΙ.** καὶ σοὶ γ' ἐπισκίπτω τε καὶ προστρέφομαι·
 τῆς μὲν κατ' οἴκους αὐτὸς ὃν θέλεις τάφον
 θοῦ· καὶ γὰρ ὀρθῶς τῶν γε σῶν τελεῖς ὕπερ·
 ἐμοῦ δὲ μήποτ' ἀξιοθήτω τόδε
 πατρῶον ἄστν ζῶντος οἰκητοῦ τυχεῖν· 1450
 ἀλλ' ἔα με ναεῖν ὄρεσιν, ἔνθα κλήζεται
 οὐμὸς Κιθαιρῶν οὗτος, ὃν μήτηρ τέ μοι
 πατήρ τ' ἐθέσθην ζῶντε κύριον τάφον,
 ἴν' ἐξ ἐκείνων, οἳ μ' ἀπολλύτην, θάνω.
- καίτοι τοσοῦτόν γ' οἶδα, μήτε μ' ἄν νόσον 1455
 Φηλοιοποίηθη ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

- μήτ' ἄλλο πέρσαι μηδέν· οὐ γὰρ ἄν ποτε
 θνήσκων ἐσώθην, μὴ 'πί τῳ δεινῷ κακῷ. |
 ἀλλ' ἢ μὲν ἡμῶν μοῖρ', ὅποι περ εἶσ', ἴτω.
 παίδων δὲ τῶν μὲν ἀρσένων μή μοι, Κρέον,
 προσθῆ μερίμναν· ἄνδρες εἰσίν, ὥστε μὴ 1460
 σπάνιν ποτὲ σχεῖν, ἔνθ' ἄν ᾧσι, τοῦ βίου·
 ταῖν δ' ἀθλίαιν οἰκτραῖν τε παρθένοιον ἐμαῖν,
 αἶν οὐποθ' ἡμῆ χωρὶς ἐστάθη βορᾶς
 τράπεζ' ἄνευ τοῦδ' ἀνδρός, ἀλλ' ὅσων ἐγὼ
 ψαύοιμι πάντων, τῶνδ' αἰεὶ μετειχέτην· 1465
 αἶν μοι μέλεσθαι· καὶ μάλιστα μὲν χεροῖν
 ψαῦσαί μ' ἔασον ἀποκλαύσασθαι κακά.
 ἴθ', ᾧναξ,
 ἴθ', ᾧ γονῆ γενναῖε. χεροῖ τᾶν θιγῶν
 δοκοῖμ' ἔχειν σφᾶς, ὥσπερ ἡνίκ' ἔβλεπον. | 1470
 τί φημι ;
 οὐ δὴ κλύω που πρὸς θεῶν τοῖν μοι φίλοιον
 δακρυροοῦντοιν, καὶ μ' ἐποικτίρας Κρέων
 ἔπεμψέ μοι τὰ φίλτατ' ἐκγόνων ἐμῶν ;
 λέγω τι ; 1475
- ΚΡ.** λέγεις· ἐγὼ γάρ εἰμ' ὁ πορσύνας τάδε,
 γνοῦς τὴν παροῦσαν τέρψιν, ἣ σ' εἶχεν πάλαι.
- ΟΙ.** ἀλλ' εὐτυχοῖς, καὶ σε τῆσδε τῆς ὁδοῦ
 δαίμων ἄμεινον ἢ 'μὲ φρουρήσας τύχοι. |
 ᾧ τέκνα, ποῦ ποτ' ἐστέ ; δεῦρ' ἴτ', ἔλθετε 1480
 ὡς τὰς ἀδελφὰς τάσδε τὰς ἐμὰς χέρας,
 αἶ τοῦ φυτουργοῦ πατρὸς ὑμῖν ᾧδ' ὄρᾶν
 τὰ πρόσθε λαμπρὰ προυξένησαν ὄμματα·
 ὅς ὑμῖν, ᾧ τέκν', οὐθ' ὄρῶν οὐθ' ἱστορῶν
 πατήρ ἐφάνθηεν ἔνθεν αὐτὸς ἠρόθην. | 1485
 καὶ σφῶ δακρύω—προσβλέπειν γὰρ οὐ σθένω—
 νοοῦμενος τὰ λοιπὰ τοῦ πικροῦ βίου,
 οἶον βῖῶναι σφῶ πρὸς ἀνθρώπων χρεῶν.

- ποίας γὰρ ἀστῶν ἦξει' εἰς ὀμίλιας,
 ποίας δ' ἑορτάς, ἔνθεν οὐ κεκλαυμέναι 1490
 πρὸς οἶκον ἵξεσθ' ἀντὶ τῆς θεωρίας;
 ἀλλ' ἠνίκ' ἂν δὴ πρὸς γάμων ἤκητ' ἀκμάς,
 τίς οὗτος ἔσται, τίς παραρρίψει, τέκνα,
 τοιαῦτ' ὄνειδη λαμβάνων, ἅ τοῖς ἑοῖς
 γονεῦσιν ἔσται σφῶν θ' ὀμοῦ δηλήματα; 1495
 τί γὰρ κακῶν ἄπεστι; τὸν πατέρα πατῆρ
 ὑμῶν ἔπεφνε, τὴν τεκοῦσαν ἤροσεν,
 ὄθεν περ αὐτὸς ἐσπόρη, κακ τῶν ἴσων
 ἐκτίσαθ' ὑμᾶς, ὄνπερ αὐτὸς ἐξέφυ.
 τοιαῦτ' ὄνειδιεῖσθε· κῆρα τίς γαμει; 1500
 οὐκ ἔστιν οὐδεὶς, ὃ τέκν', ἀλλὰ δηλαδὴ
 χέρσους φθαρῆναι καγάμους ὑμᾶς χρεῶν. |
 ὃ παῖ Μενοικέως, ἀλλ' ἐπεὶ μόνος πατῆρ
 ταύταιν λέλειψαι — νῶ γὰρ, ὃ φυτεύσαμεν,
 ὀλώλαμεν δὴ ὄντε — μή σφε περιίδης 1505
 πτωχὰς ἀνάνδρους ἐγγενεῖς ἀλωμένας,
 μηδ' ἐξισώσης τάσδε τοῖς ἑμοῖς κακοῖς.
 ἀλλ' οἴκτισόν σφας, ὃδε τηλικασδ' ὄρων
 πάντων ἐρήμους, πλὴν ὅσον τὸ σὸν μέρος.
 ξύννευσον, ὃ γενναῖε, σῆ ψαύσας χερσί. | 1510
 σφῶν δ', ὃ τέκν', εἰ μὲν εἰχέτην ἦδη φρένας,
 πόλλ' ἂν παρήνουν· νῦν δὲ τοῦτ' εὐχὴ 'στ' ἑμοί,
 οὔ καιρὸς ἐᾶ, ζῆν, τοῦ βίου δὲ λῶνος
 ὑμᾶς κυρῆσαι τοῦ φυτεύσαντος πατρός. |
- ΚΡ.** ἄλις ἴν' ἐξήκεις δακρύων· ἀλλ' ἴθι στέγης ἔσω. 1515
ΟΙ. πειστέον, κεί μηδὲν ἠδύ. **ΚΡ.** πάντα γὰρ καιρῶ καλά.
ΟΙ. οἶσθ' ἐφ' οἷς οὖν εἶμι; **ΚΡ.** λέξεις, καὶ τότε εἶσομαι
 κλύων.
ΟΙ. γῆς μ' ὅπως πέμπεις ἀποικον. **ΚΡ.** τοῦ θεοῦ μ' αἰτεῖς
 δόσιν.
ΟΙ. ἀλλὰ θεοῖς γ' ἔχθιστος ἦκω. **ΚΡ.** τοιγαροῦν τεύξῃ τάχα.

- ΟΙ. φῆς τάδ' οὔν; ΚΡ. ἄ μὴ φρονῶ γὰρ οὐ φιλῶ λέγειν
μάτην. 1520
- ΟΙ. ἄπαγέ νύν μ' ἐντεῦθεν ἤδη. ΚΡ. στείχέ νυν, τέκνων δ'
ἀφοῦ.
- ΟΙ. μηδαμῶς ταύτας γ' ἔλλη μου. ΚΡ. πάντα μὴ βούλου
κρατεῖν.

καὶ γὰρ ἀκράτησας οὐ σοι τῷ βίῳ ξυνέσπετο. |
ΧΟ. ὦ πάτρας Θήβης ἔνοικοι, λεύσσειτ', Οιδίπους ὄδε,
ὅς τὰ κλείν' αἰνίγματ' ἤδει καὶ κράτιστος ἦν ἀνὴρ, 1525
οὐ τίς οὐ ζήλω πολιτῶν ἦν τύχαις ἐπιβλέπων,
εἰς ὅσον κλύδωνα δεινῆς συμφορᾶς ἐλήλυθεν.
ὥστε θνητὸν ὄντ' ἐκείνην τὴν τελευταίαν ἰδεῖν
ἡμέραν ἐπισκοποῦντα μηδέν' ὀλβίζειν, πρὶν ἂν
τέρμα τοῦ βίου περάσῃ μηδὲν ἀλγεινὸν παθῶν. 1530

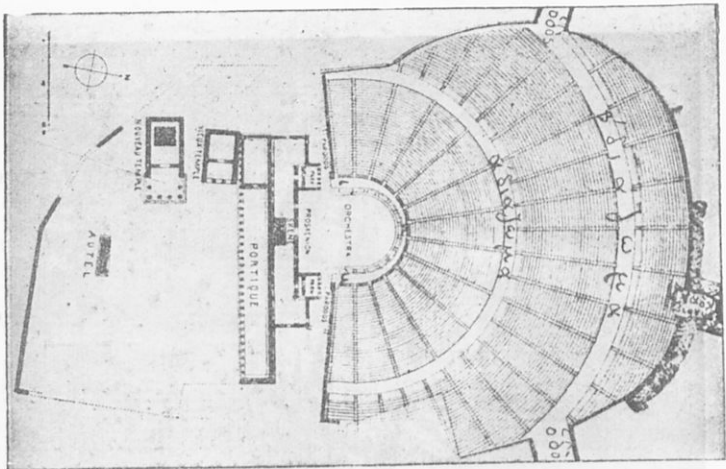
1530
1020

= 510210

1020
990

030

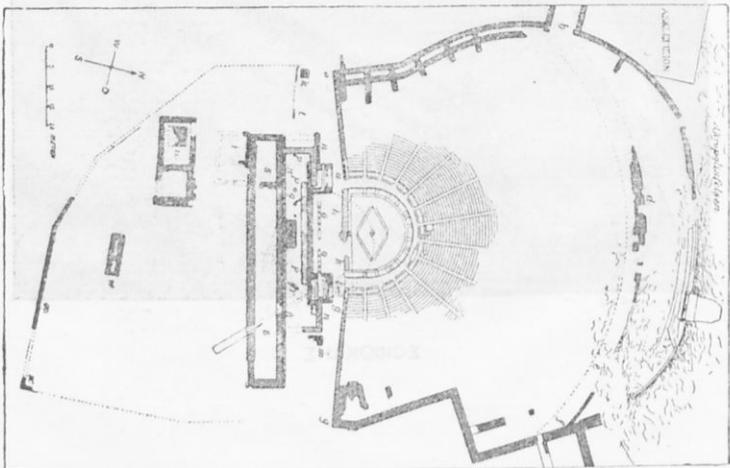
1520
 1521
 1522
 1523
 1524
 1525
 1526
 1527
 1528
 1529
 1530
 1531
 1532
 1533
 1534
 1535
 1536
 1537
 1538
 1539
 1540
 1541
 1542
 1543
 1544
 1545
 1546
 1547
 1548
 1549
 1550

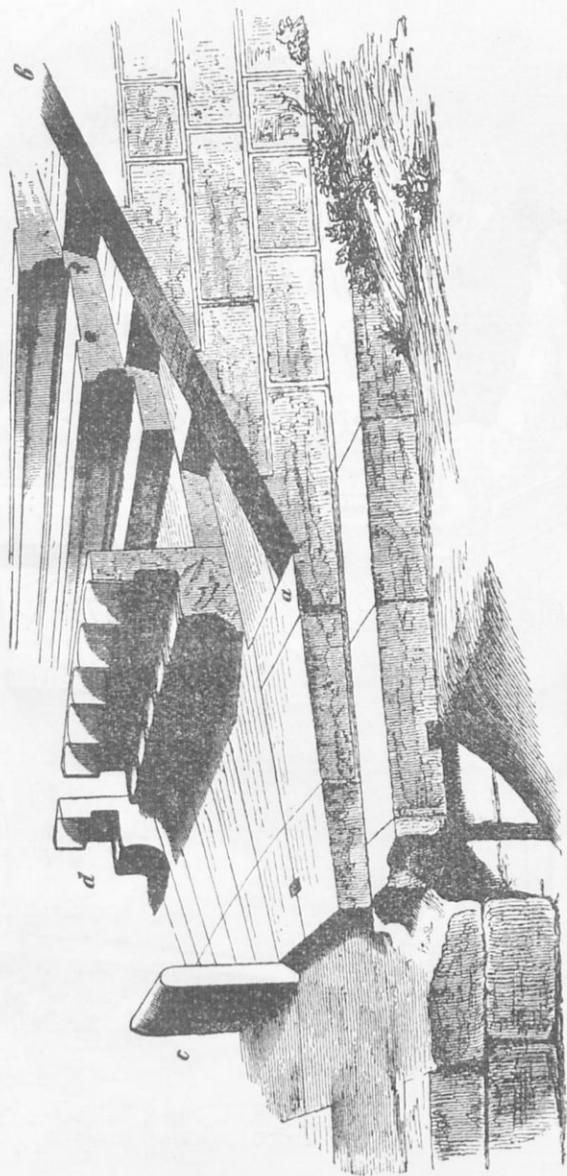
ΣΟΦΟΚΛΗΣ

I. Ὡς εἶχε τὸ πάλαι.

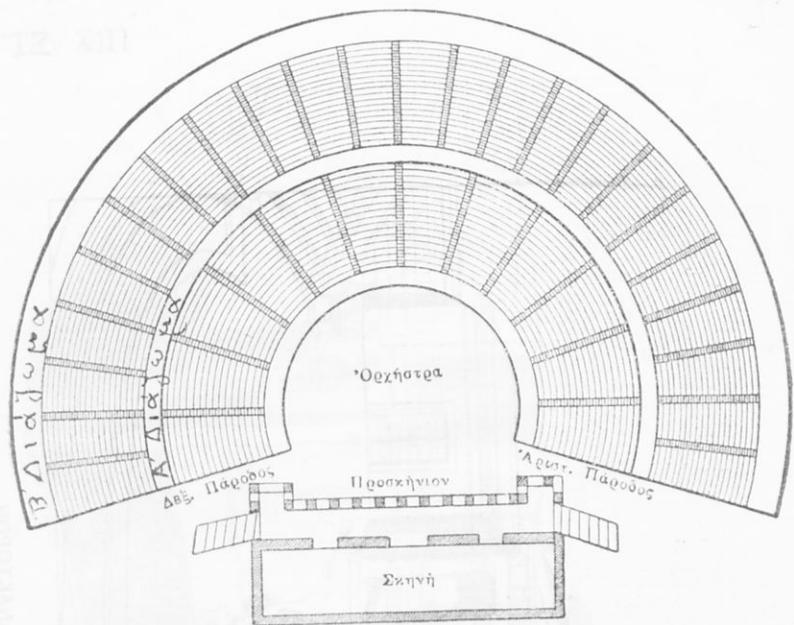
II. Ὡς ἔχει σήμερον.

ΕΔΩΛΙΑ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

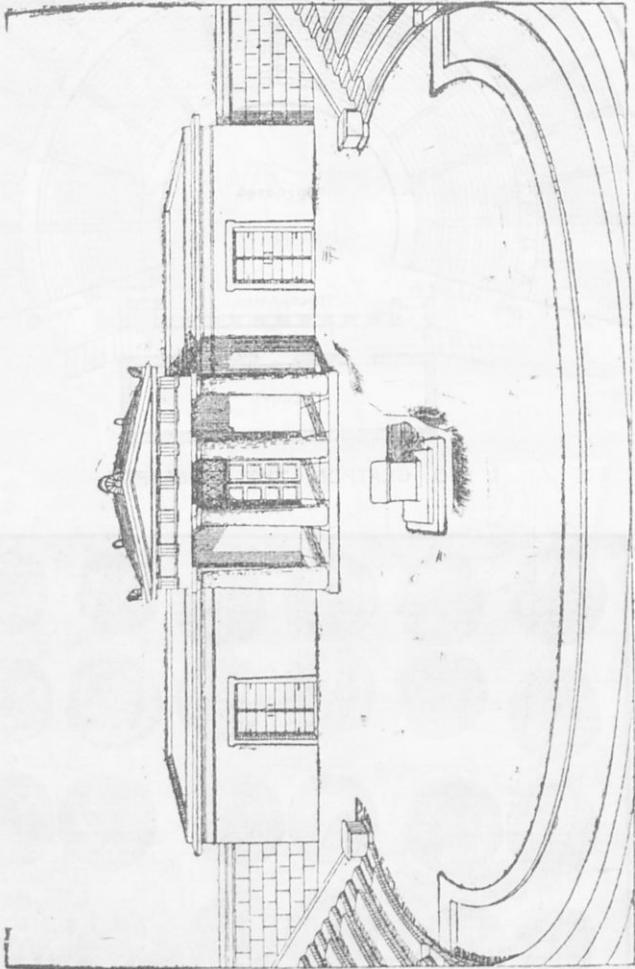
ΘΡΟΝΟΣ ΙΕΡΕΩΣ ΔΙΟΝΥΣΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΕΩΣ

1. ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ

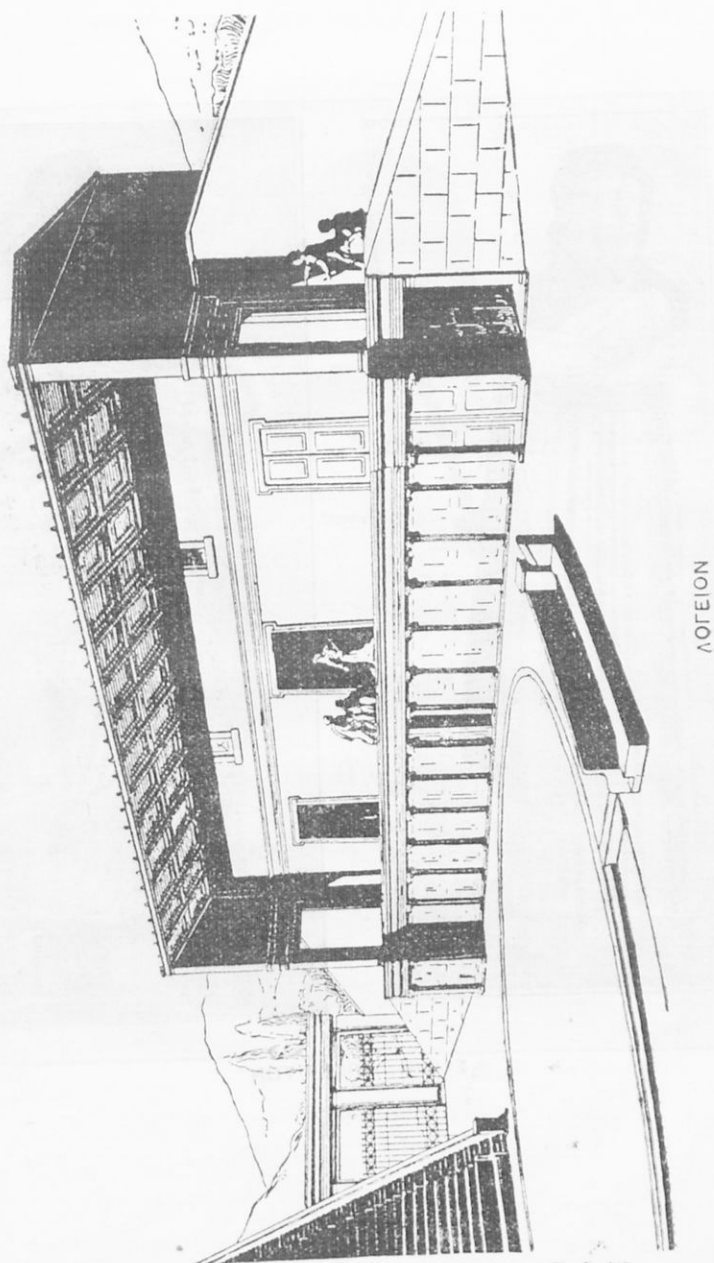

2

ΠΡΟΣΚΗΝΙΟΝ ΩΣ ΑΝΑΚΤΟΡΟΝ

ΣΚΕΥΗ ΥΠΟΚΡΙΤΩΝ

Κατάκωμος αχρά.

Ξανθός άνήρ.

Λευκός άνήρ.

Θύλος νεανίαςος.

Έσκκενον π ρόσωπον.

Έσκκενον πρόσωπον.

ΠΡΟΣΩΠΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Οἱ μαθηταὶ οἱ ἐπιθυμοῦντες
νὰ ὁμιλῶσιν ὡς ῥήτορες εἰς τὰς
μεγάλας ἑορτὰς τοῦ Σχολείου
των ἅς προμηθεύονται πάντα
μὲν τὰ Τεύχη τῶν Ἐκθέσεων,
πρὸ πάντων δὲ τὰ Τεύχη Β', Θ',
Γ', ΙΒ', ΙΓ', ΙΔ', ΙΕ-ΙΗ', ΙΘ-Κ',
ΚΓ-ΚΔ', ΚΗ-ΚΘ'.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Οἱ τελειόφοιτοι τῶν Γυμνασίων οἱ προτιθέμενοι νὰ ὑποστῶσιν εἰσιτηρίους ἐξετάσεις εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἢ Πολυτεχνεῖον ἢ ἄλλην Ἀνωτέραν Σχολὴν ἢ Παιδαγωγικὴν Ἀκαδημίαν ἀνάγκη ἀπόλυτος νὰ προμηθευθῶσι πάντα ἀνεξαιρέτως τὰ τεύχη τῶν Ἐκθέσεων.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΟΥ

Ἀγαπητοὶ μαθηταί,

Ἀποφεύγετε τὰ φαῦλα καὶ ἄξεμνα βιβλία, τὰ ὅποια μαραινούν τὴν ἐξάνθησιν τοῦ σώματός σας καὶ τοῦ πνεύματός σας. Μελετᾶτε τὰ ὠραῖα βιβλία τῶν Ἐκθέσεων, τὰ ὅποια καὶ πλοῦτον μέγαν γνώσεων σᾶς παρέχουν καὶ ἀρίστους μαθητὰς θὰ σᾶς ἀναδείξουν καὶ ἰσχυρότατα ὄπλα σᾶς διαθέτουν, διὰ νὰ ἐπιπλεύσετε εἰς τὴν σκληρὰν βιοπάλην. Ζητεῖτε παρὰ τῶν φιλοστόργων γονέων σας, καὶ μάλιστα μετὰ τὰς χειμερινὰς ἢ θερινὰς ἐξετάσεις σας, ὡς ἔπαθλον τῆς χρηστότητός σας καὶ τῆς ἐπιμελείας σας μίαν πλήρη σειρὰν Ἐκθέσεων. Εἶναι τὸ εὐθηνότερον, ἀλλὰ καὶ πολυτιμότερον δῶρον, τὸ ὅποιον ἔχουν νὰ σᾶς δώσουν.

Δ. Ν. ΓΟΥΔΗΣ